

Proletari din toate țările, uniți-vă!

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL II

2 (8)

FEBRUARIE

1967

lei 3

DIN SUMAR

- PĂRINȚI BUNI
ȘI PĂRINȚI VITREGI
- CULTURĂ UMANISTICĂ
ȘI CULTURĂ
LINGVISTICĂ
- CLIMATUL
EDUCATIV ÎN FAMILIE
- ORIZONTUL CULTURAL
AL TINERILOR
- EDUCAȚIA VOINȚEI
ÎN FAMILIE
- DESPRE POLITEȚE
- SPIRITUL DE IMITAȚIE
- CU BERNARD CLAVEL
DESPRE ROLUL FAMILIEI
ȘI AL SOCIETĂȚII
ÎN FORMAREA
TINERETULUI

„CRĂIASA CODRULUI”

LIGIA MACOVEI

MUNȚII NOȘTRI: CARPAȚII MARAMUREȘULUI ȘI OBCINELE BUCOVINEI

Puține țări în lume au o înfățișare atât de variată ca aceea a pământului românesc. Toate formele reliefului: munți, depresiuni, văi, dealuri și câmpii dau îmbinarea fericită, pe care a descris-o cu atâta măiestrie marele N. Bălcescu: „Ori încotro te-î uita, vezi culori felurite ca un întins curcubeu și tabloul cel mai încântător farmecă vederea”.

Un lanț pietros, aidoma zidurilor unei cetăți, se înalță chiar în inima țării, cu vârfuri de care se cațără norii și cu trepte largi ce coboară domol până la Dunăre și Marea Neagră.

Sînt Carpații despre care s-a spus, cu drept cuvînt că reprezintă „însăși viața neamului nostru” și împreună cu anexele lor externe formează „cea mai armonică unitate organică din sud-estul Europei” (Vintilă Mihăilescu).

Cununa de munți principală, alcătuită din cele trei ramuri ale Carpaților: Carpații de Miază-noapte, Carpații Răsăriteni sau Moldovenești și Carpații de Miazăzi, începe în Maramureș.

Ramuri mai răzlețe de munți pe marginea interioară a podișului transilvănean fac legătura cu cetatea muntoasă a Apusenilor, care stăpînește cursurile Mureșului și Someșurilor, după cum spre miazăzi-apus masivele înalte ale Retezatului și Godeanului supraviețuiesc înălțimile mai mici și șesul Banatului.

Geografi români și străini (G. Vllsan, Vintilă Mihăilescu, Emm. de Martonne etc.) au arătat că lanțul carpatic, deși ocupă peste 40% din pământul românesc, depășește 100 km lărgime, fiind mai practicabil și mai primitiv decît Alpii.

În depresiuni largi, numite „țări”, ca și pe plaiuri întinse și domoale sau moldovenești se găsesc cele mai caracteristice așezări românești.

Satele Branului sînt răsfirate la peste 1200 m înălțime, iar crîngurile din „Țara Moșilor” trec de 1300 m (comuna Măguri).

Cine a avut prilejul să facă o călătorie deasupra munților noștri a putut să observe curmăturile adînci, ce lasă loc drumurilor, care fac legătura dintre cele două cîine ale Carpaților: cel mai înalt pas carosabil din Carpații noștri (Prislopul) abia atinge 1413 m., iar în porțiunea lor meridională, calea ferată și șoseaua îi străbate în trecătoarea de la Turnu Roșu, pe urmele vechiului drum roman, la numai 352 m.

Sălbatici și întunecați sînt Carpații cînd intră în țară, stăpînind izvoarele Tisei de dincolo de graniță, ca și larga depresiune a Vișăului cu afluentul său Iza, care formează de fapt „Țara Maramureșului”. Țara pădurilor de brazi, cu vestiții butinari, tăietori de lemne neîntrețuți, dar și mari meștri în sculptura lemnului, cum o dovedesc porțile încrustate ale caselor, cît și diferitele obiecte de industrie casnică.

Sub streșina marilor înălțimi ce se înșiră pe granița dinspre Uniunea Sovietică cu numiri îmbietoare, cum sînt Nienișca (1820 m), Corbu (1700 m), Stogul (1655 m), Copilașul (1599 m), Lădescu, Păpădia, Lăstunul (1646 m), Rotundul ca și sub aceea a masivelor ce se desprind spre inte-

rior (Farcăul) (1961 m), Mihailecul, Pietrosul (1854 m). Băița, Piciorul Caprei (1807) sînt întinsele pășuni alpine, străbătute de turmele păcurarilor.

Păstoritul pe aceste plaiuri înalte durează de veacuri, cu legături ce pot fi urmărite, — pînă în munții Slovaciei — în toponimia locurilor ca și în vocabularul ciobănesc.

Izolată și impunător prin făptura vulcanică, conul Toroiagei (1939 m) domină o bună parte din afluenții Vișăului și Vaserului, singurele rîuri din țară, în afară de Bistrița moldovenească, unde mai trăiește ruda apropiată a păstrăvului, Iostrița.

La miazăzi de curmătura înaltă a Prislopului, se ridică și mai impunător, de aceeași factură, cristalină ca și cea a Carpaților păduroși, Munții Rodnei.

O serie de culmi depășesc 2000 m (Ghergheleul, Galațul, Puzdrele, Negresa, Repede, Rebra). Cele mai înalte, Pietrosul Mare (2305 m) și Ineul (2280 m) sînt mai atrăgătoare și mai căutate de turiști, datorită frumuseții acelor lacuri alpine, iezere sau „ochiuri de mare”, cum le numesc maramureșenii, aflate în preajma lor. Iezerul mare de sub vârful Pietrosului Mare și taurile Lalei, de sub Ineul, „Căldările” sau „zănoagele” în care sînt adăpostite aceste iezere devin o dată cu topirea zăpezilor adevărate case de apă ce alimentează piraiele repezi, bogate în păstrăvi.

Nu e de mirare că în timpul iernii, stațiunea climatică Borșa prezintă cele mai bune condiții de practicare a schiului, iar în acest ținut cu ploi „putrede”, adică încete și de lungă durată, vara e trecătoare.

Mai puțin cunoscut decît regiunea vîrfurilor și culmilor semețe ale zidului nordic și sudic între care este tăiat depresiunea maramureșeană este și rîul celor trei masive de origine vulcanică care închid ținutul la sud-vest și sud: Tibleșul, Gutinul și Oașul.

Dacă Tibleșul și Oașul aparțin mai mult Transilvaniei, spinarea prelungită a Gutinului cu creasta zimțuită a Crestei Cocoșului ține pe de-a-ntregul Maramureșului.

Una din cele mai cuprinzătoare priveliști asupra Maramureșului, avînd la picioare satele împreștiate în bazinul rîului Mara este aceea ce se desfășoară de pe șoseaua ce trece la Cavnic, înconjurînd poalele Gutinului.

Nodul carpatic al zonei de legătură dintre Transilvania, Maramureș și Țara de Sus a Moldovei nu este tăiat decît de o singură cale, aceea care trecînd pasul Prislopului intră în bazinul Bistriței Aurii.

Sub plaiurile cu afinet și jnepenișuri, unde încă își duce traiul cocoșul de munte, pornesc izvoarele Bistriței. La Tîbău plutele deja s-au încheiat și cînd apa este puțină, „haiturile” vor reuși să le treacă în „țara Dornelor”. La înălțimi ce depășesc adesea 800 m, această „țară” se desfășoară în vetre mici, cum sînt acelea în care se află stațiunile balneare Vatra Dornei și Dorna Cîndreni sau în mlaștini cu turbă (tinoave), înconjurate de păduri de

molid, pe care le întîlnim la Poiana Stampei, Coșna, Țesne ori Dornișoara.

Cîte un vîrf țuguat (Oușorul) ce n-are nici 1700 m pare un adevărat munte, în acest peisaj unde fînețele au luat locul pădurilor. Dacă temelia Carpaților ajunge să aibă la îmbinarea munților Rodnei cu Călimanii, care aparțin în parte Bucovinei, pînă la 130 km lățime, plaiuri domoale se întind, atît spre Prîndul Bîrgăului din apropierea Bistriței, cît și îndată ce ai trecut de curmătura Mestecănișului, la Cîmpulungul întins pe frumoasa vale a Moldovei.

E drumul pe care l-a urmat Bogdan descălecătorul, venind din Maramureș, de-a lungul Bistriței aurii, înconjurînd obcinele împădurite și greu de trecut.

Obcinele sînt spinări drepte și înalte, formînd adevărate cumpene de ape (Obcina Mestecănișului, Obcina Feredeului).

Bistrița și Moldova curg printre aceste obcine, pe care rareori și cu mare greutate le pot răzbate. Așa e, de pildă, Moldova, care străpunge Obcina Feredeului și Obcina Mare, ieșind în larg abia la Gura Humorului.

Cea mai însemnată pentru istoria și cultura neamului nostru este culmea Obcinei Mari (1173 m — 1200 m), în jurul căreia s-au ridicat acele adevărate comori de artă ale Bucovinei, mînaștirile Rădăuți, Putna, Sucevița, Voroneț, Gura Humorului.

Munții înalți: Giurnalul (1848 m) și Rarăul (1653 m) se țin de partea de miazăzi a Bucovinei, deși accesul cel mai nimerit este din Cîmpulung. Ei străjuesc de aproape cursul Bistriței făcînd față Pietrosului moldoveneș (1796 m).

După cum izvoarele minerale de la Vatra Dornei sînt locul de atracție al vizitatorilor balneari din Moldova, tot astfel Cîmpulungul atrage spre muntele Rarău un număr crescînd de turiști, care va depăși în curînd pe acel al Ceahlăului.

Puține sînt regiunile de munte care să ofere posibilități mai variate de desfătare și recreație iubitorilor naturii.

Cine n-a rămas impresionat de măreția turnurilor de calcar ale Pietrelor Doamnei de pe muntele Rarău, învăluite de legenda lui Petru Rareș sau n-a fost prins de vraja Codrului secular al Slătioarei, care îmbracă poalele masivului? La aceste daruri ale naturii se adaugă peisajul armonios al așezărilor împreștiate de-a lungul cursului Moldovei, cu viață îmbelșugată și oameni chipeși la făptură, păstrîndu-și cu mîndrie portul și obiceiurile din strămoși.

La aceste daruri ale naturii se adaugă, de asemenea, de-o parte și de alta a munților, salba recentelor construcții industriale și urbane, tot atît de armonios integrate în peisaj, dîndu-i o nouă strălucire, ca pretutindeni în patrie.

PĂRINȚI BUNI ȘI PĂRINȚI VITREGI

Și această fată bună (a moșneagului) era horopsită și de sora cea de scoarță și de mama cea vitregă...

(I. Creangă, Povești)

Fără îndoială că mediul fericit în care copiii trăiesc și se dezvoltă în cele mai prielnice condițiuni este familia consolidată de o conviețuire normală, rațională, inobolată de afecțiune, în care părinții, amândoi în ființă, sînt conștienți de răspunderile lor morale și sociale.

Într-o asemenea familie, copilul se simte părtaș, deopotrivă de atras și de interesat în activitatea febrilă a ei pentru soluționarea tuturor problemelor ce-i stau în sarcină. Acesta este cazul obișnuit al părinților buni și al copiilor norocoși care-și implinesc destinul sub oblăduirea lor.

Din păcate, există și cuiburile sfărimate ale familiilor dezorganizate prin deces sau despărțire. Refacerea căminului prin recăsătorirea unuia din părinți, dacă e o soluție satisfăcătoare pentru acesta, pentru copil, soluția e deficitară din foarte multe puncte de vedere. Înainte de toate, introducerea în intimitatea lui sacră a unei persoane străine îi schimbă toate datele existenței. Din participant egal îndreptățit la viața familiei, devine un tolerat și e împins la periferia acestei vieți. De altfel, cucuta pre-judecăților tot mai găsește în străfundurile unor conștiințe izvoare de înprospătare. Obrazul rece și neînduplecat al mamei vitrege — maștera din poveștile tuturor popoarelor — și cel încrunțat și morocănos al tatălui vitreg persistă să ridice — chiar prea devreme — probleme grele de viață copilului *altuia* sau al *alteia*, expresii inofensive s-ar zice, dar stigmatice ale declasării lor pentru orfanii în cauză.

Față de aceștia, își fac loc tot mai cuprinzător chipurile luminoase, demne, umane ale părinților adoptivi, conștiințe înalte și generoase care iau locul, fără reticențe, părinților buni. Părinții adoptivi dau copiilor sentimentul căminului întregit și restabilesc filiația pe ambii termeni.

Juridicește nu există decît părinți buni și părinți adoptivi. Realitatea însă, impune și figura crispată a părintelui vitreg, indiferent, glacial în cel mai bun caz, persecutor calculat și metodic în celelalte cazuri. Acțiunea nefastă a acestui tip inuman, întîrziat în timp, dă naștere celor mai surprinzătoare drame, în care victima principală, copilul, pierde rînd pe rînd toate punctele de sprijin ale dezvoltării sale: copilăria sa nu are conținut, adolescența îi e înveninată de tăgadă și brutalitate, personalitatea sa

crește strîmb. Atît de odioasă e imaginea vitregiei, încît ea caracterizează — în fondul comun de cuvinte — tot ce e nedrept, urît, detestat: soartă vitregă, condiții vitrege, tratament vitreg etc. Nu există scuză, nici explicație care să îndreptățească existența în continuare a acestui specimen. Concret, mă refer la două scrisori, citite nu de mult, ale unor părinți care n-au știut să apere cu demnitate integritatea existenței copiilor lor, după recăsătorire, față de un părinte vitreg lipsit de omenie. Într-una din scrisori, o mamă sfîșiată de suferință își destăinuie lunga dramă a vieții ei și a copilului ei după recăsătorirea cu un bărbat, ireproșabil în alte privințe și chiar cult, dar impermeabil la tot ce privea existența copilului cu care mama — fără vreo obiecțiune din partea lui la contractarea căsătoriei — intrase în noua familie. Repulsia acestui părinte vitreg față de copil mergea pînă la refuzul de-a înțelege și accepta cheltuielile întreținerii elementare și ale educației acestuia. Timp de 20 de ani, ferindu-se de ochii soțului, în taină, femeia a trebuit numai din salariul ei să facă față trebuințelor unei ființe care avea dreptul să se realizeze ca om.

În cealaltă scrisoare, un tată e nedumerit că, după recăsătorirea sa, copilul cu care a intrat în noua familie vagabonda și contractase apucături rele, deși avea toate calitățile spirituale pentru ca normal să dea cele mai bune rezultate. Acest părinte nu se întreba — însă — de ce soția sa refuza cu încăpăținare să se asocieze la străduințele lui pentru readucerea copilului pe căile drepte. Fără afecțiunea unei mame, copilului îi era urît căminul tatălui său.

Indiferent de caracterul accidental al calității părinților: părinți buni, adoptivi, sau vitregi, copilul trebuie să stea în fața acestora ca o valoare egală cu sine însăși, complexă, ireductibilă. Rolul părinților, în orice fel de căsătorie, e definit în *Codul familiei* chiar de la art. 1: „Drepturile părinților se exercită în interesul copiilor“. Interesul copiilor în societatea socialistă și în condițiile unor relații noi nu este de a-l crește numai ca exponent și ca o podoabă a familiei, dar de a-l pregăti mai ales, ca o forță, care în comunitatea de forțe ale întregului popor, solidară cu ele, se va manifesta activ și creator în aceeași luptă pentru construirea unei vieți superioare.

În această lumină privind sarcina de părinte — ori de ce categorie ar fi — a schilodi moral sau fizic pe un copil, a-i deforma personalitatea, e nu numai o insultă adusă umanității, dar și o crimă față de societate. Familia ca unitate socială este întoarsă azi cu *fața spre societate*. De aceea e și atît de susținută de toate organele acestei societăți: economicește, sanitar, cultural, politic. A te izola într-o acțiune negativă, cazul părinților vitregi, rezistînd tuturor influențelor pozitive care-ți vin în întîmpinare, înseamnă a ignora epoca în care trăiești. În ce privește soarta copiilor: nici o acțiune negativă nu mai poate face victime de proporții. Mediul social, sub forma opiniei publice active, încercuiește acțiunea negativă și-i dejoacă efectele.

Mai presus de toate, există azi o forță morală, politică și socială, care sprijină neîntreput familia și tinerele generații.

„Partidul nostru — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Organizației de partid a orașului București — poartă răspunderea pentru viitorul poporului și de aceea acordă o mare atenție cultivării unei atitudini pline de grijă și răspundere socială față de familie, față de tinerele generații“.

PETRE DRĂGOIESCU
profesor emerit

Desen de N. HILOHI

Foto: NICU VASILE

CULTURĂ UMANISTICĂ ȘI CULTURĂ LINGVISTICĂ

Despre o prezență spirituală a antichității în veacurile moderne sîntem obișnuți să vorbim în legătură cu artele. Mai mult decît o simplă continuitate în eforturile creatoare, prezența aceasta înseamnă pentru omul de azi prestigiul unor modele luminate de un nimb de legendă, conștiința perenității valorilor spirituale. Mai puțin se vorbește despre prezența lumii vechi în instrumentul nostru de comunicare, în limbajul actual.

Cercetătorul istoriei literare e îndemnat să urmărească firul unei teme poetice în sens ascendent, de la scriitorul de acum pînă la originile cele mai vechi accesibile pătrunderii noastre, origini adesea contemporane cu înflorirea culturii elene. Istoria meșteșugului poetic, cu aproape întreg arsenalul său de așa-zise procedee stilistice urcă tot atît de sus. Erodiția filologică cerută de atare investigații înseamnă în primul rînd o cultură umanistă întinsă.

Așa cum nu este posibil să înțelegi fenomenul literar modern cîtă vreme ignorezi contribuția antichității, cunoașterea limbilor moderne

rămîne lacunară sau chiar falsă dacă urechea celui ce se indeletnicește cu ea rămîne surd la ecourile lumii vechi. În cazul particular al limbii române, continuatoare a limbii latine, e firesc să căutăm și să descoperim în vorbirea de azi numeroase vestigii ale culturii materiale și spirituale romane.

În modul cel mai simplu, lucrul acesta a fost intuit la noi într-o vreme cînd cercetarea lingvistică nu se înălțase nicăieri la rangul de știință. „De la Rim ne tragem și cu a lor cuvinte ni-i amestecat graiul” — scrie cronicarul. „Noi zicem *pine*, ei zic *panis*; noi zicem *carne*, ei zic *caro*... *al nostru* — *noster* și altele multe din limba lătinească; și, de-am socoti de-amănuntul, toate cuvintele le-am înțelegi.”

Desigur, pentru a face astfel de apropieri etimologice e necesară cunoașterea limbii latine, o componentă hotărîtoare a culturii umaniste. Dar a fi în stare să numești de fiecare dată cu precizie și competență cuvîntul latin care se oglindește în cuvîntul românesc e mai mult o performanță de cultură lingvistică decît dovada unei culturi

umaniste întregi și solide. Dorim să ne cunoaștem foarte bine graiul, în toată complexitatea lui actuală și cu toate implicațiile lui istorice, dar pentru atingerea acestui obiectiv ni se cere mai mult decît aflarea unor corespondențe lexicale de felul celor la îndemina lui Grigore Ureche.

În documentația utilizată de tehnicienii figurează multe *nomenclatoare*. E ceva legat de tehnica cea mai actuală, ceva tipic modern — se va zice. Cei care folosesc cuvîntul *nomenclator* vor înregistra probabil fără entuziasm informația filologului pasionat, care îi asigură că termenul e latin și că putea fi auzit și din gura bătrînului Horațiu. De fapt, antichitatea prinde iarăși viață în imaginația celui care știe și *ce era* un *nomenclator* în Roma veche: un sclav care trebuia să depoziteze în memorie cît mai multe nume de cetățeni romani. Cînd stăpînul avea oaspeți, el le anunța sosirea, fără să mai întreb pe fiecare cum îl cheamă. Dar rostul lui cel mai de seamă apărea în perioada campaniilor electorale. *Nomenclatorul* îl însoțea pe stăpînul cu veleități politice în plimbările sale prin oraș. Se opreau din cînd în cînd, și candidatul intra în vorbă cu diverși cetățeni. În prealabil sclavul îi șoptea la ureche numele fiecăruia. Măgălit de impresia că viitorul „*quaestor*”, „*praetor*” sau „*consul*” îl cunoștea, interlocutorul se hotăra ușor să-i dea votul.

În tabloul periodic al elementelor există unul cu ascendență desigur divină: *mercur*. E numele zeului roman pe care — fără știrea noastră — îl invocăm și îl cinștim săptămînal, consacîndu-i cele 24 de ore ale zilei de *miercuri*: este *Mercurii dies* a romanilor. Chimistul ar vrea să afle de ce metalul amintit se cheamă tocmai *mercur* și nu altfel; expertul filolog știe din lecturile sale mitologice că *Mercur* era mesagerul lui *Jupiter*, deplasîndu-se cu iuțeală din Olimp pe pămînt, dintr-un ținut în altul, minat de bătaia aripioarelor prinse de glezne. Un adevărat simbol al mobilității, cu care alchimiștii au comparat argintul viu; de aceea i-au spus *mercur*.

Botaniștii ridică și ei întrebările lor: de exemplu, cum se explică

prezența cuvîntului cu rezonanță latină *mimosa* în denumirea științifică *mimosa pudica*? *Mimosa* e un termen inventat de cercetătorii plantelor, prin derivație de la substantivul latin *minus*, care înseamnă „actor de pantomimă, mim”. Mișcarea de strîngere sfoasă (*pudica!*) a frunzelor la cea mai mică atingere sugerează grația interpretelor celui gen dramatic — cultivat și mult aplaudat de cei vechi — în care gestul, mișcările trupului au rol precumpănitor. *Mimosa* este deci floarea cu mișcări de *mim*.

Fără îndoială, sfofînd de marile splendori ale culturii greco-latine, detaliile acestea lexicale sînt ornamente palide, insuficiente pentru a justifica singure atracția modelelor clasicismului antic. Nu vom trece cu vederea celelalte fapte de dragul unor considerații etimologice.

Rățiunea noastră aprobă strădania primilor umaniști, acei învățați ai secolelor XV-lea și XVI-lea, pentru care nu exista scop mai nobil decît restaurarea culturii antice; stimează pe umaniștii români grupați în școala latinistă, a căror cultură filologică luminată de patriotism a făcut din studiul originii latine a limbii strămoșești un argument peremptoriu al condiției noastre istorice și naționale.

Auzul nostru e sensibil la sonoritățile frazelor latine; nu ne uimim de experiența unui Petrarca, de exemplu, neolatin și el, care în copilărie asculta fermeccat cascadele perioadelor ciceronice fără a înțelege un singur cuvînt!

Gustul estetic contemporan dispune încă de înțelegere pentru frumusețile literare grecești și latinești și mai există cititori ai lui Virgiliu care și-ar uni glasul cu acela a lui Dante, cînd exclamă către poetul mantovan: „Tu duca, tu signor e tu maestro!” Considerăm însă că nu numai beletristica greco-latină se adresează imaginației omului modern, instruindu-l totodată, ci și studiul temeinic al istoriei limbii române, bogată în cuvinte foarte vechi, în semnificația cărora mai transpare cîte ceva din viața contemporanilor lui Pericle sau Mecena. Cheia acestor asociații de reprezentări o dețin numai cei care s-au ostenit îndeajuns spre a-și construi o formație clasică. Aceasta nu se mai dobindește ca în secolul al VIII-lea în școlile organizate de Carol cel Mare, unde întreaga materie a învățămîntului era versificată în latinește și introdusă mecanic, lipsită de lumina înțelegerii, în memoria elevilor. Desigur învățarea limbilor clasice nu poate deveni niciodată o joacă sau un exercițiu facil, dar poate fi eliberată din strîngerea unor practici formaliste, care chinuiesc mîntea elevului și îl țin departe de ceea ce se consideră a fi adevărata cultură umanistă.

Unul din scopurile căruia e indicat să-i subordonăm efortul transiterii cunoștințelor de latină și greacă este o mai bună cunoaștere a propriei limbi și — folosind exemple de natura celor semnalate mai sus — stimularea interesului pentru trecutul ei, pentru detectarea și înțelegerea prezențelor lingvistice ale antichității în propozițiile ce exprimă gîndurile și știința omului de azi.

PE DUNĂRE

Foto: G. VINȚILĂ

SORIN STATI

CLIMATUL EDUCATIV ÎN FAMILIE

Influența educativă exercitată de părinți nu reprezintă o simplă sumă de influențe individuale, în care eventualele excese de sens opus s-ar putea compensa. Un exces de blândețe de partea unui părinte nu compensează excesul de severitate al celuilalt, Pedantaria unuia nu compensează neglijențele celuilalt. Și așa mai departe.

În realitate, climatul educativ trebuie să se caracterizeze printr-un anumit echilibru interior extrem de important pentru dezvoltarea întregii personalități a copilului. Copilul trebuie să crească „drept ca bradul” nu numai organic, fizic, ci și sufletește. Dacă în casă bate vântul când într-o parte când în cealaltă, copilul crește strâmb și dezechilibrul mediului se interiorizează și devine dezechilibrul al personalității copilului.

Un părinte a venit într-o zi să mi se plângă de nezasurile pricinuite de fiul său, student în anul I la o facultate tehnică. Băiatul făcea față foarte greu școlii, nu se putea concentra, nu simțea nici un îndemn să învețe, era cuprins de un soi de apatie. Își pusese în gând să renunțe chiar la facultate. Medicii nu descoperiseră nici o cauză organică. Am stat de vorbă pe îndelete cu părinții, cu băiatul. Părea să prezinte nici un deficit intelectual. Avea un oarecare interes pentru fizică, dar parcă amorțit, încețoșat. Totul trăda șovăială, nesiguranță, neîncredere în sine, o nevoie continuă de ocrotire, asemeni unui om care, după ce a stat multă vreme la pat, are nevoie, la început, să fie sprijinit pentru a se putea mișca. Altminteri, băiatul era politicos, vorbea curgător, inteligent. Era ca o mașină bună, fără combustibil.

Și iată ce am înțeles din convorbirile cu părinții și cu cunoștințele comune. Tatăl, inginer într-o mare întreprindere, era un om deosebit de serios, extrem de pedant, foarte muncitor și organizat în toată activitatea sa. Totul era subordonat unui program relativ rigid: orele de masă, de activitate, de distracție. Mici abateri declanșau uneori mari furtuni. Mama se adapta greu acestor exigențe. Spirit dimpotrivă tolerant, dispus la concesii în comportarea celorlalți, agreind ore lungi de destindere, de lectură, de visare, mama suferea adeseori pe ascuns, dar uneori și pe față din cauza rigidităților programului și a atmosferei familiale. Copilul — din păcate unic — se mișca într-un câmp educativ, caracterizat de această mare diferență de potențial. O faptă pe care mama nici n-o remarcase, sau chiar o aprobase, putea declanșa o criză de nervi din partea tatălui. Sancțiunea aspră a tatălui era repede oblojită — de multe ori în taină — de căldura toleranței materne. Oare tatăl își iubea mai puțin fiul, decât îl iubea mama? Nu se putea

Desen de OLGA CIZEK

spune. Nu în aceasta consta diferența, ci doar în atitudinea pedagogică, în tonalitatea afectivă a acestei atitudini mai ales. Azi așa, mâine așa — vorba basmului —, băiatul, elev bun la învățătură în clasele mici, începu să meargă din ce în ce mai greu în clasele mari. Perioade bune, aproape frenetice, de activitate, erau urmate de lungi perioade de lîn-cezeală, de apatie. Aluatul sufletelesc nu se plămădea cum trebuie, pentru că diferențele de temperatură afectivă ale climatului familial erau prea mari. Viața sufletească a băiatului supus permanent la două influențe contradictorii, nu se organizase în forme statornice. El nu-și putea constitui un țel, în care să creadă, care să-l mobilizeze, care să-i modeleze interesele și personalitatea în ansamblu. Părinții trebuie să-i ofere — ei cei dinții — copilului, un model de urmat, o linie directoare în concepțiile și în conduita sa. Dar cum poate desprinde copilul o asemenea linie directoare, atunci când ea nu există în primul rînd în familie?

Funcția sufletească ce suferise în special de pe urma acestor oscilații a fost voința. Voința înseamnă în mare măsură spirit de independență și de răspundere — călite și exercitate în condiții adecvate. Tatăl însă, obliga doar — și pentru a executa orbește nu este nevoie de prea multă voință — iar mama dezlega de obligații — atitudine care cu atât mai puțin contribuie la făurirea voinței. Și în plus, cel mai grav lucru, intervine această instabilitate de climat și atitudine.

Să nu uităm, apoi, că un exces într-un sens din partea unuia din părinți riscă să inducă excesul de sens contrar din partea cealaltă. Abaterile de la linia corectă de conduită se ascut și se stimulează astfel reciproc, ajungîndu-se la un adevărat cerc vicios. Firește, nu întotdeauna aceste contradicții ajung la nivelul descris. Dar chiar în forme mai moderate, atitudinile pedagogice opuse sînt dăunătoare. Și aceasta nu numai pentru că în fond se depărtează — ambele — de calea optimă, fiecare în alt sens, dar și pentru că nu i se creează copi-

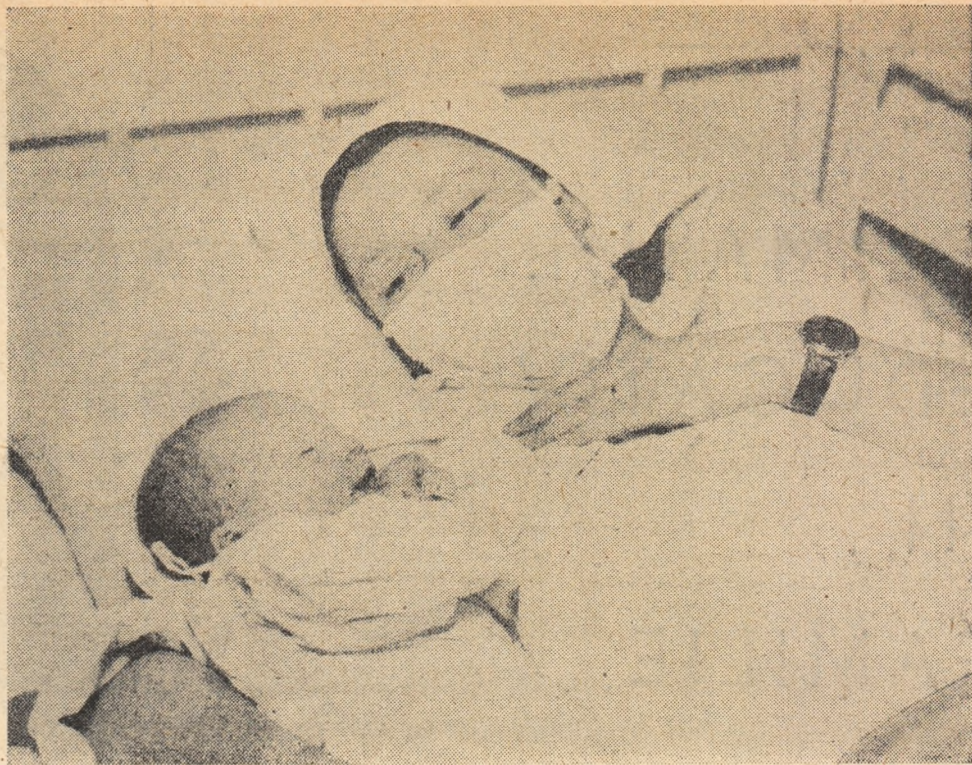
lului condițiile de orientare și afective statornice, unitare, organic axate pe idealuri superioare — de care are nevoie pentru a se dezvolta normal.

Este și mai grav atunci când aceste contradicții de atitudine degeneratează în discuții și certuri în fața copilului. Copilul devine irascibil, nu-și găsește locul, se refugiază în sine sau își caută o ambianță plăcută numai în afara casei. În unele cazuri spiritul său de independență se hipertrofiază — nu mai ascultă de nimeni, din moment ce părinții înșiși nu izbutesc să cadă de acord — sau dimpotrivă, ca în cazul exemplului analizat mai sus, spiritul de independență și capacitatea de voință se atrofiază în lipsa unei exigențe educative statornice. Ceea ce vrem însă să subliniem este faptul că chiar dacă, în prezența copilului, asemenea discuții sînt evitate, problema nu este rezolvată. Măsurile ca atare luate de fiecare părinte, atitudinile în cazuri concrete, chiar și numai diferențele mari ale tonului cu care părinții se adresează copilului (tonul excesiv autoritar pînă la jignire al unuia, și cel excesiv desmierdător al celuilalt) contribuie la această instabilitate afectivă și caracterială a copilului. Problema aceasta a „consensului în climatul pedagogic nu se reduce însă la elementul emoțional. Pornind de la exemplul dat, am discutat în special acest aspect. Problema comportă însă o sferă mult mai largă de aspecte: consensul idealurilor și al convingerilor, existența unor criterii concordante în aprecierea evenimentelor și a oamenilor, criteriile concordante cu întregul sistem de valori al societății noastre socialiste.

Acordul dintre părinți (firește, și dintre părinți și școală) în ceea ce privește scopurile și mijloacele educative, crearea unei ambianțe educative echilibrate, eliminarea „seismelor” grave din viața familiei, din relațiile dintre părinți, sînt condiții de mare importanță în formarea unei personalități unitare și echilibrate, solid și activ angrenată în viața societății.

F. FISCHBEIN

BUCURIA DE A FI MAMĂ

Maternitate

Foto: NICU VASILE

Dintre minunile pe care le-a observat omul, maternitatea i s-a părut cea mai de neînțeles. Cele mai vechi reprezentări plastice imaginate de om, mai vechi decît piramidele ori frescele de la Tassili, figurează maternitatea. Figurinele „maternității“ însoțesc preistoria vieții și culturii umane. Omul a devenit „sapiens“, apoi „faber“, dar fenomenul „maternității“ — deși cunoscut din ce în ce mai bine în procesele lui fiziologice și psihice — a continuat să rămînă un miracol. Astăzi cunoaștem chiar în amănunt milioanele de fenomene cu care natura își îndeplinește această poruncă, totuși transformarea dragostei noastre, a dorului nostru, prin femeie, într-un alt om, își păstrează și azi vibrația de științenie și de uimire.

Oamenii secolului al XX-lea zboară prin cosmos cu aparate făurite de mințile lor, spulberînd miracolele, toate, în afară de unul, care, deși cunoscut, își păstrează și azi semnificația plină de taină...

Asemenea gînduri ne însoțesc pașii spre Spitalul clinic de obstetrică și ginecologie — Polizu, pe scurt „Maternitatea Polizu“. Ca și cu 12 ani în urmă, cînd propriul meu copil se năștea aici, și astăzi tații se înșiruie în lungul gardurilor, își rod unghiile, se înalță pe virfurile picioarelor și agită buchete de flori în sus, spre ferestrele etajelor unde abia se văd mamele...

Urmăriți de privirile invidioase ale părinților, care n-au acces aici deocamdată, intrăm în Maternitatea Polizu, una din cele 10 maternități ale Capitalei. Doctorul Octavian Rusu binevoiește a-și „pierde“ timpul cu noi, reporterii, și ne însoțește explicîndu-ne amabil:

— Sîntem foarte bine dotați ca spital, din toate punctele de vedere: utilaj, cadre, spațiu, așa că la noi nasc femei nu numai din raionul Grivița Roșie sau din Capitală, ci și din regiune, sau, în anume cazuri clinice, din toată țara.

Reporter: — Am dori să scriem despre bucuria de a fi mamă, despre frumusețea tulburătoare a sentimentului matern.

Dr. Octavian Rusu: — Nu știu cum o să vă descurcați. De douăzeci de ani asist femeile,

ca medic, la naștere. Efortul de a naște, cu toate intervențiile noastre, cu toată știința noastră care a făcut progrese uriase, rămîne, credeți-mă, istovitor; pentru mamă solicitările mușchiulare sînt maxime și, pînă la dislocarea sistemului ei osos suferă mult, iar epuizarea în efort e un lucru real. Ei bine, cel care ar vrea să scrie despre bucuria de a fi mamă ar trebui să asiste la nașteri, la sulte, mii, zeci de mii de nașteri, să vadă cum moare o femeie și cum, o dată cu primul țipăt al noului-născut, învie. Copiii nou-născuți nu sînt, vă asigur, prea frumoși. Dar trebuie că au în ei, în înfățișarea lor, ceva minunat pentru mame: le schimbă înfățișarea, le transfigurează, le șterg pentru o clipă — sau pentru vecie — oboșala. Impresia asta care de fiecare dată mă emoționează și pe mine, nu durează mult, dar e cu atît mai intensă. Nu poate fi fotografiată, dar sînt sigur că ar putea fi pictată. Iată o temă, după mine majoră, pe care aș propune-o cu insistență și căldură artistului de azi.

(Între timp am ajuns în secția, unde ne începem reportajul).

— Bucuria de a fi mamă... ce să vă răspund? — ne spune zîbind Lebiti Gabriela, tînără profesoară. Sîntem căsătoriți — soțul meu Conrad e și el profesor, asistent la Institutul de petrol, gaze și geologie — de peste trei ani, dar cred că abia acum, de la apariția lui Tiberiu pe lume, sîntem o adevărată familie. Fără copii, căsătoria nu-i familie, după cum a sta în sala de așteptare nu înseamnă a călători. Bucuria?... Să încerc să vă explic. Există unii pești de adîncuri care au ochii luminoși foarte depărtați de trup. Ochii fac parte organică din ei, dar în același timp se mișcă independent în spațiu. O mamă nu se poate despărți de fiul ei niciodată (tăierea cordonului ombilical e o formalitate medicală) pentru că fiul ei este organic o parte din ea însăși. Bucurie mai mare nu poate fi concepută decît să te vezi, să te știi trăind tu însăși în alții și prin ei, veșnic, în timp. E bucuria celei mai înalte creații, la îndemîna tuturor.

Marin Lila, din Fetești, la 19 ani a născut două gemene de aproape 3 kg fiecare.

— Dacă-s bucuroasă? Nu prea știu încă să-i cresc, dar sînt fericită. Și eu ca eu, dar bărbatul meu, care e factor poștal, e mîndru și bucuros. Mie mi-a părut bine, am scăpat deodată cu amîndoi și chiar de-or veni și alții la rînd, i-om primi cu drag. Avem și vacă acasă, avem ce ne trebuie. Copiii sînt bucurie, cum să zic altfel!

Tot gemeni a născut **Moței Constanța**. E o femeie mică, vioaie, în ciuda urmelor de sarcină care sînt încă vizibile și numai că nu plînge de mîndrie și bucurie.

— M-am căsătorit tîrziu, am 37 de ani, îmi era frică să nu cumva să rămînem fără copii. Vă închipuiți fericirea lui Mircea, soțul meu. A zvonit peste tot. Cred că un sfert din București ne-a felicitat pînă acum. Sîntem din Moldova, am trimis telegrame acasă, la rude. Închîpuți-vă, oficiile poștale de pe parcurs ne-au felicitat și ele, așa, fără să ne cunoască!

— Sînt bucuroasă desigur, ne spune **Bețivu Lina**, filatoare de in din Balotești. Cum n-aș fi, cînd acum, tîrziu (n.n.: are abia 32 de ani!) am reușit să-l am pe al doilea copil. Și să vedeți bucurie pe Petrică, frate-său, el are 8 ani și merge la școală și mi-a spus să-i fac o soră și i-am ascultat: o cheamă Elena.

— Sînt la al șaptelea copil, ne comunică **Stanciu Ana** — țărancă din Muntenii Buzăului. Da, și am fost și sîntem bucuroși și eu și soțul meu (vă rog să notați și numele lui, îl cheamă Stanciu D. Dumitru și-i salariat la ferma zootehnică din Căzănești).

Am ajuns în dreptul camerei de alăptare. Dincolo de geam, mame cu atitudini și gesturi străvechi își alăptează copiii. Îi dezmeardă, îi leagănă ușor, le vorbesc.

— Ce și-or fi spunînd ele? Doar la „vîrstă“ asta, copiii nu prea aud, nici nu prea văd! Doctorul Octavian Rusu suride.

— Mamele sînt convinse de contrariu. Și în felul lor au dreptate. Privește-le, sînt transfigureate. Nașterea va fi mereu, într-un fel, tainică; un proces miraculos, cel mai important pentru om, iar bucuria de a fi mamă, părinte, va continua să rămînă veșnic cea mai înaltă și mai inexprimabilă, prin cuvînte, bucurie.

RADU DAN NICOLAE

AUTOPOORTRETE

DINTR-O

CONSFĂTUIRE

La încheierea primului trimestru al anului școlar în curs, am avut, la școala noastră — Școala generală 172, din Raionul Grivița Roșie — surpriza unei ședințe cu totul neobișnuite. După cum se știe, la sfârșitul fiecărei luni se ține o ședință „pe clasă”, cu părinții, în care sînt analizate toate problemele legate de activitatea școlară a copiilor — precum și pentru aducerea la cunoștință a unor comunicări, hotărîri, inițiative sau dispoziții privind viața școlară. Bineînțeles că la sfârșitul trimestrului — cu deosebire al primului și al celui de-al treilea — ședințele au un caracter mai dezvoltat, întrucît atunci se face un bilanț al eforturilor depuse de școală — elevi-familie. Primul trimestru se încheie cu concluzii și avertizări, — ultimul cu bilanțul rezultatelor de peste an. Trimestrul al doilea este un trimestru de corectare sau consolidare. Deși, în ansamblul acestei împărțiri a timpului destinat învățării, el joacă un rol extrem de important — aproape de pivot — totuși, fiind un trimestru de tranziție, suscită parcă mai puțină încordare și pasiune.

În primul trimestru al anului acesta, însă, ședința respectivă, la Școala 172, nu s-a mai ținut numai cu părinții, ci și cu copiii.

Efectul psihologic a fost remarcabil și sînt sigură că și îmbunătățirile scontate nu vor lipsi.

Măsura a fost luată ca urmare a Ord.Nr. 1086 al Ministerului Învățămîntului și noi, părinții — cei mai mulți dintre noi — am primit-o cu mult interes, găsînd-o foarte folositoare din toate punctele de vedere.

A-l scoate pe copil în fața colegilor și a părinților — ai săi și ai celorlalți copii — și a-l determina, cu subtilitate și blîndețe, să se oprească un moment asupra lui însuși, să-și vadă și să-și recunoască părțile negative, este un fapt care nu-l poate lăsa indiferent pe copil și nici pe părinte. Poate că pentru unii copii efectul va fi efemer, iar unii părinți se vor simți jigniți că-și văd copilul ajuns obiect al unei discuții publice, dar nu acestea sînt elementele predominante. Un copil „simțit” și un părinte conștient nu vor avea decît de cîștigat. Mai ales că discuțiile se poartă comparativ, nu cu excepții — ci la rînd, după catalog — fiecare copil, chiar cel mai bun, avînd punctul său vulnerabil.

Pregătită serios și temeinic, ședința s-a bazat în primul rînd pe cunoașterea anterioară a fiecărui copil în parte (fiind școală experimentală, copilul devine din primele clase obiect de studiu, observație și verificare a atîtor cadre didactice) cît și pe spiritul autocritic pe care ei l-au vădit, fiecare în felul său, cu ocazia unei anchete făcînd cu cîtva timp în urmă în claselor — probabil tocmai cu caracter de sondaj în scopul pregătirii acestei ședințe (s-a cerut ca fiecare să-și facă un cît mai sincer autoportret moral, sub garanția unei discreții absolute, materialul fiind predat dirigintei, într-un plic închis).

La deschiderea ședinței sala era aproape plină de copii și părinți, deși au fost și destule absențe — ținînd seama că se ținea pe ambele clase a patra, și B. De remarcat însă categoriile de absenți (în afara, bineînțeles, a celor bine motivați) și anume: au lipsit în primul rînd părinții (cu copiii lor) care lipsesc statornic, la toate ședințele, în toți anii — adică tocmai acei părinți care au „copii-probleme”, surse permanente de eforturi și îngrijorare pentru școală — părinți care uneori ei înșiși constituie adevărate și dureroase probleme pentru societate. Au absentat copiii care au știut că au lipsuri de care trebuie să răspundă și nu au avut curajul unei înfruntări publice — dar care au avut părinții prezenți (refugiați într-o tăcere neutră). Și invers, copiii prezenți iar părinții — prudent-absenți (din întîmplare tocmai cazuri cu copii pasibili de critică!). Nimeni nu a știut în prealabil cum va decurge acest gen nou de ședință, dar fiecare a simțit că e altfel decît pînă acum și de aceea „prudenții” au rămas după perdele. Păcat. În asemenea situații toți sîntem înainte de toate părinți, oameni preocupați în cel mai înalt grad numai de binele copiilor noștri — nu de ce o să zică „lumea”. Dacă cei absenți ar fi putut să se integreze cîteva clipe în spiritul care a dominat în sală, ar fi înțeles că greșit s-au izolat. Ar fi văzut că toții devenisem o singură familie, în care grijile și bucuriile unuia erau și ale celorlalți. Tactul și abilitatea cu care s-a captat din primele clipe atenția și sentimentele copiilor au mobilizat imediat și întregul nostru interes. Și din momentul acela, fiecare părinte a pierdut automat senzația de neliniște (sau chiar de teamă) cu care își însoțise copilul și s-a concentrat numai asupra procesului care se desfășura în fața sa.

Deschisă și condusă de către directoarea școlii — asistată de către dirigintii claselor paralele — ședința începe, după o scurtă introducere, prin a-i angaja pe toți copiii într-o întrecere atrăgătoare și anume: să arate ce obligații are un copil ca elev. Toți urmăream — un pic emoționați, un pic amuzați — strădaniile, stîngăciile, sau istețimea cu care reușeau să dea răspunsul (obligația de a învăța), cei mai mulți printr-o formulă proprie — dar și unii întrebunțînd formule străine și uzate. Se pare că la vîrsta aceasta, în general, copiii încep să-și dea seama, chiar dacă încă oarecum superficial, pentru ce învață. Și cred că nu a rămas fără răsunet în spiritul lor felul amplu și sugestiv cum li s-a explicat și exemplificat aceasta, prelucriindu-se chiar răspunsurile

lor. După aceea, legate fiecare unele de altele, celelalte obiective s-au succedat în dezbateri vii și antrenante: *Disciplina. Comportarea* — demnă, cuviincioasă, civilizată — în școală, familie și societate. *Ținuta*, în ansamblul ei: neglijență, stridență, decență. *Păstrarea bunurilor materiale obștești, cele ale familiei și cele personale. Păstrarea onoarei clasei. Atitudinea băieților față de fete. Ocrotirea celor mici.*

Și la urmă, rezultatele la învățătură, comentate după notele din catalog. Nici un elev din cei prezenți (personal, sau numai prin părinți) nu a rămas neanalizat sub raportul învățării. Și toate acestea, conduse sub aceeași formă de discuție cu copiii. Deosebit de interesantă a fost reacția încercată de copii în fața acestei formule absolut noi pentru ei: aceea de a-și exprima public părerea asupra propriei persoane (mai ales cele nefavorabile). Unii au căutat să se apere negînd. Alții n-au omis din discuție propria persoană, acuzînd cu vehemență pe alții — căuțînd să strecoare vina lor proprie pe sub a altora, mai evidentă. Alții au tăcut, cu toate insistențele, jenați de-o situație neașteptată.

Mărturisirile obținute cu măiestrie — sau impuse de colectiv — au în ele rezonanțe de cinste, de curaj, sau numai de supunere, ori de jenă (și chiar de mici și deliberate abilități), dar fiind gînduri exprimate pot forma oarecum puncte de orientare asupra momentului psihologic. Tăcerile anonime, însă, îți solicită mult imaginația: ce gîndește copilul acesta — poate chiar al meu — cînd tace, la întrebarea generală „Cine face...?” „Cine zice...?” — referindu-se la un fapt, un gest, o vorbă, neidentificate public și totuși știute? Copilul care, accidental, este în culpă, desigur că încearcă în forul său interior o rușine amarnică, dublată de-o promisiune solemnă de a nu se mai expune astfel în viitor. Și cred că bine s-a procedat cînd nu s-a mai stăruit asupra acestor cazuri. Conștiința copilului e mai sigur angajată și privirea care l-a cuprins fugă e o mustare mai aprigă decît cea publică, la copiii sensibili. Discreția, uneori, mult mai eficientă. Dimpotrivă, la copiii cu vîni repetate, discutarea lor în public poate produce o zguduire și-o revenire (și chiar dacă ar fi puține aceste cazuri, cîștigul tot e mare). Mă refer mai ales la copiii mai mari, căci la cei încă mici abaterile de la disciplină rar de tot depășesc nivelul unor prostii copilărești.

Un alt capitol interesant l-au constituit părinții înșiși. Unii, curajoși, serioși și conștienți, n-au ezitat să pună la punct, deschis, ceea ce îi nemulțumea la copiii lor. Pe alții însă, — puțini, din fericire — faptele copiilor lor i-au denunțat ca principalii inovatori. Au fost copii care au descoperit cu această ocazie că faptele lor erau urte sau rele fără să știe — fiindcă nu le-o spusese nimeni. Sau pentru că — și mai dureros — ele își aveau originea în propria lor casă!

Oare ce-au gîndit acești părinți — în tăcerea lor de felurite nuanțe — cînd copilul lor, sincer în neștiința lui, s-a apărut acuzînd indirect sau n-a mai găsit nimic de spus, copleșit de-o rușine nemeritată? Au înțeles ceva?

Cred că generalizarea acestei atît de utile măsuri a Ministerului Învățămîntului nu poate decît să amplifice ecoul produs printre părinții și copiii școlii noastre.

MONICA MACOVEI

Desen de: AL. TIPOIA

Care este profilul spiritual al tineretului nostru? Care este orizontul său cultural? Care sînt preferințele și gusturile sale? Ce preocupări artistice și culturale are?

Iată o serie de întrebări pe care și le pun toți cei ce se preocupă de educarea armonioasă a tinerei generații. Pentru a cunoaște mai bine orizontul cultural al tinerilor în pragul examenului de bacalaureat, ne-am propus un chestionar cuprinzînd un număr de 10 întrebări. Am ales pentru ancheta noastră cele patru clase a XI-a ale Liceului nr. 30 din Capitală. Menționăm că din cele patru clase, una este secție „umană” și trei „reale”. La cele 10 întrebări din chestionarul nostru am primit de la 140 de elevi 1.400 de răspunsuri.

1 — Ce gen muzical preferați?

(Muzica populară, opereta, opera, muzica ușoară, muzica de jazz sau muzica simfonică?) Opereta 58 la sută, opera 20 la sută, muzica ușoară 5 la sută, muzica populară 4 la sută, muzica simfonică 3 la sută, restul răspunsuri neprecise. Preferințele muzicale exprimate de tinerii noștri, deși nu pot fi generalizate și au, desigur, un caracter subiectiv, au constituit pentru noi o surpriză. Elevii n-au optat pentru muzica ușoară. Predilecția pentru muzica de operetă este uneori explicată de elevi: „Îmi place foarte mult opereta, genul pe care îl înțeleg cel mai mult” (Maria D., clasa a XI-a B); „Prefer opera ca gen muzical și opereta ca mijloc de destindere” (Doru S., clasa a XI-a B). Muzica simfonică nu se bucură nici ea de prea multă popularitate.

Compozitorii preferați, care au fost menționați, sînt Beethoven, Chopin, Enescu. Unii elevi nu s-au putut pronunța categoric asupra genului preferat: „Nu am preferințe pentru un anumit gen muzical, depinde de starea psihică în care mă găsesc” (Dan M., clasa a XI-a B).

Să fi ascuns oare elevii preferința pentru muzica ușoară? Cît privește muzica simfonică, este clar că tinerii noștri nu au încă suficiente elemente pentru a o înțelege și gusta și nici nu sînt suficient familiarizați cu ea. „Numai muzica — scria Marx — trezește simțul muzical al omului”. În ceea ce privește muzica populară, receptivitatea mică a acesteia în rândurile elevilor noștri s-ar putea explica prin mediul urban din care ei provin și în care contactul cu folclorul este mai redus.

2 — Pe cine preferați în materie de pictură: pe Aman sau pe Luchian?

RĂSPUNSURI:

Aman 64 la sută, Luchian 25 la sută; ambii 8 la sută, restul, nedeciși.

Întrebarea a avut drept scop de a investiga preferințele elevilor pentru două personalități de seamă ale

picturii românești: Aman care „a izbutit în lucrările sale cele mai reprezentative să ajungă la un realism autentic, deși prin formația sa a fost tributar academismului” (Dicționarul enciclopedic român) și Luchian care „ajunge la sinteze cromatice proprii, deschizătoare de drumuri, în cadrul unei tematici umaniste, în scopul sporirii expresivității emoționale a operelor sale” (idem).

Răspunsurile au arătat într-o proporție covârșitoare preferința tineri-

lor pentru realismul academic al lui Aman, mai aproape de înțelegerea lor și în general preferința mai redusă pentru pictura modernă a lui Luchian, care necesită o pregătire mai îndelungată pentru a-i gusta rafinamentul. Mulți tineri mărturisesc insuficiența cunoștințelor pe care le au în domeniul artelor plastice. „Trebuie să arăt că în materie de pictură am cunoștințe mult mai puține decît în muzică” (Adrian L., clasa XI-a B).

3 — Ce sculptori români sau străini cunoașteți?

Brîncuși a fost citat pe 67 chestionare; Michelangelo 19; Ion Jalea 12; D. Paciurea 12; Rodin 3; H. Moore 3; Vida Gheza 3; Fidias 3; Eugen Ciucă 2; C. Baraschi 1; I. Olariu.

Nu au putut cita nici un nume de sculptor 21 elevi; au citat nume false, confuzii (pictori în loc de sculptori etc.) 16 elevi; au declarat că nu-i interesează sculptura: 6 elevi. Lip-

sa unei preocupări pentru difuzarea cunoștințelor despre sculptură în școală și în afara școlii (abia anul acesta, de curînd, a apărut un mic ghid „Pe scurt despre sculptură” de Adina Nanu în Editura Meridiane) se face resimțită în cultura tinerilor, așa cum a reieșit de altfel și în materie de pictură.

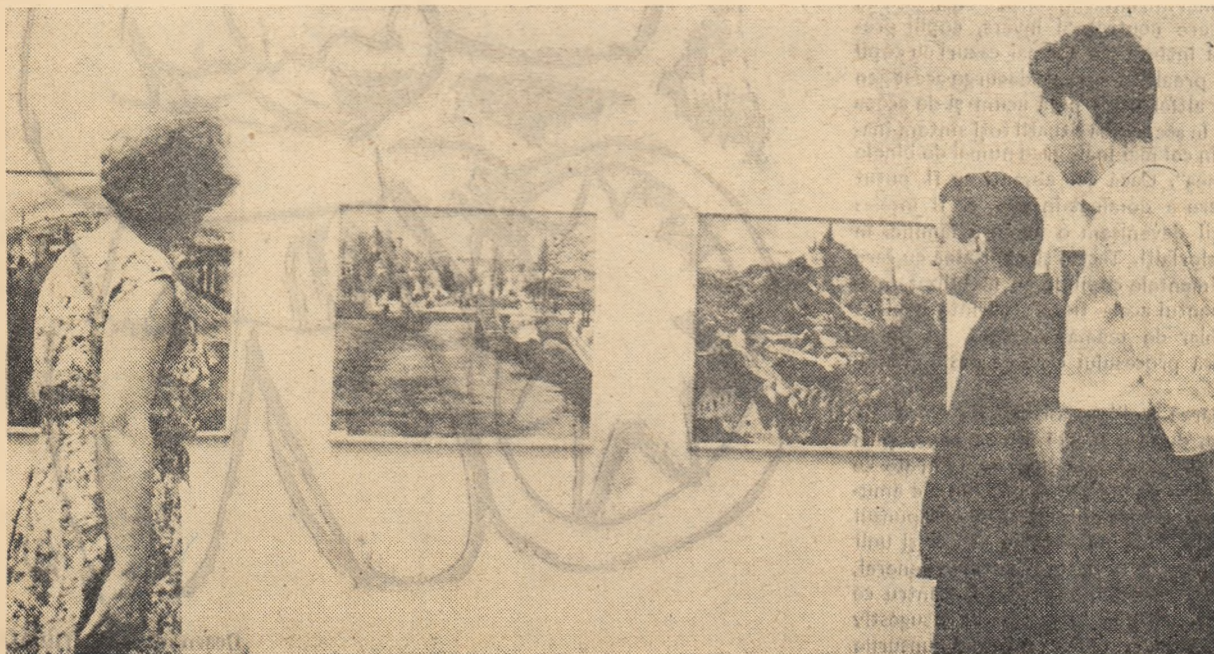
4 — Citați cîte o operă de Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Matei Caragiale, Panait Istrati, Eugen Barbu, Ernest Hemingway, Romain Rolland și clasați acești autori prin numerotare în ordinea preferinței

În ordinea preferinței au întrunit: Sadoveanu 65 răspunsuri, Arghezi 61, Hemingway 33, Romain Rolland 31, Eugen Barbu 12, Panait Istrati 9, Matei Caragiale 1.

Era de așteptat ca Sadoveanu și Arghezi să fie mai bine cunoscuți fiind studiați în manualele de școală și ca atare operele lor au întrunit cele mai multe adeviziuni. În schimb, autori români valoroși ca Panait Istrati sau Matei Caragiale s-au dovedit a fi aproape necunoscuți, deși operele lor au fost des editate în ultimii

ani. Din Matei Caragiale 59 la sută din elevi nu au citat nici o operă sau au citat greșit. Un exemplu semnificativ: „În primul rînd nu cunosc un scriitor cu numele Matei Caragiale. S-ar putea să fie o greșeală intenționată sau de tipar. În acest caz cred că este vorba de Ion Luca Caragiale „O scrisoare pierdută” (Gheorghe A., clasa a XI-a A). Panait Istrati pare mai bine cunoscut, dar considerăm că acest lucru se datorește filmelor făcute după operele sale, care de altfel au fost în general citate („Codin” Ciulinii Bărașanului). 20 la sută nu au putut cita însă nici o operă de Panait Istrati. Dintre autorii străini, influența filmului asupra cunoștințelor elevilor este evidentă și în cazul lui Hemingway, fiind citate aproape exclusiv titluri de opere care nu există ca atare decît în filme ca „Aventurile unui tînăr” (ecranizare după o serie de nuvele ale scriitorului american), (Ioan I., clasa a XI-a A, Maria D., clasa a XI-a B etc.) sau „Bătrînul și marea”. Deși în românește au fost traduse recent mai multe opere ale acestui scriitor („Nuvele”, „Cîștigătorul nu i-a nimic”, nuvelele din culegerea „Nuvela americană contemporană”, „A avea și a nu avea”, „Pentru cine bat clopotele”, „Sărbătoarea de neuitat”), acestea nu au fost citate decît izolat. 13 la sută nu au citat nici o operă de Hemingway. Mai bine este cunoscut Romain Rolland din care au fost citate de diverși elevi aproape toate operele traduse în românește, chiar lucrările despre muzicieni („Beethoven”) sau culegerea de scrisori „Scumpă Sofia”. Totuși 7 la sută nu au putut cita nici o operă a acestui autor.

Foto G. VINȚILĂ

AL TINERILOR

5 — Ce gen de lectură preferați? Poezie, proză (roman, nuvelă, schiță, biografie romanțată, jurnal de călătorie), teatru sau critică literară?

Răspunsuri: Proza 74 la sută, poezia 8 la sută, teatrul 3 la sută, critica literară 2 la sută, alte genuri 6 la sută, restul fără preferințe speciale.

Înclinația tinerilor a fost evidentă spre proză și în mod deosebit spre roman, mulți arătând că îi interesează în mod special cărțile cu subiect antrenant, cu acțiune încordată, dinamică, romanele „de aventuri”, „polițiste” și (curios) mai puțin romanele

științifico-fantastice. Această trăsătură este caracteristică nu numai băieților (cum se crede de obicei), ci și fetelor, dar, desigur băieților într-o măsură mai mare. Poezia are în general o audiență mult mai mică la tinerii chestionați de noi, fapt explicabil poate și prin secția reală din care fac parte. Au fost citați ca poeți preferați în afară de Eminescu și Arghezi, N. Labiș, Maria Banuș, Baudelaire.

6 — Ce tip de spectacol preferați?

Răspunsuri: teatrul 39 la sută, cinematograful 31 la sută, spectacolele sportive 17 la sută, spectacolele muzicale 7 la sută, altele (televizor) 6 la sută.

Preferințele în materie de spectacole sînt în mare majoritate (70 la sută) dominate de teatru și cinematograf, cifră care concordă în general cu datele cunoscute și cu rezultatele obținute de alte anchete (20.000 — reportaj — anchetă de Mihai Stoian): cinema 43 la sută, teatru 39 la sută. Considerăm că aceste cifre reflectă nu atât genul de spectacol frecventat, pentru că este clar că cinematograful întrunește majoritatea spectatorilor tineri, cît preferința elevilor chestionați. Teatrul este în general mai puțin accesibil unui elev. Sîntem convinși că organizarea colectivă a unor spectacole teatrale pentru elevi s-ar bucura

de mare succes. Mai ales că așa cum spunea Gorki: „Din toate formele creației artei cuvîntului, drama și comedia sînt recunoscute ca cele mai puternice sub raportul influenței asupra oamenilor...”. Spectacolele sportive, contrar unor păreri încetățenite, nu au deci o prea mare priză (17 la sută), în schimb, au fost considerate drept „spectacole” de o serie de tineri, vizitele la muzee, expoziții, conferințele. Televizorul ca sursă de spectacole nu întrunește adeziunea tinerilor: „Televizorul, e pentru mine cel mai comod spectacol, dar prefer o piesă sau un concert „pe viu” (Constantin P., clasa a XI-a D), „Fără televizor n-aș putea vedea multe piese, dar nu televizorul, ci teatrul e pasiunea mea” (Steliana C., clasa a XI-a C).

7 — Care este omul celebru pe care îl admirați cel mai mult? (Din domeniile științelor și artelor)

Răspunsuri: artiști 48 la sută, savanți 38 la sută, oameni de stat 10 la sută, alții 4 la sută.

Pe cine admiră tineretul nostru mai mult? Probabil că fiecare personalitate din istoria culturii își are admiratorii săi. Astfel se explică numărul mare de celebrități indicate la capitolul „eroul ideal”. O clasificare nominală a personalităților ni se pare de aceea mai puțin importantă decît cea care încearcă să țină seama de domeniul de activitate umană din care au fost aleși eroii. Cele mai multe voturi le-a întrunit Eminescu care a figurat pe 28 de liste (20 la sută), urmat de Beethoven 9 la sută, Shakespeare 6 la sută, Leonardo da Vinci

5 la sută, Napoleon 5 la sută, Soții Curie (amîndoi, sau unul din ei) și Fr. Jolliot Curie 4 la sută, G. Călinescu 3 la sută, G. Enescu 3 la sută, Michelangelo 3 la sută, Einstein 3 la sută, Emil Racoviță 3 la sută, Darwin 3 la sută; mai puțin de 3 la sută au citat pe: Nobel, B. Franklin, Aristotel, I. Newton, N. Iorga, A. Vlaicu, George Țițeica, Faraday, Dante etc. În general nu au fost date drept „modele” de urmat în viață personalități ne semnificative. Totuși, izolat, au fost citați cîntăreți ca Louis Mariano Henry Salvadore, Ima Sumak, sau actori de teatru sau film mai puțin reprezentativi.

8 — Ce film v-a plăcut mai mult în ultimul an? Dacă cunoașteți regizorul, menționați-l!

Răspunsuri: ecranizări după opere celebre 27 la sută, filme din viața contemporană 19 la sută, filme despre problemele tinerei generații 16

la sută, filme de aventuri 5 la sută, alte filme 13 la sută.

Și la acest capitol, diversitatea de titluri enunțate ne-a obligat să

MIHAIL EMINESCU

Sculptură de
DORIO LAZĂR

facem noi o clasificare destul de relativă a filmelor după genul lor. Surpriza a fost plăcută. Filmele de aventuri, pe care sîntem tentați să le credem drept favoritele tinereții, nu au obținut decît 5 la sută. Printre acestea au fost citate „Laleaua neagră”, „Winetou”, „Haiducii”, „Muncile lui Hercule”. La „Ecranizări după opere celebre” în ordinea preferinței: „Pădurea spînzuraților”, „Ghepardul”, „Climate”, „Neamul Șoimăreștilor” și „Răscoala”. Dintre filmele din viața contemporană sau cele despre problemele tinerei generații au plăcut mai mult: „Tatăl soldatului”, „Camera în formă de L”, „Fata lui Bube”, „Pinguinul” și „Zidul înalt”, „Gustul mierii”, „Tom Jones”, „Colina” și „Vizita”. În sfîrșit, 13 la sută din cei interogați au ales drept filme „memorabile” opere minore ale cinema-

tografiei naționale sau universale ca „Dincolo de barieră”, „Samba”, „Femeia necunoscută” etc.

Trebuie să menționăm că abia 8 la sută din cei chestionați au indicat numele regizorilor filmelor favorite; 6 la sută au confundat regizorii, ori au suplinit necunoașterea acestora prin indicarea actorului principal, și a autorului după care a fost ecranizat filmul. 86 la sută nu au reținut numele regizorului.

Cultura cinematografică, cu tot aspectul pozitiv care se degajă din cifrele statistice (denotînd orientarea judicioasă a tinereții către operele de valoare) are totuși mari lacune. Nu se poate vorbi de aceea de o „cultură a imaginii”, atît timp cît nu sînt cunoscuți regizorii, școlile, curentele cinematografice, așa cum a reieșit din răspunsurile căpătate de noi.

9 — Vă place sportul? (Dacă da, ce sport preferați? Ca jucător sau spectator?)

Răspunsuri: Da 99,5 la sută; nu 0,5 la sută; ca spectator — 68 la sută; ca jucător — 22 la sută; ca spectator și ca jucător — 10 la sută.

Sporturi preferate: handbal 12 la sută, volei 11 la sută, fotbal 11 la sută, gimnastică artistică 8 la sută, patinaj 8 la sută, natație 6 la sută, baschet 5 la sută, alte sporturi, cu un procent mai mic de 5 la sută (rugbi, scrimă, ciclism, atletism, tenis de masă, tenis de cîmp etc.) 39 la sută.

O surpriză au constituit-o preferințele variate ale tinereții pentru multiplele discipline sportive. Fotbalul, care este în general considerat „favoritul nr. 1” al tinereții, nu a întrunit la elevii examinați de noi decît 11 la sută adeziuni față de 89 la sută cît au obținut celelalte sporturi.

Un aspect pe care vrem să-l relevăm este că foarte puțini tineri s-au dovedit „sportivi complecți” (jucă-

ORIZONTUL CULTURAL AL TINERILOR

tori și spectatori) — abia 10 la sută, —, predominând preferința pentru spectacolul sportiv (68 la sută) și nu pentru practicarea sportului (22 la sută). De altfel, iată conform unei anchete a lui Mihai Stoian câteva date statistice din 1965: din cei peste 180.000 de elevi și 43.000 de studenți

10 — Care știință contemporană vă pasionează mai mult? (Cosmonautica, cibernetica, biologia, fizica atomică etc.)

Răspunsuri: Biologia 46 la sută, cosmonautica 35 la sută, fizica atomică 9 la sută, cibernetica 3 la sută, alte științe, chimia, geofizica, agronomia, metalurgia, oceanografia 5 la sută, nedecise 2 la sută.

În răspunsurile primite două științe își dispută întâietatea și anume: cosmonautica și biologia. Aceste preferințe au fost exprimate într-o măsură sensibil egală atât de elevii ce frecventează secția reală, cât și de cei de la secția umanistă. Datele culese în cadrul anchetei noastre ne-au arătat că cei mai mulți tineri sînt interesați de progresele științei moderne în general: „Doresc să cunosc din fiecare câte ceva” (Cornelia S., clasa a XI-a C); „Cosmonautica în primul rînd, dar orice noutate în orice domeniu al științei mă interesează” (Matei V., clasa a XI-a A).

Care sînt concluziile care se impun din analiza celor 1.400 de răspunsuri primite la chestionarul nostru? O primă constatare, îmbucurătoare, este orizontul destul de larg al tinerilor

bucureșteni, numai 2,33 la sută practică cu regularitate sportul la vîrsta junioratului fiind legitimați de cluburi. Dintre aceștia, practică în mod permanent anumite sporturi considerate de bază: atletism 0,74 la sută, gimnastică 0,33 la sută, natație 0,32 la sută.

rilor noștri, o sferă de interese relativ vastă. O dată cu îmbogățirea bagajului de cunoștințe și a experienței de viață, apar astfel interese noi și variate, se dezvoltă și se adîncesc în special interesele și tendințele cognitive (științifice și culturale). În ceea ce privește adîncimea cunoștințelor — cu tot aspectul schematic al chestionarului nostru — putem afirma totuși că există multe lacune. Existența concomitentă a unui mare număr de interese, determinată de setea de a cunoaște cît mai multe lucruri, sete avidă, proprie adolescentului, era fatal să ducă la satisfacerea superficială a curiozității.

Dar oare de această superficialitate, ca și de lacunele din cultura lor sînt de vină numai tinerii? O analiză judicioasă arată că școala și familia nu contribuie încă în suficientă măsură la înlesnirea accesului sistematic al tineretului spre marile valori ale artei, culturii și științei. Editurile și radioteleviziunea, teatrele și cinematografele, organizațiile culturale și sportive, care ar trebui să contribuie alături de școală și, împreună cu

aceasta, la lărgirea orizontului cultural al tineretului manifestă încă multe deficiențe.

Cititorii, spectatorii, auditorii de muzică, frecventatorii de expoziții sau, cu un termen menit să-i înglobeze pe toți — „consumatorul de artă și frumos” — mai ales cel tînăr, trebuie pregătit.

Dezvoltarea rapidă a științei și a tehnicii contemporane solicită cu necesitate crearea acelor condiții optime pentru dezvoltarea multilaterală și armonioasă a personalității, pe care le evidențiază documentele partidului nostru încă în această etapă a desăvîrșirii construcției socialismului și care se vor amplifica treptat în trecerea spre comunism.

Literatura și arta sînt chemate să aducă o contribuție esențială la această dezvoltare multilaterală. Tineretul, cum reiese și din datele obținute de noi, este receptiv la literatură și artă (chiar cei cu înclinații spre științele exacte).

Reflectînd preferințele elevilor din ultimul an al unui liceu oarecare din Capitală — ancheta poate oferi sugestii educatorilor, scriitorilor, regiștilor și altor factori culturali din țara noastră. Dintre aceste sugestii posibile, ne vom opri la câteva:

● 1. Editarea într-un ritm crescînd a unor cărți de inițiere în artă, ghiduri muzicale, introduceri în pictură, sculptură, cinema — care să ofere tinerilor „abecedare” cu prime noțiuni pentru înțelegerea limbajului specific al domeniului artistic respectiv.

● 2. Difuzarea unor cicluri de emisiuni la radio și televiziune, care

să familiarizeze tineretul cu noțiunile estetice de bază și în special cu cele muzicale. Cît mai multe emisiuni de inițiere muzicală gen „Ghid muzical”, „Dicționar muzical”, „Din trecutul muzicii românești”, „Concert-ghicitoare”, „Almanah muzical” etc.

● 3. Introducerea unor ore de estetică în programa analitică și intensificarea activității educative în acest sens la orele de literatură română, la orele de desen și de muzică.

● 4. Organizarea sistematică și mai intensă de vizionări colective de muzee, expoziții de artă și filme deosebite cu explicația unor specialiști.

● 5. Organizarea mai numeroasă a unor spectacole de teatru, la ore adecuate pentru școlari, precedate de scurte conferințe educative.

● 6. Popularizarea prin presă, în pagini speciale (în genul paginii săptămînale „Microenciclopedie” din „Știința tineretului”) a marilor valori științifice, culturale universale, a realizărilor din știință și tehnică, a operelor de seamă ale artei și literaturii universale.

● 7. Înființarea unor cinematografe specializate pentru tineret. Un cinematograful destinat exclusiv reluărilor (în București poate chiar două), dar care să nu prezinte niciodată filme lipsite de valoare artistică. În același scop, Direcția Difuzării Filmului să înlesnească o mai bună informare prin programe de sală competente, vitrine cu extrase din presa de specialitate în holurile cinematografelor, afișe educative etc. În școli s-ar putea întemeia cercuri de „prietenii ai filmului”, de cine-amatori. Editurile sînt chemate să publice mai multe cărți pe teme cinematografice (monografii, ghiduri, lucrări de tehnică și estetică).

N. MOHOREA
și
F. ROȘIANU

Ne-am îmbogățit cu un verb nou. de o fascinantă originalitate: A HOLI-HOLIRE. Autorul acestei surprinzătoare contribuții lexicale este George Hibă, nume ce amenință să dea de jurcă serios istoricilor literari din milenii al optulea, cînd opera sa — după cum ne asigură cu o exemplară modestie — va intra deșiruit în patrimoniul universal. Deocamdată, George Hibă e un june înalt, deservit, cu nasul în vînt și fruntea cîl muchia echerului. Plin de sine, dar nu în felul ostentativ al prostului care se crede buvicul pămîntului, ci într-un mod extrem de interesant, cu rafinament și eleganță, el manifestă o anume teamă de a cădea în ridicul, strunînd printr-o aroganță lipsită de brutalitate, meditativă chiar.

— Ce faci George?
— Ce-am învățat: holosec.
— Și nu te-ai plictisit încă?! Oricum, sînt zece ani — șase ca student, patru, după...

— Numai profanții se plictisesc. Există o pasiune a holului ce se refuză spiritelor labile. Holistica, cea mai recentă ramură a Umanisticii, devine astăzi cea știință totală spre care aspirau cu ardoare titanii Renașterii.

— Bine, dar...
— Am înțeles. Noutatea ei șochează. Metodele, însă, sînt extrem de simple și puține. Iar obiectul e clar: holul.
— Zău că devii interesant! Și metodele care sînt?

— Mai înli scopul, inclus în definiție: a holi înseamnă a sta fără treabă și fără întrerupere în holul Facultății. A arde gazul, cum spune vulgul, printr-o inspirată metaforă. Totul e să-l arzi cu desăvîrșire degeaba. Unii holiști începători au încă relicvențe sau complexe intelectuale: frunzăresc o revistă, afișează o carte, medlează la un rezultat „Pronosport”. Dar nu ține

TÎNĂRUL DIN HOL

FOILETON

mull. O dată cu ivirea primului element dinamic — de obicei un grup de fete, sau chiar una singură — lucrurile se simplifică...

— Le acostai?
— Pardon. Noi nu sîntem bulevardiști, ci holiști. Intelectuali, nu huligani. Există o metafizică a lucrului în sine: nu mișcarea, ci slarea este condiția noastră filozofică. Iată de ce, nu acostăm persoane, ci studiem fizionomia. Reconstituim destine, după dințele de mamut al unor simple gesturi sau expresii.

— Și la ce slujește această antropologie fantazistă?

— E mijlocul cel mai rafinat de a arde gazul. Optică gîndirea în imagini și ascute simțul optic. În același timp, rețulează pe un plan pur teoretic (adică static) eventualele impulsuri dinamice ale centrilor motori. Devenim meditațivi, stoici chiar.

— Pentru asta ai pierdut șase ani pe băncile Facultății?

— Cinci. Al șaselea l-am cîștigat, dedicîndu-mă în exclusivitate holișticii.

Drept să spun, aș fi preferat ca nici pe ceilalți cinci să nu-i pierd atîl de simplu: la cursuri și la seminarii, alături de ilustre nulițăși care au fost colegii mei. Trebuia, însă, să o scol la capăt într-un fel, prea mă luaseră la ochi; că hir că mir, că sînt neisprăvit. Ce mi-am zis? Treacă de la mine cinci ani. Și-au trecut. Acum mă consacru în exclusivitate științei holului. Pregătesc o capodoperă, de să stea mîșu!

— Zău?!
— De fapt, două: imi iau doctoratul și schimb numele holișticii.

— În?
— Hibistică. De la Hibă. E mai modest. Denotă și simț de răspundere. Cît despre doctoral, e ca și sigur. N-am nici un concurent serios.

— Și cine ț-l acordă?
— Nea Păpușă, portarul. El are evidența holiștilor din ultimii zece ani. O va face într-un cadru festiv. Vor veni delegați din toate holurile și coridoarele universitare. E cea mai mare distincție pentru noi. Nu uita că voi fi primul Doctor Holis Cauza din Univers! Știi doar că pe alte

planete civilizația n-a alins o asemenea treaptă de evoluție.

— Categorie! Dar ia spune: cu ce trăiești? Ce mîncîci? Să zicem că, de staf, stai aici, în hol.

— Am niște babaci în oraș. Un unchi de-al mamei, pensionar. Mi-asigură prînzul. Seara e mai simplu. Dinîneasa trece repede.

— Și nu te-a întrebat ce faci de-așlia ani fără slujbă?

— I-am explicat încă de la început: ce să caut eu la țară? Ce, sînt frater? Să meargă nulițășile de colegi! I-am spus că eu mi-am găsit un post de stagiar la Academie. Deocamdată fără leașă, trebuie să pregătesc o lucrare fundamentală, pentru probă. După care, dacă vor fi locuri multe și candidați puțini, voi intra în piine. A înțeles pînă la urmă. Chestia cu lucrarea m-a salvat de explicații pe parcurs; stringerea materialului, clasarea fișelor, ordonarea plicurilor, delimitarea temei, elucidarea subiectului, organizarea întîmă a tratării, desprinderea și generalizarea concluziilor etc., etc. Așa că...

— Și cît o să țină asta?
— Pînă se prinde babacul. O să mai cîrîie el pușin, dar tot îl mai duc cu preșul zece ani!

— Și dacă, totuși?!?
— Mă înșor. Iau o față simplă, să mă poată aprecia la justa valoare. Să vadă în mine un titan.

— Și holul? Renunți la el?
— Pentru nimic în lume! De-aci vreau să ies la pensie. Mi-am făcut socoteala: cincizeci de ani vechime, în același loc de muncă...

— Și cînd o să se întîmple minunea?
— Exact în anul 2000!

— Nu s-ar putea mai devreme?!

ION BUTNARU

Lacrimile copiilor

Sintem deprinși să vedem în lacrimile copiilor un fenomen firesc, cu care ne obișnuim și pe care îl considerăm fapt banal. Copilul plînge pentru că nu i se satisface o dorință, pentru că se minie, pentru că se teme de o pedeapsă etc.

Reacția noastră este, după împrejurare, o mîngiere, o dojană, o promisiune, o enervare.

Dar uneori copiii stau în fața noastră cu chipul umbrat de o suferință lăuntrică, ne privesc printre lacrimi și parcă ne cer ajutor. Alteori descoperim urmele unor lacrimi ascunse, întrebări tăcute, neliniști apăsătoare.

Cîți dintre noi, părinți și educatori, reflectăm la cauza acestor lacrimi, la suportul lor intim? În general, cînd potolim plînsul copiilor — mă refer la copiii mai mari și la adolescenți — procedăm ca medicul nepriecut, superficial sau grăbit, care administrează un sedativ ca să potolească durerea fără a se preocupa de cauza ei.

A reflecta asupra cauzei nu înseamnă neapărat a găsi și soluția, dar de cele mai multe ori căutînd — afli, străduindu-te — izbutești.

Cauzele plînsului la copii sînt diverse — și uneori greu de descoperit. Nu ne referim la fenomene izolate sau firești, ci la cele care ridică probleme.

Luînd în considerare natura procesului care provoacă aceste manifestări, se impune adaptarea sistemului de educație la structura psihică a copilului. Altfel se provoacă rupturi, rezistențe, procese inverse, copilul se izolează, intervine inhibarea.

Un ajutor indispensabil pentru toți factorii educativi în rezolvarea acestor probleme îl dă inițierea în psihologia pedagogică. Cunoașterea tipurilor principale de activitate nervoasă superioară, cu însușirile tipologice respective, ne ajută să înțelegem manifestările copiilor și să pornim de la o bază științifică în alegerea mijloacelor educative. Cunoștințele particulare psihice ale copiilor, trăsătura specifică a dinamicii comportării lor, ne vom putea orienta mai bine asupra metodelor educative la care trebuie să ne oprim pentru a atenua asperitățile și a ajunge la manifestări mai echilibrate.

Problema prezintă însă și alte aspecte, mai greu sesizabile. Copiii trăiesc cu convingere în lumea lor, care este realitatea lor, condiția copilăriei, așa cum trăiesc cei mari condiția adultului. Este de fapt imposibil ca cele două condiții să se întrepătrundă, să trăiască una în alta. Universul copilăriei e privit de noi din afară și nu poate fi decît înțeles, nu trăit de noi. Sînt unii oameni care au o deosebită capacitate de a se transpune în lumea copilăriei, care se mișcă firesc în ea, care se joacă cu convingere cu copiii și vorbesc limbajul lor, care se întristează și se bucură cu ei. Dar și ei se întristează și se bucură cu copiii, nu ca ei, se joacă cu copiii, nu ca ei, se transpun în lumea copilăriei, nu o trăiesc. Oricît de aproape ar fi de copii, rămîn adulți și oricît ar fi de iubiți de ei, în jocul și în preocupările lor, sînt primiți ca oameni mari cu care se înțeleg bine. Omul trăiește numai vîrsta pe care o parcurge, nu vîrstele pe care le-a parcurs.

De aceea, cauza intimă a multor manifestări ale copiilor e greu de sesizat. Noi însă nu sintem conștienți de acest lucru și de cele mai multe ori pornim de la premise false sau aproximative, adoptăm procedee nejuste și ajungem la rezultate care ne liniștesc pe noi, dar nu totdeauna pe copii. Trebuie să fim conștienți de existența acestei lumi cu reprezentările, noțiunile și valorile ei specifice, să reflectăm asupra manifestărilor copiilor și — în problema care ne preocupă — să ne apropiem pe cît posibil de cauza intimă a fenomenului, pentru ca ajutorul pe care ni-l cer lacrimile lor să fie cît mai eficient.

De cele mai multe ori, adolescenții nu mărturisesc frămîntările pricinuite de cei mari. În ei există sfială, timiditate, uneori rezistență și chiar îndrăjire împotriva încercărilor fără tact de a le cerceta mișcările lor sufletești, convinși fiind că nu pot fi înțeleși. De aceea se claustrează în suferința lor și lacrimi tăcute le udă perna în timp ce părinții dorm liniștiți alături.

Cînd sînt mai mulți copii în familie, viața lor în comun, universul copilăriei împărțit îi face mai puțin sensibili la lumea celor mari. Acești copii sînt mai exuberanți, mai poznași, mai „copii”. Ei se dezvoltă firesc, se mișcă în voie, se descurcă ușor în toate, se formează armonios. În viață, mai tîrziu, vor fi optimiști, echilibrați, robuști și vor înfrunta mai ușor greutățile.

Dar copilul singur între oameni mari? El nu are cu cine împărțși condiția lui de copil — și deși ni se pare că se dezvoltă la fel ca ceilalți copii, deși considerăm că la școală primește de la colegi ceea ce-i lipsește acasă, aceasta este adevărat numai pînă la un punct. Acasă e singur, deși părinții cred că jucăriile și cărțile îi sînt tovarășii de care are nevoie. El

Desen de

ION MURARIU

are nevoie de frați și surori, de copii cu care să trăiască permanent împreună. El are nevoie să-și populeze universul copilăriei cu prezențe vii.

Cum va reacționa copilul singur la părinți în lipsa acestor prezențe? Bineînțeles conform temperamentului său. Tipul coleric, de pildă, și le va căuta în afară, stăpînit de o anumită nevoie a compensării și va fi lesne influențat de factorii nocivi ai grupului extrafamilial; înăuntrul familiei, natura lui impulsivă de cele mai multe ori se potentează din lipsa unor frîne, devine ușor capricios și nestăpînit.

În lipsa acestor prezențe, tipul melancolic își dezvoltă prea mult imaginația, lumea visului capătă ascendent asupra realității, timiditatea și inhibiția se instalează ușor. Devine excesiv de sensibil, plînge deseori și se închide în el însuși. Iar cei mari din jurul lui, copleșindu-l, îi înăbușă treptat personalitatea. De obicei tăcut, desenează, scrie, citește sau vorbește cu cei mari, străduindu-se să fie ca ei. Cînd va pași în școală, în majoritatea cazurilor, va privi cu ochi gravi pe ceilalți copii și-și va păstra acea gravitate, acea melancolie a privirii de-a lungul anilor. Contemplativ și neputînd participa cu adevărat la viață, va trăi mai mult bucuriile altora. În schimb, mîhniri proprii îi vor umbri copilăria și dacă lacrimile îi vor uda adesea perna, va avea grijă să le șteargă urma, ca nimeni să nu știe.

Singurătatea e una din dureroasele cauze ale lacrimilor copiilor, poate cea mai dureroasă.

Dar lacrimile pricinuite de neînțelegerile părinților, de certuri, (fapte pe care candoarea și nevoia de puritate a copiilor nu le pot accepta) sau de atitudinea rigidă a unor profesori — provenită uneori din lipsa de înțelegere și de respect față de lumea copilului, față de reprezentările lui despre bine, despre drept și nedrept, despre omenie, alteori din nepăsare sau numai din oboseală?

Descumpănirea, dezorientarea și suferința copiilor nu vin niciodată dinăuntrul vieții lor, din universul lor, din condiția lor de copii. Ele vin din afară. Copiii între ei își rezolvă problemele în limbajul lor și lacrimile ivite în jocurile lor nu trebuie să ne sperie. Ei își au valorile lor proprii în funcție de care își rezolvă propriile lor conflicte. Aceste așa-zise conflicte nu lezează miezul făturii lor spirituale care rămîne în echilibru. Forțe din afară, ca de pildă disensiunile dintre părinți, ele produc dezechilibrul, ele creează adevărate conflicte, fiindcă răstoarnă condiția copilăriei, o contrariază. Copilul vrea să le înfrunte, să le stăvilească, dar puterile sale spirituale neconsolidate nu-l ajută în luptă și atunci începe zvîrcolirea, conflictul malign, care de cele mai multe ori lasă amprente pentru toată viața.

Aceste conflicte marchează de obicei trecerea peste pragul adolescenței. O astfel de zbatere dureroasă o înfățișează dramatic Ștefan Zweig în „Secret arzător”. Micul erou al povestirii lui Zweig trece printr-o astfel de criză dureroasă. Scriitorul pare a demonstra că astfel de crize — deși pricinuite de ținuta morală a părinților — sînt inerente în contactul adolescentului cu viața, cu asprele ei realități, că ele contribuie la călirea lui, că îi îmbogățesc chiar sufletul. Nuvela ridică o seamă de probleme specifice psihologiei adolescentului — dar mă opresc doar la acest aspect: este oare necesar, pentru formarea personalității omului de mai tîrziu, trecerea copilului prin asemenea sfîșietoare zvîrcoliri?

Desigur că nu. Ambianța morală în care se dezvoltă copilul, încrederea în cei mari și în primul rînd în părinți, satisfacerea nevoii de adevăr și de justiție, toate acestea sînt în funcție de noi și de societate, constituind terenul ferm pe care se poate ridica coloana dreaptă și mîndră a unei personalități viitoare. Familia și societatea socialistă pot constitui un asemenea teren care să nu fie niciodată prielnic lacrimilor.

LUCIA ATANASESCU

EDUCAȚIA VOINȚEI ÎN FAMILIE

Un aspect caracteristic al procesului ontogenetic este acela că, pe măsură ce învață de la adult și își apropie experiența acestuia, copilul se transformă din ce în ce mai mult dintr-o ființă pasivă și total dependentă, într-o realitate psihologică sui generis, activă și independentă. „Desprinderea” de adult și năzuința spre „autonomie” echivalează cu un salt calitativ, care dă semnalul apariției personalității copilului. În fața părinților apar probleme noi, înfinit mai dificile, pentru că reacțiilor simple și relativ stereotipe ale sugarului li se substituie acum actele de conduită integrate și complexe — nu lipsite adesea de neprevăzut — ale antepreșcolarului și apoi ale preșcolarului. În grădiniță și apoi în școală, copilul tinde să-și găsească propria lui orbită de mișcare, la care poți avea acces numai dacă străbați filiera micilor lui dorințe, preferințe și inclinații. Iar aceasta nu poate fi străbătută fără a fi cunoscută. Se accentuează, deci, caracterul mijlocit al relației dintre adult și copil.

Influența formativă a educatorului se filtrează prin condițiile interne, psihologice, ale unei personalități în devenire. De aci, uneori, reacțiile de surpriză ale celor mari în fața tabloului schimbător și multicolor al conduitei copiilor, de aci strămutarea de accent, în explicarea unui asemenea tablou de conduită — de la factorii cauzali externi, accesibili controlului și observației, la factorii interni, discreți și mai puțin abordabili. Un astfel de factor intern, care poate activa și orienta selectiv personalitatea copilului, cu o forță incomparabil mai mare decât a oricărui stimul impus din afară și care imprimă pecetea „suveranității” pe toate actele lui, este *voinea*.

Părinții și profesorii apreciază frecvent faptele și acțiunile copiilor prin referiri la *voinea* acestora: „cutare elev nu învață pentru că nu vrea”, altul, deși întâmpină dificultăți mari, are rezultate bune pentru că „are ambiție”, „are *voinea*”, „știe ce vrea”. Adesea, *voinea* devine însuși criteriul de evaluare, sau unitatea de măsură a personalității, astfel încât chiar dacă performanțele elevului sînt mediocre, aprecierea generală poate fi totuși, pozitivă: „s-a străduit, a muncit, a depus multă *voinea*”. De unde, rezultă că funcția psihică la care ne referim are și multiple implicații social-morale.

Adulții sînt inclinați să pună pe seama *voinei* sau a lipsei de *voinea* sirguința sau delăsarea copiilor în activitatea consecvenței lor. Or, semnificativ este faptul că puterea „demurgică” a *voinei* individuale, care exprimă capacitatea noastră de a ne regla și conduce activitatea în mod constant, în raport cu anumite scopuri, este esențialmente preluată, învățată, dobîndită. Poate pare paradoxal că un fenomen psihic, inexistent la nașterea copilului și atît de supus determinismului exterior, să se prefacă, cu timpul, într-o forță „tainică”, „misterioasă” pe care adultul n-o mai poate stăpîni decît aplicînd o strategie educativă foarte nuanțată.

Vom schița, pe scurt, drumul plămîdirii acestui proces psihic, străduindu-ne în același timp, să detașăm și unii indicatori ai acelei intervenții a adultului care poate fi eficientă în materie de educare a *voinei* copilului.

La naștere, copilul nu posedă nici cele mai simple mișcări voluntare, care să-i asigure ocuparea și menținerea unei anumite poziții spațiale sau deplasarea în spațiu. Lui îi sînt caracteristice, pe de o parte, mișcările haotice, dezordonate, pe de altă parte, mișcările instinctive, de tip reflex-necondiționat, legate de trebuințele înnăscute (alimentară, de apărare etc.) și îndeplinind un rol adaptiv.

Dar premisa esențială a dezvoltării *voinei* la copil rezidă în dobîndirea capacității de a-și dirija mișcările și de a-și lua în stăpînire propriul corp. Aceasta se produce în contextul comunicării dintre copil și cei care îl înconjoară. Nu este vorba doar de comunicarea verbală, care survine mai tîrziu, ci de un proces care se conturează mai de timpuriu, chiar în limitele primei jumătăți a primului an de viață. Avem în vedere acele reacții speciale pe care le manifestă copilul la vederea adultului sau la perceperea glasului lui (surisul, mișcarea minilor și a picioarelor etc.) și pe care psihologii le-au numit „complexul de învioreare”. Din acest complex se vor diferenția, treptat, mișcările specializate, cum sînt, de pildă, cele de apucare. Adultul joacă aici un rol central, pentru că el este principalul factor de stimulare și întreținere la copil a climatului emoțional stenic și al activismului motric.

Pe măsură ce se elaborează perceperea ordonată a mediului înconjurător (reflectarea justă a coordonatelor spațiale și temporale ale obiectelor), acțiunile copilului se pun tot mai mult de acord cu condițiile obiective în care se efectuează etc. Factorul întăritor al însușirii de către copil a noilor mișcări îl constituie nu atît satisfacerea trebuințelor organice de bază, care, evident, joacă și ea un rol, mai ales în autostăpînirea propriului corp (reglarea respirației, a circulației singelui etc.), cît trebuința de comunicare — întăritor prin excelență social.

Dar actul voluntar nu se reduce numai la mișcări, ci, presupunîndu-le pe acestea, el semnifică, după cum arătăm mai sus, o acțiune conștientă, îndreptată spre scop. Perioada antepreșcolară (1—3 ani) și apoi cea preșcolară (3—7 ani) furnizează acest nou parametru, datorită apariției trebuinței și posibilității de comunicare verbală. Prin cuvînt, adultul fixează scopul acțiunii copilului, formulează cerințele față de ea și indică procedeele realizării ei. Toată această „schelărie” a acțiunii, marcată inițial pe plan extern, devine, prin învățare, (în activitatea de manipulare a obiectelor, în activitatea de joc, sau în cea școlară), achiziție a copilului, un „bun intern” de care acesta se va folosi în deplină libertate. Se înțelege de la sine că factura și calitatea acțiunii voluntare a copilului — atît pe linia scopului cît și a mijloacelor — depind de modelul pe care l-a oferit adultul, model pe care copilul, înainte de a și-l însuși la modul teoretic, îl imită practic.

Ca urmare a învățării, lanțul acțiunii copilului se amplifică structural și se complică funcțional. La preșcolară și, într-un chip și mai expres, la școlară, devine posibilă acțiunea controlată și reglată la reprezentarea anticipată a scopului și a condițiilor de realizare, ceea ce înseamnă un important pas înainte în cucerirea independenței față de adult. Acel „vreau” sau „nu vreau” cu care copilul îl surprinde adesea pe adult este tocmai expresia conturării particularităților sale individuale, a afirmării sale de sine stătătoare.

Se pune problema: „vreau” sau „nu vreau” indică întotdeauna prezența sau absența *voinei* la copil? *Voinea* presupune nu numai conștiința scopului, ci și persistența în realizarea lui, *efortul voluntar*, îndreptat spre învingerea anumitor obstacole. Acțiunea copilului poate fi conștientă, și, deci, voluntară, dar întrucît poate fi motivată de o emoție pasageră, de un stimul senzorial care pur și simplu îi procură lui plăcere, ea nu poate fi calificată încă drept un act de *voinea* veritabil. Conducîndu-se după criteriul exclusiv al plăcerii, copilul poate aluneca ușor și fără legătură de la o dorință la alta, de la o acțiune la alta. El nu va fi în stare să primească o anumită sarcină și să-și subordoneze conduita față de ceva ce nu există încă (rezultatul viitor), în ciuda tentației pe care o exercită asupra lui obiectele aflate nemijlocit în cîmpul vizual.

Situația voluntară fiind una care nu poate fi prevăzută plin la sfîrșit (în sensul calculării și asigurării tuturor șanselor acțiunii), efortul voluntar devine condiția cea mai importantă a desăvîrșirii ei. W. James avea dreptate cînd definea acțiunea voluntară ca acțiunea în direcția celei mai mari rezistențe. Puterea unei asemenea acțiuni nu poate izvorî decît din motivul sau fundamental ei moral, iar acesta se elaborează la copil în procesul însușirii anumitor norme și principii care exprimă „măsura socială”, adică punctul de vedere și cerințele altor oameni față de acțiunea lui.

Abstragerea de la tentația imediată și dirijarea conduitei în funcție de anumite reguli care solicită inhibarea pornirilor impulsive, autolimitarea și autostăpînirea sînt o treabă extrem de grea pentru copil. De aci sarcinile de mare răspundere care stau în fața familiei și a școlii, care sînt chemate să cultive sistematic la copii stăpînirea de sine.

Un mijloc de educare morală a *voinei* este acela de a-l obișnui de timpuriu pe copil să distingă între ceea ce este permis și ceea ce nu este permis, între ceea ce „se poate” și „trebuie” și ceea ce „nu se poate” și „nu trebuie”. Consecvența aplicării acestui regim educativ duce la instalarea, la copil, a unor modalități selective de răspuns, generalizate și stabilite, care, în procesul exersării lor, se transformă în deprinderi de conduită. Deprinderile facilitează actul de *voinea* și creează disponibilități pentru orientarea conștientă spre noi precepte și valori etice, care urmează a fi „incorporate” personalității copilului.

Deci, dezvoltarea *voinei* la copil și educarea sînt procese care merg mîna în mîna. Din cele arătate mai sus reiese că sursa acțiunilor voluntare ale copilului nu rezidă atît în experiența lui proprie, cît, mai ales, în imitație și învățare. Familia și apoi școala, reprezintă cadrele sociale cele mai apropiate în care se produce fenomenul organizării și permanentizării sferei voluntare a vieții psihice a copilului. Prin intermediul lor se realizează dezideratele sociale privind calitățile morale și, deci, și voluntare ale viitorilor membri ai colectivelor de muncă socialistă.

Un prag, cîțiva dascăli și cîteva amintiri

La capătul lui 38 de odinioară m-am dus deunăzi în căutarea timpului pierdut, căci nicăieri, ca în acest altă dată capăt de orăș, care era maha-laua școlii, nu am avut o mai intensă, mai incandescentă senzație că aici începe viața.

Fereastra acestui tramvai care mă poartă către propriul meu trecut, printr-un cartier nesfîrșit de blocuri, îmi desparte de fapt viața de astăzi a orașului, de filmul de ieri, ce mi se derulează invers sub pleoape, pe un ecran bătut de un vînt rău, de război. Afară, se întinde șoseaua calmă, cu blocuri albe, cu lămpi de neon, ce vor face spre seară, din această margine de oraș, un hotar de constelații terestre. Sub pleoape, întunericul gros, de altădată, subliniat parcă de lumina înăbușită a felinarelor camuflate, a adevăratei camuflații. Și copiii mei, aplecați cîte cinci pe un abecedar ferfeniță, și clasa rece, imposibil de încălzit cu cîteva vreascuri, și acel fluid între ochii copiilor și ochii dascălii nu de mult ieșite din adolescență. Apoi, mijirea lui martie, sădirea pomilor, primăvara, în ciuda războiului, în ciuda mizeriei, pentru ca, la foarte scurtă vreme după acest timid țipăt de viață al școlii, să culeg dintre puiștii doborîți de avioane, cadavrele a doi copii care nu au mai avut vreme să ajungă la adăpost. Și, în fine, primele mele versuri angajate, mîzgălite nervos pe foile albe ale caietelor rămase în urma lor, pe care nici o caligrafie stîngace nu le-ar mai fi putut umple vreodată...

Gata. Mă apropiu de stația terminus, pe strada Panselelor, unde azi se ridică, la cîteva sute de metri de vechea școală, o clădire nouă, cea mai impunătoare din cartier, un palat în alb și roșu, cu armonia modernă a liniilor. Aici vin zilnic, de un deceniu încoace, mulți din copiii aceluia care au învățat ei înșiși carte în ultimii ani de război. Cînd am trecut pragul (deși nu e pentru prima oară că adulmec propriile mele amintiri), am crezut o clipă că voi tresări cel mult stîngerit de sălile mari, cu ferestre largi, încălzite, cu calorifere, și răspîndite pe trei etaje masive. Dar a fost deajuns să mă pomenesc pe coridoarele în care școlarii izbucneau din clasă la sfîrșitul orei, umplînd aerul cu zgomotul lor specific ca să mă simt acasă între acești copii care au astăzi totul înaintea lor, porți deschise către orice facultate și institut al țării — așa cum m-am simțit odinioară, între puștii mahalalei care făceau de trei ori pe zi și nu de două ori pe săptămînă, exerciții fizice, pentru ... auto-încălzire și mestecau în recreații doar o felie de mămăligă rece, unsă cu magiun.

Poate de aceea intru atît de firesc în vorbă cu directorul adjunct și profesorul de matematici, Ilie Negru, un om de cifre care devine poet cînd îmi evocă viața de toate zilele a elevilor, orele de curs și pregătirea lecțiilor, masa la cantină și consultațiile la cabinetul medical al școlii. Și poate de aceea, și conversațiile mele cu cea mai tînră și cel mai vîrstnic profesor al școlii de astăzi au o căldură colegială ce se stabilește repede între membrii de azi ori de ieri ai marii familii didactice.

Cînd o vezi pe Corina Neamtu între elevii ei, cu bretonul părului negru streășină peste ochii foarte deschiși albaștri, aproape că nu ești sigur cine va urca la catedră și cine se va așeza în bancă. De fapt și diferența între profesoara de franceză în primul an de carieră școlară și elevele ei din clasa VIII-a e numai de opt ani, așa că respectul ce și l-a impus, după emoțiile de debut, e cu atît mai de mirare, cu cît nu se datorește vîrstei, ci poate tocmai relațiilor prietenești între catedră și clasă.

În aceeași seară, mi-a fost dat să vorbesc cu o inspectoare școlară, Mathilda Mincu, care s-a născut în acest cartier, care a învățat aci și s-a întors să predea, în 1964, la absolvirea Institutului pedagogic, în aceeași clădire, alături de fosta ei învățătoare, Lucia Șerbu. „Și așa vrea să știți că pragul școlii pe care l-am trecut împreună cu dascălita mea, a fost pentru mine un prag simbolic.”

Ai dreptate, Mathilda Mincu. Acela este pragul și clipa în care se predă și se preia ștafeta generațiilor, ștafeta unui lung șir de dascăli, de ostași anonimi ai acestui popor și al marii revoluții culturale pe care o înfăptuiește sub ochii noștri.

VERONICA PORUMBACU

Conf. dr. PANTELIMON GOLU

MIHAI RALEA DESPRE EDUCAȚIA SOCIALĂ

Intelligență vie, spirit întreprinzător, receptiv la tot ce a însemnat progres, orientat spre idei sociale înaintate, M. Ralea a abordat cu egală competență domeniul sociologiei, psihologiei, esteticii și criticii literare, literaturii și ziaristicii.

În psihologie s-a situat ferm pe poziția condiționării sociale a vieții psihice, a determinismului. S-a ridicat cu hotărâre împotriva curentelor neștiințifice, idealiste, luând atitudine față de ideile degradante care prezentau pe om ca ființă josnică, dominată de instincte primare.

În ultimii ani a ajuns la conturarea unui sistem original al conduitelor umane.

Deși n-a fost preocupat în mod deosebit de probleme pedagogice, M. Ralea a făcut unele considerații interesante de sociologie pedagogică, în legătură cu educația socială.

Consecvent concepției sale deterministe, M. Ralea privea procesul educativ ca o interrelație între individ și mediu. În această privință el arată că „există o strânsă corelație între ceea ce se numește tipul social și tipul ideal de om „perfect”, și mai departe „concepția de personalitate perfectă, ea însăși este strâns legată de cerințele mediului social, la un moment dat”... „nu există un tip etern de perfecție, ci numai desăvârșire față de mediul social”. Ilustrând acest adevăr prin prezentarea unei galerii de tipuri sociale de la vînătorul epocii primitive până la omul de afaceri al societății capitaliste, M. Ralea conchide că „aceasta este de ajuns pentru a se da o idee de dependența în care se găsește pedagogia față de societate”.

Dar importanța procesului educativ nu trebuie privită doar sub aspectul formării personalității elevului conform cu anumite cerințe sociale existente la un moment dat. Educația are și rolul de „conservare a societăților”, ea asigură transmiterea din generație în generație a noțiunilor care permit continuitatea vieții sociale. Comparînd, foarte sugestiv, procesul educativ cu cunoscutul simbol antic al stafetei torțelor, M. Ralea sublinia că secretul educației constă în a însuși generațiilor nevoia de continuitate. Cunoșcător al ideilor marxiste, el se ralia ideii lui Lenin că fiecare generație își

Portret de față

FLORICA IOAN

construiește valorile materiale și morale nu pe un teren gol, ci preluînd tot ce reprezintă într-o epocă valori pozitive ca bază pentru o construcție viitoare.

Trecînd de la considerații de ordin general la aplicații practice, M. Ralea privea învățămîntul nu ca o dogmă, ci ca un proces creator care trebuie să țină seamă de individualitatea elevului. Aici simbioza pedagogiei cu psihologia este evidentă.

Deși, la un moment dat, pornește de la pragmatismul lui Dewey, el arată necesitatea îmbinării activității teoretice cu cea practică în cadrul procesului educativ. O serie de obiecte de învățămînt ca de exemplu istoria, geografia și chiar matematica nu trebuie să reprezinte doar o aglomerare de date. „Obiectul de învățămînt pe care-l predăm — arată M. Ralea — trebuie să fie prezentat sub lumina utilității lui în viață”. De aceea copilul trebuie să învețe nu numai să asculte, ci el trebuie să lucreze, aceasta reprezentînd „un preexercițiu pentru o activitate creatoare” ulterioară. În acest fel pedagogia trebuie să ajungă să-și realizeze

idealul care este adaptarea omului la mediu, la mediul social, în primul rînd.

Folosind o bogată informație literară, M. Ralea ajunge la concluzia că copilul nu este un asocial, ci dimpotrivă sufletul lui este perfectibil din punct de vedere al educației sociale, că există o serie de aptitudini virtuale, iar altele realizate care pot face dintr-însul un bun cetățean. Aici intervine măiestria pedagogului care, cunoscînd aceste cerințe și posibilități, trebuie să știe să le mînuiască cu pricepere.

Și acest lucru este perfect realizabil dacă ținem seama de marea sugestiabilitate a copiilor. La vârste tinere o mare importanță o are autoritatea categorică a pedagogului. M. Ralea consideră că în prima etapă, a vârstei mici, cînd și sugestiabilitatea copiilor este mai mare, pedagogul trebuie să-și bazeze procesul educativ pe categorismul autorității sale. Abia mai tîrziu, o dată cu acumularea unei experiențe de viață și deprinderea unor conduite elementare de disciplină, ordine, spirit de continuitate în acțiuni etc., educația poate și trebuie să se bazeze pe colaborarea între pedagog și elev, pe explicarea din partea primului și înțelegerea din partea celuiilalt.

Necesitatea respectării disciplinei îl duce pe M. Ralea la discutarea problemei pedepsei pe care o consideră nu ca o sancțiune exemplară, pentru a feri prin teamă colectivul de recidivă, ci ca fiind necesară „restabilirii prestigiului social, diminuat prin infracția școlară”. „Frica, arată M. Ralea, nu este întotdeauna un remediu”. Sînt nenumărate profesii care implică pericol și totuși oamenii le practică. De aceea pedeapsa nu trebuie să provoace teamă, ea trebuie să „tindă la restabilirea „prestigiului clasei”. Pentru aceasta pedeapsa trebuie să fie obiectivă. „Copilul trebuie să simtă că l-am pedepsit pentru că a intrat în conflict cu o anumită lege” — spune el — „în concordanță cu opinia publică a clasei, cu a celor mai buni din clasă”. O pedeapsă neînțeleasă nu are eficacitate.

O consultare atentă a operei sale ar releva și alte contribuții la problema educației sociale. Dar și aceste scurte incursiuni ni-l prezintă pe M. Ralea preocupat de problemele educației școlare, susținînd o serie de teze actuale pentru pedagogia modernă.

ANTON TABACHIU

Desen de

BABA
CONSTANTIN

student
la arhitectură

Relațiile familiale constituie o latură importantă a vieții sociale. În consecință, instituțiile suprastructurii nu au rămas niciodată indiferente față de ele, ci au intervenit activ influențându-le în concordanță cu interesele întregii societăți.

Situația de mai sus este pe deplin valabilă și în societatea socialistă, societate în care numeroase condiții obiective și subiective acționează în sensul unei îmbinări armonioase a intereselor individuale, familiale și sociale.

Familia monogamă în noile împrejurări sociale și umane create de orînduirea socialistă urmează a avea deci, pentru prima oară în întreaga și milenara ei istorie, o funcționalitate normală — înțelegînd prin aceasta atît o echilibrare interioară a raporturilor dintre interesele membrilor familiei ineseși cît și o justă încadrare a interesului familial în interesul general al societății.

Concordanța dintre interesul individual, familial și social, constituie așadar în noua orînduire socială criteriul de apreciere a normalității interne și externe în funcționarea acestei importante instituții, denumită familie.

Funcționarea vieții de familie este condiționată de o seamă de factori individuali și sociali: materiali, psihologici, moral-intelectuali, spiritual-ideologici. Nu trebuie neglijată nici factorii natural-biologici, deoarece familia constituie o celulă bio-socială.

În absența unuia sau a mai multora dintre acești factori din viața de familie se produc diferențele ei carente. Ele apar odată cu încetarea uneia sau alteia dintre funcțiile familiale (spre pildă cea morală, de solidaritate, sau cea pedagogică-educativă) și culminează prin dezorganizare totală a vieții conjugale și divorț. Etapele acestei carentări se succed uneori vertiginos și ireversibil, altelei sint de durată, cronice și în unele cazuri nu duc la dezorganizare.

Dezorganizarea vieții de familie în diversele ei forme, dar mai cu seamă prin divorț, are repercusiuni sociale nefavorabile pe planurile cele mai diverse ale vieții economice, sociale, moral-spirituale etc.: în primul rînd însă pe planul creșterii și educării tinerei generații.

În articolul de față vom evidenția cîteva aspecte ale „corelației” ce ni s-a impus (într-o recentă cercetare socială concretă), între starea infrațională în rîndul minorilor și felurile carente la nivelul funcțiilor familiei.

Ne vom referi doar la starea infrațională în rîndul minorilor din cîteva raioane și regiuni ale țării (Ploiești, oraș București etc.) cercetate cu prilejul unei anchete sociale recente (septembrie — noiembrie 1966), organizată de Consiliul Național al femeilor în probleme privind familia, responsabilitatea social-familială în creșterea și educarea copiilor și tineretului etc.

Din respectiva investigație, la care am participat și noi, rezultă că numărul minorilor infractori în unitățile sociale observate este infim. Cercetările efectuate au arătat că în general generațiile de copii și adolescenți crescuți în anii ultimelor două decenii dau satisfacții atît sub raportul dezvoltării lor psihice-morale, intelectuale cît și sub raportul comportării lor civice în societate. Prin conjugarea efortului educativ-instructiv între familie-școală și societate s-a ivit o generație nouă ce mulțumește atît părinții cît și societatea.

CARENȚELE FAMILIEI ȘI EFECTELE LOR ASUPRA UNOR MINORI

Tocmai datorită acestor izbînzi pe linia educării și instruirii generației noi, socialiste, unele fenomene negative privind o mică parte din tineretul nostru devin și mai anacronice. Dinamica stării infraționale în rîndul minorilor din raioanele investigate, pentru perioada ultimului deceniu, spre pildă, arată că acest fenomen social constituie o adevărată excepție în condițiile societății noastre. Astfel numărul minorilor infractori dintr-un raion al Capitalei cu o populație juvenilă foarte densă, este, în medie anuală, pentru perioada 1960—1966, doar de ordinul zecilor.

Distribuiți pe grupe de vîrstă, acești minori sint cam 1/6 între 10—12 ani, 2/6 între 12—15 ani și 3/6 între 15—18 ani. După ocupație, majoritatea sint elevi. După natura infracțiunii: 1/3 furt din avutul obștesc; 2/3 furt din avutul particular; 1/3 alte cauze.

Deși, din cite se vede, starea infrațională în rîndul minorilor constituie o excepție de la regula generală de comportare socială a copiilor și tineretului nostru, analiza sociologică a acestui fenomen social este deosebit de semnificativă. Cercetarea aprofundată a cazurilor de minori infractori probează încă odată în plus regula că în condițiile orînduirii noastre sociale, ale sistemului nostru social-politic, ale înniririi exercitate de „comunicațiile de masă” (mass-media-uri) asupra copiilor și tineretului, ale sistemului nostru școlar — nu există „condiții obiective” și „stimulenți” care să genereze fenomenul infrațional, delincvența juvenilă etc.

Etiologia stării infraționale în rîndul minorilor indică însă drept cauză fundamentală a acestora carentele în diversele funcțiuni ale familiei din care provin acești minori. Familiile cu diverse „carente” la nivelul funcționalității lor pe planul pedagogic-educativ sint responsabile pentru un mare număr dintre cazurile de minori-infractori, existente.

Este vorba aci, de acele cazuri de minori care provin din familii, aparent normale, dar înălăuntrul cărora funcția educativ-pedagogică, constînd printre altele și în supravegherea atentă a copilului, a dezvoltării personalității sale, a relațiilor sale școlare și extrașcolare, este dintr-un motiv sau altul încredințată altor persoane sau lăsată pur și simplu în voia „soartei”.

Copiii rămași astfel fără supraveghere sint ușor atrași în micro-grupuri ai căror „leaderi de opinie”, proveniți de regulă din familii și mai dezorganizate, îi inițiază în arta unor „mici escapade” materializate în furturi din avutul obștesc și particular etc. etc.

Dezorganizarea quasi totală sau destrămarea familiei este răspunzătoare pentru cele mai multe dintre cazurile de minori-infractori. Spre a da un singur exemplu. Din totalul infractorilor minori tot dintr-un raion al orașului București, anchetați și judecați în perioada 1962—1966, peste 30% proveneau din familii dezorganizate.

Iată cîteva exemple:
Tinărul B.C. (16 ani, elev). La activul său 13 furturi. Părinții divorțați. Tatăl nu vrea să-l „recunoască”. Mama, la care locuiește, duce o viață imorală. Tinărul-infractor consideră că a fost împins „pe drumul rău”, deoarece părinții nu exercitau asupra sa nici un fel de supraveghere.

Tinăra C.T. (13 ani) la al 10-lea furt. Părinții deși nu sint divorțați, nu locuiesc împreună. Mama nu exercită nici o supraveghere. Tinăra-infractor comite furturi în „bandă” cu alți copii proveniți din familii „carentate” sau dezorganizate.

Analiza unui număr mai mare de cazuri de tineri-delinvenți pune în lumină un „set” de factori condiționatori dintre cei mai diverși: insuficiențe bio-psihice (oligofrenie etc.); influența unor micro-grupuri de tineri sau chiar de adulți decăzuți; influențe nocive de „contagiune colectivă”; anumite particu-

larități temperamentale ale însu lui-infractor etc. etc.

În toate cazurile însă familia se relevă drept cauză fundamentală. Firește că nu trebuie diminuată nici responsabilitatea directă sau indirectă a școlii, a organizațiilor de tineret și obștesți, a unor organisme statale (activitate tutelară etc.).

Faptul că cei mai mulți dintre minorii infractori sint elevi de școală atestă oarecari „carente” și în modalitatea în care factorii responsabili de procesul educativ în școală sau din afara ei reușesc să ducă o muncă diferențiată, conștientizînd eventualele influențe nocive exercitate de familie asupra unor copii și tineri.

Sînt de asemenea, poate, oarecari lacune și în activitatea de anchetare socială dusă de autoritatea tutelară, serviciile de prevederi sociale etc. în vederea depistării eficiente și la timp a copiilor-problemă, cît și a părinților decăzuți de fapt din drepturile lor educative.

Numeroasele succese realizate de respectivele organisme, cît și de altele (școală, organizații de tineret, de femei etc.) în întoarcerea „de pe drumul rău apucat” a unor copii și tineri vădește deopotrivă pe de o parte efortul educativ stăruitor depus, iar pe de altă parte, că aceste succese reprezintă un element suplimentar ce încarcă de răspundere pentru „cazurile” nesoluționate pozitiv.

Cele de mai sus sint valabile pentru cazurile extreme de minori-infractori și într-o măsură și mai mare pentru întreaga gamă de aspecte negative privind minorii: aspecte începînd cu micile abateri de la bunăcuviință, disciplină și morală și sfîrșind cu vagabondaj, acte de huliganism, însoțite sau nu de alcoolism, desfrîu etc.

Data fiind ponderea pe care familia (în ipostaza ei „carentată”) o are în generarea unor atari fenomene negative, acțiunea social-educativă pe acest plan (precum și forța „coercitivă” a opiniei publice socialiste) se îndreaptă spre secarea izvorului acestor „rele”.

Complexul de măsuri ce se preconizează astăzi pe linia întăririi, consolidării și asigurării unei funcționalități normale a familiei, va avea cu siguranță efecte salutare și pe planul asanării unor aspecte negative din viața minorilor, ca cele de care ne-am ocupat în acest articol.

H. CULEA

Tinerețe de
FLORICA
IOAN

CÎNTECUL LUI ROLAND

DIN DESENELE COPIILOR

„Prislea cel voinic
și merele de aur“ de

SCHOBEL
DANIELA

„...Om nu e morții piept să-i ție/ Să-l păsuiască-n abandon/ Întreb, mai mult să țin ison/ De Lancelot: mai e pe lume!/ Dar străbunicu-i gentilom?! Dar Carolmagnul unde-anume?“

Vestiții căpitani de oaste-ai Franței trecură din istorie-n legendă, și menestrelii le purtară falma de-a lungul și de-a latul țării, pășind în rătăciri necontenite și dincolo de granițele ei. Le-au celebrat isprăvile de arme și moartea glorioasă pe câmpul de bătaie, în versuri nobile și ample, pe care le întonau, însoțindu-se de lăute și de harfe.

Istoria însă, înnobilită de fantezie și prefăcută în cîntec eroic, în gestă, e tristă și simplă, aproape banală. Un fapt anodin, consumat acum 1188 de ani, în anul 778, Carol, regele Francilor, se-ntorcea relativ victorios dintr-o expediție militară în nordul Spaniei, unde intervenise în luptele intestinale ce-i divizau pe musulmani, stăpînii de-atunci ai țării. Fusese primit în majoritatea orașelor, numai Saragosa nu-i deschisese porțile. Grosul armatei revenea în patrie și străbătuse trecătorile Pirineilor. Ariergarda pieri într-o ambuscadă. Istoricul Eginhard relatează sec, lapidar ca un comunicat de război, episodul. „La 15 august 778, ariergarda a fost surprinsă în valea Roncevaux pe populația bască, munteni briganzi locuind în împrejurimi, convoiul de bagaje prădat, trupa masacrată. Au căzut în luptă senesalul Eggihard, contele palatin Anselm și contele Hrodland, guvernator al mării de graniță, Bretania“. Altf. Dar imaginația populară, viu impresionată, transformînd atacul tîlhăresc în dezastru, compune patetice și scurte cîntece epice, iute răspîndite, sortind celebrității numele eroilor, de vreme ce la numai 60 de ani de la aceste întîmplări, biograful regelui Ludovic I scrie că „numele lor sînt atît de populare, încît este de prisos să mai fie pomenite“ (quorum, quia vulgata sunt, nomina dicere supersedi). Cum în tradiția epică a străbătut numai numele lui Roland, e probabil că lăsa baza poemului de la Roncevaux să fi stat cîntecele epice ale bretonilor, supușii contelui marcgrav Hrodland.

Invenția literară, admirația pasionată pentru gloria lui Carol cel Mare nu puteau concepe decît eroi și situații excepționale. În loc de tîlhari baști — sarazini, păgini idolatri, viteji și ei, dar dușmani ai creștinătății, în loc de cîteva sute de simpli pedestrași de rînd — alături de Roland luptă și mor doisprezece pairi de Franța, floare a nobilimii, și 20.000 de războinici. Cum această oaste nu poate fi înfrîntă decît prin trădare, dezastrul este motivat prin trădarea lui Ganelon. Expediția capătă o mare strălucire. Carolmagnul, bătrîn patriarh viguros, în vîrstă de 200 de ani, își răzbună nepotul — căci Roland devine, evident, nepotul suveranului. El, Roland, rămas ultimul în viață, cu forță supraomenească va suna din cornul Olifant chemîndu-și companionii, va încerca să-și frîngă spada Durendal și va fi plîns de suveran mai mult decît toți ceilalți luptători.

Vreme de trei secole cîntecele epice și baladele vitejești despre Roland și Roncevaux străbat Franța, se amplifică treptat, și pe la jumătatea secolului al XI-lea, un truver de geniu, despre care nu se știe aproape nimic, Turold pe nume, se pare, adună toate aceste crîmpeie și poeme răzlete într-o compoziție de proporții — 4.000 de versuri, folosind asonanța, ca orice producție populară, și organizate în laisses, cuplete de lungimi variabile, rostite melopeic, incantatoriu, cu acompaniament instrumental. *Cîntecul lui Roland*, epopeea fundamentală a Franței, se născuse. Lipsit de suplețea, culoarea și calitățile compoziționale ale Iliadei și ale Eneidei, poemele antice, produse ale unei civilizații rafinate, *Cîntecul lui Roland* nu este, totuși, privat de grandoare. În ciuda stilului greoi, uscat și aspru, a simplismului sentimentelor eroilor, în ciuda limbii fruste, țepănă și săracă, fără strălucire, se degajă din versurile lui o vigoare neobișnuită, o vitalitate admirabilă. De la faptul nud — nucleu

evocărilor epice — și pînă la intriga complicată a gestei de mai tîrziu, rapsozii și copiii succesivi au țesut o tapiserie încărcată cu ornamente nu o dată parazitare.

Carolmagnul, care cucerise Anglia, Germania, Bavaria, Lorena, Burgundia, Italia, Bretania și alte numeroase ținuturi și cetăți — domnește la Aix, în Provența. Cuceritor al Spaniei, împăratul vrea să supună și orașul Saragosa, pe care îl cîrmuiește regele Marsil. Roland sugerează lui Carol, care vrea să trimită lui Marsil o solie invitîndu-l la supunere, să-l aleagă mesager pe Ganelon. Acesta, părinte vitreg al eroului, înspăimîntat de primejdia misiunii și cumpărat de darurile sarazine, hotărăște să se răzbune pe Roland. Baronul trădător, întors de la Marsil, îl convinge pe Carol să revină în Franța, lăsînd sub comanda lui Roland o ariergardă compusă din elita baronilor francezi și din 20.000 de ostași. Cincizeci de mii de sarazini, informați de Ganelon, atacă în trecătoarea Roncevaux trupele franceze. Contele Olivier, prietenul lui Roland, îl îndeamnă pe acesta să sune din corn, chemîndu-l în ajutor pe împărat. Dar eroul, mîndru, pătruns de sentimentul onoarei de castă, bîntuit de pornirea spre exces, („la desmesure“ cum spune rapsodul, trăsătură de caracter asemănătoare cu hybrisul eroilor homerici) refuză. Astfel, dezastrul capătă girul tragicului autentic pentru că se datorează greșelii eroului. Cînd, în sfîrșit, Roland se hotărăște să cheme din corn, și, de astă dată, viteazul Olivier se opune, în jurul lui zac masacrați cei 20.000 de luptători. Olivier moare, arhiepiscopul Turpin, prelat războinic și frate de arme al eroului, dă absoluțiunea supremă morților și expiră la rîndu-i, iar Roland, după ce ucide un sarazin cu Olifantul pe care-l sfîrîmă, încearcă în zadar să-și frîngă sabia, Agonizînd singur, își ia rămas-bun de la „dulcea Franța“, de la companionii căzuți. Se stinge, provocînd uriașul doliu al întregii naturi înconjurătoare. Carolmagnul revenit cu armata, îl găsește mort alături de întreaga ariergardă, îl plînge, zdrobește rămășițele oștilor sarazine, cucerește Saragosa, îl ucide pe Marsil, îi ia văduva captivă și își răzbună nepotul, judecîndu-l pe trădător, care este rupt în bucăți de patru cai.

În această legendă amplă, încărcată, contradictorie pe-alocuri, factice și nedibaci construită, Franța feudală și creștină a secolului al XI-lea apare vie, adevărată: armele, costumele, moravurile, sentimentele. Eroii sînt convingători, violenți, brutali, lipsiți de imaginație, zugrăviți realist, fără preocupare de detaliu estetic. Poemul este edificat pe un principiu de grandoare morală, definitorie pentru evul mediu pe care-l încarnează ca sinteză a eposului eroic: ideea de onoare determină sacrificiul dezinteresat al vieții, oferită prin os la Dumnezeu și împăratului, cei doi suverani ai feudalului. Această dublă manifestare de fidelitate constituie resortul acțiunii. *Cîntecul lui Roland* rămîne un imn cu bărbați viteji destinat bărbaților viteji. Femeia este absentă, Auda, sora lui Olivier și logodnica lui Roland, fiind o apariție fugară, izbucnind în lacrimi la auzul morții eroului și murind numaidecît, iar Bramimonda, văduva lui Marsil, un personaj inconsistent, exterior substanței poemului. Gesta lui Roland exaltă fidelitatea și lupta, dar din această exaltare nediferențiată se desprinde un patriotism fierbinte prefigurînd realitatea unei patrii în devenire. Roland, blamabil pentru nemăsuratul lui orgoliu, grandios în înfrîngere și în moarte, suscită mila împletită cu admirația cuvenită unui erou învins. Ideea „înfrîngerii triumfale“ se dovedește profund originală: marea epopee națională franceză este istoria unui dezastru (cum constată cu sagacitate Gustave Lanson).

ROMULUS VULPESCU

Pe strada mea, toți copiii au 10 la purtare. Douăzeci și șapte de copii-model. Oare așa să fie?

Nu știu cum se poartă Tudorel la școală. Bănuiesc însă — văzînd că la fiecare sfîrșit de an școlar se întoarce acasă cu legătura de cărți a premiantului — că e ceea ce se cheamă „un elev bun”, deci un elev disciplinat și silitor. Nu știu cum se poartă Tudorel acasă. Bănuiesc însă — văzînd cît de atent își șterge ghețele pe preșul din ușa apartamentului și cît de des aleargă la „Alimentara” după cumpărături casnice — că nu-și prea supără părinții. Știu însă cum se poartă Tudorel pe stradă. Acolo Tudorel se știe nesupravegheat. Acolo nu-l ajunge nici privirea severă a profesorului, nici dojana mamei. Acolo... își dă drumul. Înjură birjărește pe partenerii cu care joacă fotbal, se amuză trimitînd mingea în spatele trecătorilor, răspunde mojecește oricărei apostrofări din partea vecinilor deranjați de vacarmul sălbatec al jocului. Nota 10 la purtare?

Pe Dan l-am observat o dată în troleibuz. Ședea pe scaun și privea visător pe fereastră. Ca să nu vadă că alături stătea în picioare o femeie încărcată cu o sacoașă. O fetișcană i-a atras atenția, cu ton de reproș. Dan „a tresărit” a privit împrejur inocent, mirat că nu observase, în fine, o scenă regizată și jucată magistral. Ceva mai tîrziu s-a auzit un țipăt. Dan călcase „din greșeală” peste sandașa decupată

a fetișcanei. Și se grăbi să coboare, cerîndu-și scuze. Dar cîtă bucurie secretă în ochii lui: se răzbunase. Nota 10 la purtare?

Într-o seară, la cinematograful de vară din cartier s-a stîrnit un adevărat scandal. Lumea protesta împotriva unui grup de huligani care, instalați undeva, în fundul grădinii, „punctau” fiecare sărut al protagoniștilor cu fluierături, rîsete și comentarii neobrăzate. A trebuit să intervină un milițian care — mai categoric decît alții în situații similare — pur și simplu i-a evacuat. Printre „eroii” acelei seri am recunoscut cu surprindere și pe simpaticii mei vecini, Mircea și Stelu. Elevi într-a VII-a. Nota 10 la purtare?

Sînt numai cîteva exemple; dar cîți alți „10 la purtare” pot fi puși sub același semn de întrebare. Ce anume notăm cu 10 din perimetrul atît de cuprinzător al noțiunii de „comportament al elevului?” Ne gîndim doar la comportamentul său în școală? Sau și la cel din familie? Corespunde oare acest calificativ și celei de a treia componentă a purtării sale: comportamentul în societate? E necesar și firesc să fie așa. Crescînd, copilul este antrenat în complexitatea vieții sociale, între el și cei din jur se stabilesc raporturi diverse, el este supus unor neconținute influențe, ce depășesc experiența sa din școală și familie. Școala și mai ales familia au

tocmai rolul de a-l apăra de influențele nefaste, de a îndrepta, acolo unde ele au stricat. Copilul trebuie observat de către educatori și dincolo de băncile școlii sau de ușa apartamentului, pentru a preveni neplăcutele surprize ulterioare. Autoritatea, îndemnul plin de simpatie și exemplul personal al celor răspunzători de educația copilului, conjugate cu virtuțile intime, fundamentale, pe care se întemeiază întreaga structură a societății noastre socialiste, sînt în măsură să acționeze eficient asupra caracterului în formare, să-l sustragă unor izolate influențe dăunătoare.

Ne interesează ca generațiile următoare să se afirme în arena socială printr-o cultură superioară și facem totul pentru a le pregăti în acest sens. Dar cum în viață se întîlnesc cazuri care demonstrează că, din păcate, termenul de „om cult” nu e încă totdeauna sinonim cu acela de „om civilizată”, concluzia se impune de la sine: o atenție deosebită față de problema formării caracterelor, a modului de comportament al cetățeanului de mîine. În ultimă instanță, o atenție deosebită față de civilizația individuală; pentru că civilizația colectivă este expresia plenară a civilizațiilor individuale. Iar societatea noastră socialistă nu poate fi concepută decît ca o civilizație de prim rang.

EMILIA CĂLDĂRARU

Ni m-aș fi gîndit niciodată că întorcîndu-mă acasă dintr-o excursie de două săptămîni o să-mi găsesc copiii atît de schimbați. Păreau mai înalți și mai bronzăți. Erau politicoși și demni: făcuseră deci progrese în ceea ce numim comportare civilizată. E meritul surorii mele căreia i-am lăsat în grijă — mi-am spus și m-am bucurat. Indată însă am constatat și unele schimbări în rău, care mi-au dat mult de furcă.

Îi deprinsesem pe copii să-și facă, înainte de a merge la plimbare sau la masă, ordine desăvîrșită în cameră, să deschidă geamurile ca să se aerisească. Cel mai mic dintre băieții stringea gunoaiele de pe covor, cel mare jucăriile, iar eu îndreptam cuverturile, fața de masă. Dacă ar fi intrat cineva în lipsa noastră, n-ar fi bănuț că acolo se jucaseră doi băieți, construind din cuburi palate și grădini, organizînd spectacole pentru păpuși, decupînd diferite figuri din hirtie, sau că se plimbaseră cu „motocicleta” sau cu „trenul” (asta în funcție de numărul scaunelor care intrau în joc). Și în timp ce copiii dormeau, nu le-ai fi ghicit prezența dacă făceai abstracție de păturile lor și de cele două taburete pe care-și pătureau frumos hăinuțele înainte de culcare.

Astfel stînd lucrurile, am rămas înmărmurită cînd, după ce m-am întors din călătorie, la invitația mea obișnuită „la masă, copii”, în loc să se grăbească fiecare să pună ordine în cameră, au dat buluc pe usă să ajungă mai repede la masă.

— Dar cum așa, am ripostat eu pe un ton hotărît. Dănuț, ai strîns jucăriile? Ștefănel, ia te uită cite hirtii și cite scame au rămas pe covor.

— Ba nu, ba nu — a protestat cel mic, care de abia împlinise trei ani.

— Știi că tanti...ea singură făcea ordine... Ce, astea nu sînt treburi de copii, mi-a răspuns cel mare, de aproape șase ani.

Tonul lui necuviincios m-a revoltat peste măsură.

— Să faceți ordine imediat în cameră, dacă nu, nu vă dau să mînceați — am căutat eu să mă impun.

De voie, de nevoie, au trebuit să se supună. Mie însă nu mi-a dat nici o satisfacție această treabă făcută aproape cu lacrimi în ochi. Nemul-

DAR VINA MEA?

fumirea de atunci a devenit cu timpul îngrijorare. De cîte ori ceream copiilor să-și facă ordine în cameră, protestau vehement. Au început să refuze orice treabă pe care înainte o făceau cu plăcere. Și, cu cît încercam să-mi impun voința, prin amenințări sau chiar prin pedepse, înregistram rezultate tot mai slabe. La început aruncam toată vina pe sora mea. Că era vinovată, nu mai încape vorbă; fiindcă ea, în loc să urmeze cu consecvență calea pe care pornisem eu — aceea de a le forma copiilor mei unele deprinderi de muncă potrivite cu vîrsta lor — i-a scutit de orice efort. Ba le-a mai și băgat în cap că numai oamenii mari trebuie să facă treabă, că ei — copiii — trebuie numai să se joace. Și cum la băieții mei deprinderile de autoservire nu erau încă perfect consolidate, și cum „tanti” li servea cu conștiinciozitate, n-a fost greu să se ajungă acolo unde s-a ajuns. De la un timp a început să mă deranjeze cel mai mult faptul că eu în loc să îndrept lucrurile, mai mult le încurcam. În cele din urmă m-am adresat educatoarei.

— Era firesc să se întîmple așa — a început ea să-mi explice situația. Nu știu cum ați procedat de la început, dar e limpede că ați izbutit să-i obișnuți pe copii să facă unele treburi cu plăcere. După ce v-ați înapoiat, cînd ați văzut cum stau lucrurile, le-ați cerut să facă ordine amenințîndu-i cu pedepse. Mai tîrziu, cînd au refuzat să vă asculte, i-ați pedepsit chiar. Cum vreți să le dezvoltați deprinderile bune, cînd îi puneți în situația să acționeze de frica pedepsei și nu din convingerea că așa e bine și frumos.

— Știi eu?... Dar acum ce să fac?

— În principiu trebuie să risipiți starea afectivă de neplăcere cu care copiii asociază munca și să legați atribuțiile care le revin de anumite bucurii.

Cu acest sfat, am plecat de la grădiniță. Am comunicat copiilor că de acum încolo, voi face eu treburile care s-ar fi convenit să le facă ei. Și m-am ținut de cuvînt. Am făcut eu ordine în cameră, dar într-un ritm intenționat încetînit, așa că între masă și ora la care trebuia să stingem lumina a rămas un interval scurt. Am propus ca în acest interval să citim „Capra cu trei iezi”. Trebuie să precizez că amîndoi băieții mei iubesc foarte mult poveștile.

Dar de abia am început, că s-a și făcut ora 9 și-a trebuit să stingem lumina. Au încercat să protesteze, dar le-am spus cu calm:

— Ei, tăceți acum; noi o să citim în fiecare seară. O să citim în timpul care ne rămîne liber de la masă pînă la stingerea luminii.

În seara următoare nu uitaseră.

— Mămico, mai repede, mai repede — mă îndemna Dănuț. Dă zor să ne rămînă timp mai mult pentru povești.

— Dacă m-ați ajutat și voi, nu mai încape vorbă că aș termina mai repede. Și ca la un semn magic, Dănuț a început să stringă jucăriile și să le rînduiească în dulap, iar Ștefănel să adune seamele de pe covor. Cînd ne-am întors de la masă trăgeau să se dezbrace singuri de nu li se vedeau mîinile. A trebuit să mă grăbesc să-i deschid celui mic nasturii că altfel ar fi rămas fără ei. În această atmosferă de entuziasm activitate, eu nu m-am mulțumit să-i contemplu. În același ritm rapid, am făcut paturile.

De atunci, m-am ferit să le prezint munca drept o corvoadă, să le impun diferitele treburi pe care doream să le îndeplinească ei. Dimpotrivă, am căutat pe toate căile să le dezvolt dragostea de muncă, asociînd întotdeauna activitatea îndeplinită cu ceva plăcut, fie chiar și numai cu un cuvînt de laudă. Rezultatele au fost mai bune decît mă așteptam. Este suficient să spun de pildă: il rog pe cel mai vrednic dintre băieți să-mi ajute să fac cutare sau cutare lucru și ei se reped amîndoi să-și dovedească vrednicia.

MARIETA GHIVIRIGĂ

imitația cunoaște multiple forme de manifestare, începând cu cele mai simple și culminând cu cele deosebit de complexe. Anumite forme elementare de imitație întâlnim chiar și la animale; datorită lor devine posibil dresajul. La baza imitației animale stau instinctele.

Specificul imitației umane este determinat de caracterul ei conștient și general social. Imităm ceea ce corespunde anumitor trebuințe materiale și spirituale ale noastre, iar aceste trebuințe țin pasul cu progresul culturii și civilizației. De exemplu, în epoca noastră, imitația se referă la confortul casnic, îmbrăcăminte, hrană, parcurgerea unui anumit tip de literatură beletristică și de specialitate, vizionarea unor filme, însușirea acelor metode și procedee de muncă ce se remarcă prin superioritate, respectarea unor norme de conviețuire socială ș.a.m.d.

Trebuințele care stau la baza imitației sînt general umane, dar pot fi și specializate. Ele privesc: adaptarea la mediul fizic și social istoric, asimilarea de noi cunoștințe, transpunerea în viață a celor învățate.

Imitația animală este instinctivă, situativă, mecanică, stereotipă. Omul poate avea momente de imitație mecanică, dar acestea nu-i sînt caracteristice (facem abstracție aici de aspectele imitației mecanice întâlnite la copil înainte de apariția conștiinței, cit și de diferitele fenomene de dereglare a personalității). Imitația umană este întotdeauna legată de un scop. Ea e cultivată și dinamizată prin intermediul intereselor, al anumitor trăsături de caracter și de temperament, în funcție de stadiul dezvoltării cunoașterii la persoana respectivă, al afectivității și voinței sale. Imitația preșcolarului este legată de principala sa formă de activitate, — jocul; cea a școlarului de activitatea școlară, iar cea a adultului de activitatea productivă. Nu înseamnă însă că activitatea de bază exclude existența unor posibilități de imitație și a altor activități. Se știe, de exemplu, că adultul dispune nu numai de forme din ce în ce mai evolute de imitație privind activitatea productivă (cum ar fi metodele și procedeele de a lucra la un anumit tip de mașină ș.a.), dar și de forme evolute de învățătură (studiu) și joc (jocul încadrându-se de astădată în activitățile sale recreative). Activitatea de bază (dominantă) a adultului rămîne însă munca; adultul recurge la imitație spre a lucra la nivelul cerințelor actuale impuse de progresul continuu al tehnicii. Fiind strîns legată de procesul însușirii noilor cunoștințe, la nivelul oricărei vîrste, imitația poate îmbrăca atît forme pozitive, cit și negative. La rîndul lor, fiecare dintre aceste forme pot să înregistreze diverse faze de evoluție sau involuție în funcție de condițiile dezvoltării de care dispun. Formele pozitive de dezvoltare a imitației, oglîndind trebuințe atît individuale, cit și sociale, găsesc sprijin puternic atît din partea factorilor interni (personali), cit și a celor sociali, în accepția lor cea mai cuprinzătoare.

Formele negative de imitație constituie deviații de la normal; pot fi deviații etice, estetice ș.a.m.d. În unele cazuri ele aduc prejudicii mai evidente persoanei, alteori societății, alteori atît persoanei cit și societății. În condițiile societății noastre socialiste, existînd o îmbinare strînsă între individual și social, orice deviație a individului de la normele de conviețuire socială afectează societatea; în același timp, personalitatea are de suferit în una sau mai multe dintre componentele sale. Societatea ia măsuri împotriva unor asemenea atitudini, condamnîndu-le în mod diferențiat, în funcție de gravitatea lor. E bine cunoscută de exemplu repulsia manifestată în diverse țări împotriva ținutei retrograde de tipul „beatles”; ea este o dovadă elocventă că nu tot ceea ce este sau pare nou trebuie imitat.

Ținînd seama de importanța imitației, cit și de formele ei de evoluție, reiese că, în funcție de vîrstă, ea trebuie dirijată și stimulată în vederea obținerii unor rezultate cit mai bune din partea persoanei, în evoluția ei intelectuală, morală, fizică etc. Pe lîngă imitația dirijată, întâlnim însă adesea manifestîndu-se imitația spontană. Cele două forme de imitație, deși dispun de diferențe cantitative și calitative, nu sînt contradictorii, neexcluzîndu-se cu necesitate. De la imitația spontană se trece cu ușurință la cea dirijată; la rîndul ei, imitația dirijată, bine orientată, favorizează apariția în conduită a unor momente de imitație spontană. Astfel, spre exemplu, atitudinea de bună cuviință, ca rezultat al unei educații cetățenești corecte, în care imitația conștientă a deținut rol central,

SPIRITUL DE IMITAȚIE ȘI EVOLUȚIA LUI LA COPIL

armonizează aspectele dirijate cu cele spontane. În majoritatea cazurilor, cele două feluri de imitație dispun de o platformă principală comună, atît sub aspectul preocupărilor, cit și al modalității de rezolvare.

În cadrul procesului instructiv-educativ, copilul primește sprijin multilateral, competent, autoritar și în același timp metodic și permanent în vederea realizării imitației conștiente sub forme variate. Este de remarcat, de exemplu, rolul ținutei școlare (al uniformei, păstrării cărților și rechizitelor, îngrijirii părului, formării gustului pentru frumos, al politetei etc.), pentru asigurarea comportării civilizate a copilului în familie, școală, societate. Totodată, aspectele instructive, ca scrisul, cititul, elemente de calcul aritmetic, de desen ș.a.m.d. se însușesc prin imitație încă din primul an al școlii generale. Prin acestea se inițiază crearea bazei unui stil al comportamentului și activității (colective și individuale), care în mod treptat, prin evoluție, se va apropia pînă la identificare cu cel întîlnit la adult.

Remarcăm contribuția factorului imitație, în ansamblul implicațiilor sale pedagogice și psihologice, îndeosebi prin puterea exemplului. Copiii se imită. Evoluția imitației se constată pe plan orizontal (la aceeași vîrstă), dar și pe vertical (vîrste diferite). De obicei, ea îmbracă forme pozitive. Ținînd seama de acest fapt, profesorii fac referiri la conștiințozitatea și înalta ținută morală de care dau dovadă pionierii și U.T.C.-iștii, la tradițiile glorioase ale poporului român, la calitățile cu care trebuie să fie înzestrat viitorul constructor al societății comuniste.

Un rol important pentru imitația elevilor îl deține profesorul. Elevii își imită profesorii, calitățile lor, uneori chiar și defectele. Imitarea

calităților se realizează de obicei cu scopul de a fi însușite. De aceea, cadrele didactice, mai mult decît oricare alte persoane, devin pentru elevi adevărate intruchipări a ceea ce își doresc lor înșile în perspectivă, — sub aspectul alegerii profesiei și practicării acesteia, al vieții familiale, ținutei vestimentare și comportamentale ș.a.m.d. Fiind apropiat și totodată stimat de elevi, profesorul devine din ce în ce mai mult obiect al imitației lor. Trecerea elevilor dintr-o clasă într-alta pune probleme noi pentru imitație; se creează cunoștințe noi, deprinderi noi, evoluează anumite convingeri pe baza experienței de viață însușite. Trecerea de la o etapă de vîrstă la alta face să se înregistreze anumite salturi calitative pe diferitele coordonate ale imitației. Personalitatea în continuă evoluție se depășește mereu pe sine. Noile preocupări — rezultate ale acumulărilor precedente — nu încetează totuși de a fi subordonate vîrstei biologice și psihice, cit și nivelului de însușire a cunoștințelor. Astfel, datorită acestor transformări, la o anumită vîrstă, persoana devine receptivă la preocupări care în etapele precedente îi erau străine. De exemplu, infiriparea sentimentului de dragoste, așa cum îl întîlnim în perioada adolescenței e de neconceput în etapele precedente; crearea intereselor de cunoaștere și a celor profesionale, în felul în care se conturează din ce în ce mai mult la școlarul mare, nu poate fi întîlnită la școlarul mic (avem în vedere media, nu cazurile izolate).

Tendința de imitație fiind firească, dacă nu e just orientată și îndrumată, poate să nu-și găsească obiectivul potrivit și calea corectă. Elemente nesemnificative, banale, ale unui comportament acceptabil, se pot transforma atunci în semnificative, de neacceptat; la fel, necesarul poate găsi prilejul potrivit de a substitui esențialul, iar iraționalul de a înlocui raționalul. Respectivul proces de metamorfozare psihică negativă, — iar prin aceasta valabil pentru un singur individ sau pentru un grup restrîns de persoane, poate crea necesități și convingeri (de exemplu la delicvenții minori), împotriva cărora, pe bună dreptate, ceilalți membri ai colectivului (școlar, familial etc.) sau ai societății găsesc de cuviință să ia atitudine hotărîtă. Deformările din categoria citată, fiind străine societății noastre socialiste, sînt incompatibile cu profilul comunistului.

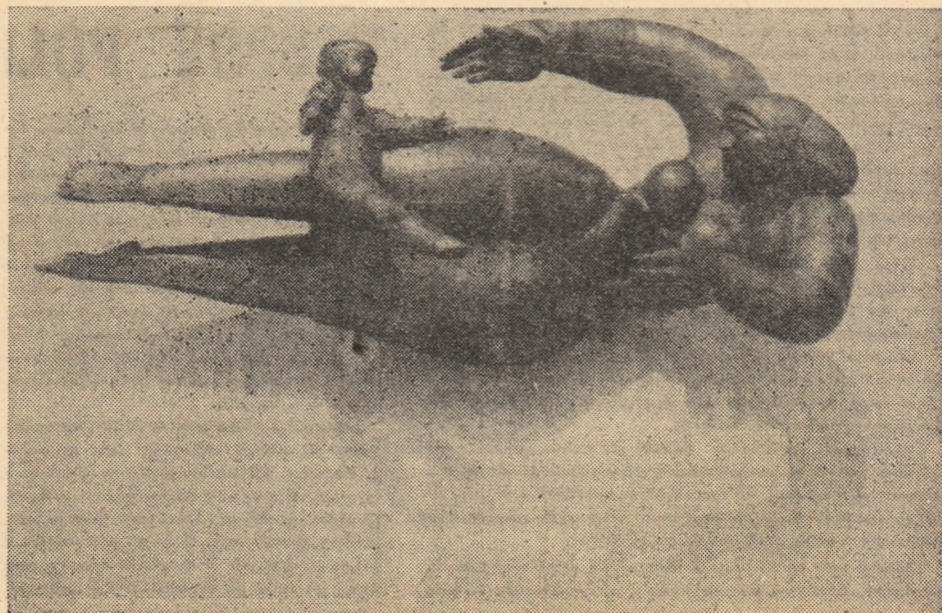
Considerînd deci spiritul de imitație al copilului ca proces nativ, dar nu static (metafizic), ci dinamic (dialectic), iar prin aceasta progresiv, — susținem necesitatea orientării și promovării lui permanente, în așa fel încît să servească, de pe pozițiile pedagogice cele mai avansate, formării personalității viitorului cetățean al patriei noastre.

Conf. univ. C. PUFAN

— doctor în psihologie —

Maternitate

ION VLAD

DAN GRIGORESCU

Foto

Sociabilitatea este o calitate definitorie a omului, fiind produsul cel mai caracteristic al istoriei sale. Ea se dezvoltă în decursul anilor prin ajutorul și intermediul celorlalți oameni, sociabilitatea fiind, în ultimă instanță, o relație, un raport. Una din principalele forme de îndruma-

ții, află acum lucruri interesante pe care nu le cunoșteam. Am înțeles însă că pînă atunci educația sociabilității membrilor clasei sale nu a constituit pentru dînsul o preocupare distinctă.

În legătură cu același subiect am discutat și cu cîțiva părinți. Majoritatea au confundat socia-

Portret de

CORNELIA DANET

DESPRE SOCIABILITATEA ELEVULUI

re și dezvoltare a acestei calități este educația. Referindu-ne la elevi, educația se face în primul rînd în școală și în familie. Mă voi opri de aceea asupra cîtorva aspecte legate de această problemă. Redau mai întîi o convorbire avută cu dirigintele unei clase de liceu din Capitală.

— Tovarășe diriginte, vă rog să-mi spuneți, concret, ce faceți în clasa dumneavoastră pentru a dezvolta simțul sociabilității la elevi?

— Concret, așa, cu numele acțiunilor?...

— Da. Cîteva din aceste acțiuni.

— V-am spus că nu facem asemenea acțiuni speciale. Ar fi și imposibil.

— Desigur. M-am referit la acțiunile care contribuie la dezvoltarea sociabilității elevilor.

— Toate contribuie, orice activitate din școală...

— Și din afara școlii în cazul acesta. Orice activitate e prin natura ei socială.

— Da, firește și noi avem posibilități mari în acest sens. Putem organiza și orienta activitățile...

Și mi-a repetat din nou: ieșirile în comun la un spectacol, expunerile pe teme cetățenești, acțiuni în cadrul unor ore de muncă patriotică etc... Exemplele sale erau nuanțate, convingătoare, astfel încît mi-am dat seama că deși eu i-am sugerat ideea sociabilită-

bilitatea copiilor cu buna creștere, cu educația manierelor (aceasta e doar un aspect al sociabilității). O mamă mi-a spus fericită cum a reușit să facă din băiatul său un om nou. Copilul, șchiop în urma unui accident, avea complexe de inferioritate față de colegi. Datorită acestei situații a devenit impulsiv, taciturn, chiar rău. Atunci mama a început munca migăloasă de apropiere a lui de oameni, de comunicare cu ei. Într-un an de zile, băiatul a devenit pentru colegii săi un om „simpatic”, iar acum mulți îi caută prietenia. La rîndul său, el își face noi prieteni, discută, se simte bine în mijlocul lor. Valul căldurii umane pe care îl dăruiește celorlalți, se întoarce la el în progresie geometrică. Munca eroică a acestei mame e asemănătoare în multe privințe cu aceea a unui artizan de filigrane. Satisfacția i-a fost însă mare: a redat un om semenilor săi.

Revin la educația sociabilității în școală, de astă dată cu un exemplu pozitiv. Un diriginte mi-a spus că a căutat să soluționeze problema dezvoltării sociabilității elevilor din clasa sa astfel:

— „Producția artistică a școlii noastre este destul de meritorie și interesantă pentru vîrsta elevilor. Se scriu poezii, scenete pentru brigada artistică a școlii, se pictează tablouri în acuarelă și chiar în ulei. Aceste manifestări au însă o sferă restrînsă de circulație,

fiind teme mai delicate, mai intime. Eu am căutat să lărgesc această sferă, organizînd un cenaclu literar și o expoziție de tablouri a clasei. Au fost multe discuții. Nu știu care a fost cîștigul artistic al acestei acțiuni, elevii însă s-au apropiat și s-au cunoscut mai bine”.

Nu știu dacă soluția aceasta este cea mai potrivită, însă importanță este preocuparea pentru găsirea unor mijloace de educare a sociabilității, de educare a unei însușiri care la elevi se află în formare. Insist asupra acestui caracter de educație, de canalizare a socia-

bilității, fiindcă știut este că această calitate se poate dezvolta și singură, fără control și îndrumare. În acest caz ea poate lua forme haotice, transformîndu-se în contrariul a ceea ce realitățile noastre socialiste și cerințele lumii moderne, civilizate, pretind și reclamă a fi sociabilitate.

Prin marea ei importanță și prin multiplele ei implicații în contribuția ulterioară în societate a elevilor, chestiunea aceasta merită, cred, să fie dezbătută în paginile revistei.

TUDOR GHERMAN

— De unde credeți, tovarășe profesor, că vine lipsa de politețe observată și citată zilnic în presă? Să fie o „caracteristică” a epocii trepidante în care trăim?

— Întrebarea este enormă și ar trebui să mă ridic în picioare ca să răspund. Lucrul e foarte simplu: Lipsiți de politețe sînt în primul rînd cei ce suferă de hipertrofia personalității. Nepoliticosul este un egoist și un orgolios. El comentează și decide în forul său cam așa: de ce să-mi scot pălăria în fața lui cutare? De ce să cer voie pentru a face cutare lucru? De ce să adopt un limbaj politicofajă de un vînzător de prăvălie, de vreme ce asta îi este menirea, să mă servească? Nepoliticosului i se pare că lui i se cuvine totul cu prioritate.

Poate că dintre toate rămășițele așa-zisei morale burgheze, nepolitețea este cea mai caracteristică. Politețea este, în ordinea filozofică și socială a lucrurilor, nu apanajul unora, ci obligația tuturor.

Vîrsnicii de azi își aminesc, desigur, că odinioară a sta cu pălăria în mină în fața moșierului era o obligație a cărei nerespectare se pedepsea foarte ușor și rapid cu bastonul și cu palma peste ochi.

Deși fiind privilegiate bazate pe avere, socialismul a repus pe un soclu egal statuarea frumusețe și demnității umand, deși nimeni nu ignoră niște merite recunoscute în perpetuitate; e vorba de acel teren vast unde respectul se întîlnește frumos și definitiv cu politețea.

Copilul este politicofajă de maturi, studentul față de profesori, bărbatul față de femeie, dar politețea trebuie

„MIC ÎNDREPTAR AL MANIERELOR CIVILIZATE”

DESPRE POLITEȚE

să fie prezentă totdeauna și în fiecare loc, ea trebuie să aibă caracterul unui reflex condițional. Ai observat că în tramvaie și trenuri, controlorii, cerînd biletele, spun de fiecare dată și fiecărui călător: „mulțumesc”? A rosti cuvîntul „mulțumesc” de-o mie de ori într-o zi chiar cînd nu ești controlor de bilete, ci numai un simplu cetățean, iată o dovadă elementară de bună creștere și demnitate. Spui „mulțumesc” lucrătorului din comerț pentru că te-a servit cu marja solicitată, spui mulțumesc taxatoarei care îți dă biletul de călătorie cu autobuzul, ești dator să spui „mulțumesc” ori de cîte ori societatea îți arată cu modestie și frumusețe că ești un amănunt caracterologic din uriașul ei portret moral.

Salutul și răspunsul la salut sînt ipostaze ale aceluiași lucru în cadrul oamenilor care se cunosc și se recunosc în mulțime. Există un mod de a saluta familiar și colegial, un mod de a saluta respectuos și cu toată deferența, deși în acest caz din urmă nu trebuie să se cadă cumva în umilitate și prosternare. În unele regiuni (în Banat și Ardeal) prietenii își spun și în zilele noastre, conform unei străvechi și durabile tradiții latine „servus”. La București

era în obicei pe vremuri a se spune: „Salve”. Acum se spune „noroc” sau „să trăiești”. Familiaritatea prietenilor nu cere un alt protocol riguros decît alungarea noiei vulgare. Nici chiar cei mai buni amici nu pot pronunța formele interjecțiilor acute (mă, bre, bă) care rămin vulgare și se refuză total de către bunul simț.

La salut se ridică de pe cap numai pălăria și șapca, nu și bascul. Pălăria sau șapca se ridică nu spre partea din care vine persoana salutată, pentru că nu-i ceri ceva de pomandă și nici nu se coboară mina prea jos, acest gest exagerat suferînd de o inutilă umilitate. Dacă persoana salutată nu a răspuns la salut, nu te grăbi să extragi din asta un comentariu eronat și dezavantajat pentru tine. Poate că nu te-a observat. În incinte (în casă, în instituții în birouri) nu se ține pălăria pe cap. O vorbă proverbială și cunoscută de toată lumea spune că sub un acoperiș „nu plouă”. Totdeauna bărbații salută mai întîi femeile, nu invers. Scofînd pălăria, roștești concomitent și formula îndălnată. Nu degeaba poporul zice: „bună ziua căciulă, că stăpînul n-are gură”.

Dintr-o listă lungă de formule, poți folosi aceea care crezi că este cea mai potrivită. (Am onoarea să vă salut; respectele mele etc), deși unele dintre ele au căpătat în zilele noastre o înjăfășare ușor desuetă. „Momentele” lui Caragiale au dat unor expresii ca „monșer” și „stimabile”, un aer de-o familiaritate grolescă și ele nu mai pot fi folosite fără riscul legat de această deteriorare lingvistică.

PETRU VINTILĂ

COLOCVII CU CITITORII

CINE EDUCĂ?

Prof. I. Penteș, Strehaia: Grupajul de însemnări (în total 8) surprinde unele aspecte ale muncii educative din școală și familie. Sînt în aceste „momente” unele teze teoretice juste ca aceea a carenței funcției educative a familiei. Tatăl așteaptă vremea școlii ca să scape de copilul năstrușnic care a reușit să-l facă să nu se mai înțeleagă cu nici un vecin, sau aceea a copilului nesupravegheat suficient de către părinți. Interesantă este de asemenea consemnarea atitudinii ironice și plină de umor a copiilor de grădiniță în fața tînrului purtător al modei de astăzi — cum ne scrieți — barba. Reținem și ideea dumneavoastră că educație face nu numai școala și familia, ci întreaga societate. În acest sens cazul elevului Adrian, elev nedisciplinat, care în urma articolului „Adrian... unde este Adrian?” apărut în presa locală s-a îndreptat, pare concludent. Din păcate, cazurile relatate de dumneavoastră nu sînt valorificate suficient pe plan educativ, iar uneori interpretările lor nu sînt cele mai indicate. Ați încercat să literaturizați faptele relatate, dar fără un succes deplin.

COPIII SĂ SCHIEZE!

Maria Prodan, Hunedoara: Ne scrieți că fiul dvs. dorește să învețe schiul și ne cereți informații privind plăcerile pe care le produce acest sport, contribuția lui în călirea organismului copilului, în formarea caracterului său, precum și sfaturi în legătură cu echipamentul sportiv necesar. L-am rugat pe tovarășul profesor *Adam Sebesy*, inspector în Ministerul Învățămîntului, să ne vorbească despre toate acestea:

Practicat din cele mai vechi timpuri ca mijloc de locomotie atît la munte cît și la șes, el oferă tuturor practicanților nebănuite satisfacții.

Cine a reușit să coboare o pantă lungă, trecînd peste toate denivelările ce i-au ieșit în cale, oprindu-se din loc în loc pentru a contempla un minunat peisaj de iarnă, cu vîrfurile munților învecinați ieșind dintr-un plafon de nori, ca niște insule în largul mării, acela va fi definitiv cucerit de acest minunat sport, de munte, de cabană. Schiul pasionat nu se mulțumește să stea într-un singur loc. El cutreieră munții în căutarea altor frumuseți, altor pante, care să-i satisfacă acea plăcere pe care o oferă alunecarea. El este îndrăgostit de frumusețile munților noștri, își cunoaște și-și iubeste patria. Se poate afirma cu toată convingerea că acest sport contribuie la educația patriotică a tineretului.

Desfășurîndu-se în condiții climatice și atmosferice speciale, schiul pretinde un echipament adecvat, care să corespundă cerințelor pe care le ridică practicarea lui. Procurarea echipamentului nu este

Articolul „Puterea colectivului, autoritatea dirigintelui și conștiința individuală”, spre regretul nostru, nu vi-l putem publica. Teza teoretică exprimată în câteva cuvinte este corectă: colectivul de elevi este capabil să educe. Demonstrația practică desfășurată pe cele 6 pagini este artificială și neîntemeiată. Un conflict minor al dirigintelui cu două eleve — cele mai bune — din pricina absenței de-o zi de la școală, nu poate și nu trebuie să ducă la sancțiunea schimbării dirigintelui (e și profesorul de limbă română al clasei).

Dacă lucrurile s-au întîmplat așa, putem spune că nu s-a procedat bine. De altfel articolul, pe lîngă o serie de observații juste, conține unele confuzii pe plan pedagogic și o tendință evidentă de dramatizare.

Celelalte două materiale sînt studii depășite și prea lungi pentru publicare în paginile revistei noastre. Încercați să rezumați experiența dumneavoastră de diriginte în cele două probleme extrem de importante: educarea dragostei de muncă și înlăturarea comportării nedisciplinate la elevi.

o problemă greu de rezolvat, deoarece iarna aproape toți copiii sînt îmbrăcați mai mult sau mai puțin potrivit pentru schi. Totuși, trebuie să se acorde o atenție mai mare următoarelor piese: bocancii, pantalonii și mănușile. Dacă aceste 3 piese sînt improvizate sau de calitate îndoielnică, schiul se transformă dintr-o plăcere, într-un chin.

Industria noastră de materiale sportive produce o largă gamă de articole de schi de foarte bună calitate, totuși, pentru orientare, vom da câteva caracteristici ale echipamentului de schi.

Bocancii este bine să fie chiar de schi, intrucît ceilalți bocanci nu asigură stabilitatea piciorului, impermeabilitatea pielei, rigiditatea pingelei și fixitatea legăturilor de schi, atît de necesare staționării în zăpadă și monevrării schiurilor. **Pantalonii** cei mai buni sînt cei de stofă mai deasă, cu o croială sistem fus și cu posibilitatea închiderii buzunarelor (cu nasturi sau fermoare). Se pot confecționa din orice pantalon obișnuit prin desființarea manșetei și îngustarea părții de jos a pantalonului. **Mănușile** trebuie să fie neapărat impermeabile și cu un singur deget. Mănușile de lînă sau de piele nu sînt bune, deoarece rețin zăpada, se udă ușor, și țin rece. Confecționarea unor mănuși — huse cu un deget, din balonseide, sau foaie de cort și îmbrăcate peste mănuși obișnuite de lînă, asigură o mînă uscată și caldă.

Celelalte articole: ciorapi de lînă, jersse sau pulovere, bluze

de vînt sau hanorace, sînt cele mai obișnuite. Pe cap se poartă o căciuliță de lînă care se poate trage și peste urechi.

Schiurile se aleg în funcție de talia copilului. Practica a dovedit că lungimea schiurilor trebuie să întrecă talia copilului cu cca 25—30 cm. **Bețele** de schi să fie ușoare, dar rezistente și să ajungă (neînfipte în zăpadă) pînă la înălțimea umerilor. E bine ca la început schiurile să fie de calitate superioară, deoarece cu asemenea schiuri, tehnica se învață mai ușor și mai corect și nici nu se rup așa repede.

Din punct de vedere al tehnicii, la baza acestui sport stă capacitatea schiorului de a-și menține echilibrul în condițiile unei alunecări continue pe o pantă înclinată. Acest echilibru se dezvoltă cu timpul atît de mult, încît schiorul poate să coboare în perfectă siguranță și cele mai neregulate terenuri, trecînd sau ocolind obstacolele după bunul lui plac. Această siguranță în alunecare dezvoltă curajul, stăpînirea de sine, inițiativa personală, îndemînarea, prezența de spirit în sesizarea la timp a caracteristicilor pantei și alegerea în timp util a modalităților de trecere sau de ocolire.

Asupra fizicului, practicarea schiului are o influență deosebit de favorabilă. Practicat în aer liber, curat, în ozonul caracteristic regiunilor de munte, asigură o „aerisire” de cea mai bună calitate a aparatului respirator. Alternarea rațională între urcus și coborîș, în condițiile unui aer curat, supune inima la un binefăcător antrenament, în urma căruia se întărește și

este capabilă să suporte, cu cea mai mare ușurință, eforturi de orice natură. Schiul nu este ușor, cere un efort destul de mare, deoarece angrenează în mișcare aproape toți mușchii corpului, de la brațe pînă la picioare. Practicarea lui asigură o dezvoltare armonioasă a corpului, dezvoltă forța, rezistența, îndemînarea generală și viteza de acțiune. Tocmai din această cauză schiul, prin forma lui de activitate, satisface pe deplin atît de cunoscuta nevoie de mișcare a copiilor.

Se știe că forma de organizare a acestei activități este bine cunoscută tabără de iarnă. Viața de tabără este foarte plăcută și exercită o influență pozitivă în formarea trăsăturilor morale și de caracter ale copilului. Viața de tabără este o viață de colectiv. Faptul că un copil este obligat să se gospodărească singur, fără ajutorul mamei, că trebuie să aibă grijă de lucrurile personale, că trebuie să-și facă patul, să se autoservească la masă, să respecte programul de tabără, să facă de serviciu cînd îi vine rîndul etc... toate acestea dezvoltă la copil spiritul de ordine, disciplina, inițiativa precum și alte calități atît de necesare în viață. Faptul că întreaga viață de tabără se desfășoară într-o colectivitate formată din indivizi cu preocupări, aspirații și idealuri aproape identice, creează premisele dezvoltării prieteniei, a stimei și sincerității și a unei bune dispoziții generale.

Nu degeaba se spune că muntele este școala curajului și a caracterului. Copiii au nevoie de această școală.

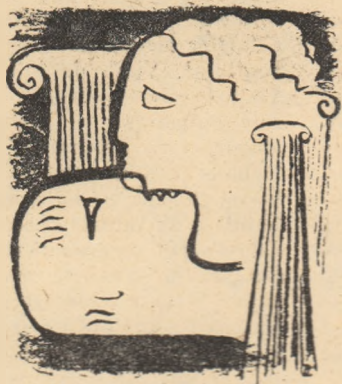
Desen de
N. TONITZA

CÎND DIVORȚAȚI, GÎNDIȚI-VĂ LA COPIII

Sandu, elev în clasa a VII-a, stă rezemat de gardul școlii și mușcă fără poftă dintr-un corn, privind la colegii lui ce se joacă prin curte. Fața îi este palidă, privirea pierdută și ochii încercănați.

Pînă nu de mult acest băiat era plin de viață, alerga prin curtea școlii de nu-l țineau picioarele, iar glasul lui răsuna peste tot. În clasă era numai ochi și urechi, dădea răspunsuri corecte, frumoase, iar judecata lui promptă și sănătoasă ne surprindea de multe ori. În unanimitate, profesorii îi aduceau numai cuvinte de laudă.

Acum se simte singur. Stă rezemat de gardul școlii și se gîndește la casa pustie în care va intra curînd. Altădată... mama apărea în ușă, îl cuprindea în brațe și îl întreba: „Te-a ascultat azi la ceva, Sandule?”

Marilena, sora lui, legănîndu-se ca o rătușcă, îi lua „ghiozdanul” să fie și ea o școlăriță. Acum, nimeni. Camera e rece și murdară. Unde ești, mamă? Cînd te întorci? La limba română are de scris o compunere: „Mama mea”. De ce tovarășa profesoară ne-a dat tocmai acest subiect, se gîndește Sandu. Despre orice aș putea scrie, dar despre aceasta nu. Eu n-am mamă. Adică am... dar... și pagina, în loc de litere, a fost umplută cu lacrimi...

★

L-am vizitat pe tatăl lui Sandu și i-am întins caietul de compuneri al fiului său:

— Citiți: „Mama mea”, compunere. Ce fericit e Nicușor că el are mamă. A mea e departe. Noaptea rog stelele și luna să mi-o aducă acasă. Ziua, la școală, numai la ea mă gîndesc; unde-o fi și cînd se întoarce?...”

Tata lui Sandu a lăsat încet caietul pe masă, a tăcut mult, pînă ce glasul sugrumat a putut să spună că s-au despărțit, că nu se mai înțelegeau, că mama a luat fetița, iar el a rămas cu băiatul.

Și la copil nu v-ați gîndit? L-am întrebat. Sandu are nevoie de mamă ca și o plantă de lumină. Dragostea de mamă nu poate fi înlocuită de nimic și de nimeni. Va veni o zi cînd vă va întreba pe amîndoi părinții: „De ce nu v-ați gîndit și la mine?”

Prof. ELENA MOLDOVAN — TURDA

PRECOCITATE?

Am citit în nr. 3 al revistei „Colocvii” dezbateră pe tema „Părinți și copii” semnată de Pavel Crușovan, care pune în discuție probleme foarte interesante, cu răspunsuri — uneori — contradictorii. Deoarece solicitați părerea cititorilor revistei, am încercat să dau și eu un răspuns — ca părinte și profesor — folosindu-mă de un caz în care părinții încalcă legile firii, înțelegînd greșit „precocitatea” copiilor din secolul XX.

Am un prieten, inginer electrotehnician. Soția lui e farmacistă. Au un băiețuș cu ochii albaștri și inteligenți, în vîrstă de aproape șase ani care completează această familie aproape ideală. De ce numai „aproape”? Vom vedea în continuare;

locuiesc într-un bloc de pe Calea București, în Craiova. Apartament cu tot confortul, telefon, televizor, magnetofon și alte aparate. În ultima vreme, inventarul lor s-a mărit cu un... „Fiat 1500”.

Cineva ar putea să spună: „Bine, dar, în asemenea condiții trebuie eliminat acel „aproape”. E o familie fericită!”

Da! Dar cu o singură condiție: dacă și Petrișor ar fi...

L-am întîlnit într-o zi în „Parcul poporului” din Craiova. Pe alei și în jurul lacului mulțime de copii de toate vîrstele, fiecare jucîndu-se în felul lui. Petrișor stătea pe o bancă lîngă părinți, cu o carte în mînă, citind cu o gravitate adorabilă, care-l făcea pe un bătrîn de-alături să nu-și mai ia ochii de la el.

— Tu nu te joci, Petrișor? îl întreb.

— Cu „fîncii” aștia? (arată distant la copiii de pe alei, din care cei mai mulți erau de vîrsta lui sau mai mari). Mai bine fac lectură. Interesantă! Am găsit-o ieri în biblioteca lui taticu.

— Ia să văd și eu!

Mă uit pe copertă: Vercors, „Animale denaturate” — traducere din limba franceză. Contrariat, îl întreb pe taticu-său:

— Ai văzut ce citește?

— Dacă-i place!...

— Bine, dar îți dai seama ce-nseamnă asta? Te credeam...

— În ce clasă e copilul? intervine în discuție bătrînul de alături, care-l admirase în tăcere pînă aci.

— N-a mers pînă acum la școală! Are șase ani. Se mîndrește mama.

— Și știe să citească?

— Foarte bine. Nu m-a slăbit pînă nu l-am învățat literele de tipar. Acum citește ca un adult. Știe și matematică. Rezolvă probleme.

— Bine! Dar... poveștile lui Creangă, basmele, colecția aceea „Traista cu povești”?...caută să afle bătrînul.

— Astea-s „antichități”, nene, pentru mine! răspunde înțepat Petrișor. Și-i strălucesc ochii, crezînd că l-a pus „la punct” pe „moșu”.

— Și totuși, e mai bine să te joci acum, intervin eu, cartea o citești altă dată!

— Ce joc, nene Mihai? „De-a ascunzișul”? Cu aștia „micii”? Stai să-ți arăt ce-am învățat acum, de curînd. Și, lăsîndu-și pentru moment lectura —

începe o adevărată reprezentare de „varietăți”. Nu lipsește nici twistul, cu toate fandările pe care copilul le-a văzut pe micul ecran sau la cinematograf.

Bătrînul se ridică și luîndu-și ziua bună, adaugă:

— Nu e bine! Parcă ar avea 18—20 de ani, nu 6.

— E precoce, unchiule, caută să-l liniștească tatăl.

— O fi și cum zici dumneata, dar nu e bine!...

Seara m-am dus să-l consult pe inginer într-o problemă gospodărească. După discuția respectivă, i-am spus și lui și soției sale:

— Știți, avea dreptate bătrînul din parc. Nu e bine!

— Vezi-ți de treabă — zice inginerul — copiii noștri sînt copiii secolului XX. Pregătirea omului

pentru viața socială trebuie să înceapă din primii ani și să dureze — în permanență — toată viața. Altfel, nu va putea face față avalanșei de cunoștințe noi în toate direcțiile. Eu văd la mine. Am terminat studiile superioare de cîțiva ani și sînt deja depășit. Nu mă pot ține la curent cu tot ce apare nou în specialitatea mea. Așa e motivul pentru care... Petrișor, ia arată-i lui nenea Mihai „colecția” ta de timbre și explică-i-le pe serii, pe emisii, cum știi tu!

Și copilul „precoce” mă pune în încurcătură cu cunoștințele lui filatelice, fiindcă nu pot face altceva decît să-l ascult. Trece, apoi la „construcții” și „electricitate”. Îmi arată scheme pe care le realizează practic sub îndrumarea „profesorului” (tatăl său), calcule, operații matematice și probleme. Rezolvă la 6 ani pe hîrtie!... Apoi, pentru a completa probabil dorința neexprimată oral a tatălui, dar înțeleasă de el, copilul ia magnetofonul, îl pune în funcțiune și mă face atent:

— Ai să auzi o înregistrare făcută de mine în limba germană. O voce de copil (vocea lui) recită frumos în limba lui Goethe.

— Bine! Foarte bine! zic. Dar jucăriile tale care sînt, Petrișor? Aș vrea să ți le văd.

— Păi, ce ți-am arătat pînă acum, ce sînt? Cu altceva nu mă joc.

Mă uit întrebător, pe rînd, la inginer și la mama copilului.

— L-am luat mai mult de-astea „tehnice”. Iar afară nu l-am prea lăsat. Știi, ne e teamă. Ba iese în stradă. Accidente! Ba, se joacă în curte. Tot accidente! În blocul ăsta sînt copii mai mari. Unii s-au lovit în ochi cu niște săbii de lemn făcute de ei. Ne-a fost frică de întîmplări... Dar lasă că nu pierde nimic.

— Nu se întîmplă absolut „nimic”?

Înțelegînd aluzia mea, tatăl răspunde:

— Știi eu? Observ de la un timp o oarecare nervozitate și un spirit de independență. Aș zice mai bine: încăpăținare.

— Exact. O urmare logică, naturală. Va trebui să vă jucați voi cu el, le spun, dacă altă posibilitate nu-i oferiți. Dar nu e totuna. Între copii, jocul are cu totul alt farmec. Uneori, adulții cred că pot să suplinească — simlînd cu „măiestrie” — partenerul de aceeași vîrstă al copilului lor. Nici vorbă! E un fel de surrogat. Dar dacă altcumva nu puteți face, nu-l lipsiți complet de bucuriile jocului. Jocul menține prospețimea copilăriei, farmecul ei. Și în același timp — are o funcție biologică, bine cunoscută.

Să nu încălcăm legile firii! Copiii secolului XX trebuie să se și joace. Un joc cu naivități, cu imaginație personală, cu pământ și iarbă sub picioare. Nu numai cu „obiecte tehnice” în miniatură. Altfel... vor ajunge să se asemene cu mașinile. Niște mașini ultraperfecționate, însă se vor asemăna mai puțin cu... oamenii.

Prof. MILTIADE IONESCU — Craiova

CONSECINȚELE UNOR SLĂBICIUNI

Primii șapte ani de viață au o importanță deosebită în formarea și dezvoltarea psiho-fizică a copilului. Experiența umană confirmă, prin expresia „cei șapte ani de-acasă”, faptul că educația pe care omul o primește în familie în această etapă lasă urme adânci pentru toată viața.

Apariția unui copil în viața familiei este de obicei însoțită nu numai de plăceri și bucurii, mica ființă aduce în casă și o serie de griji. Copilul trebuie hrănit, spălat, culcat, și încă la ore care nu întotdeauna convin celorlalți din casă; el plînge cînd tata dorește să se odihnească și vrea să se joace cînd mama are alte treburi casnice.

Părinții trebuie să pună un accent deosebit nu numai pe dezvoltarea fizică, dar și pe cea spirituală a copilului încă de la cea mai fragedă vîrstă. Aceasta se poate realiza prin instaurarea unui regim de viață care să satisfacă cerințele obiective ale fiecărui membru al familiei. În alcătuirea regimului de viață al copilului ținem seama de vîrsta lui, căci altul va fi regimul unuia de 6 ani și altul al unuia de 1 an. Diferențele activității se vor desfășura sistematic, după un program potrivit posibilităților de consumare a energiei nervoase. Bineînțeles, nu vom uita nici perioadele de odihnă, astfel încît organismul să se refacă în urma efortului depus. E bine ca părinții să respecte orele de plimbare, de masă, de somn, de joc și tot ce asigură un regim ordonat de viață copilului lor. Mama și tatăl vor avea în vedere necesitatea de a forma deprinderi necesare pentru toată viața, cum ar fi deprinderile igienice și de muncă. Nu vom cere copilului mai mic de 3 ani, de exemplu, să se spele și să se îmbrace singur; în schimb, îi putem cere străduința de a păstra ordinea în dulapul cu jucării, curățenia, deprinderea de a se simți jenat și stîngerit cînd este murdar etc. Unele mame, din dorința de a feri copilul de eforturi și minimalizîndu-i posibilitățile, îl împiedică de la unele activități, nesocotind inițiativa și dorința lui firească de a lucra. Fetița micuță dorește să spele rufe cu mama, să pregătească și ea masa, să meargă la

cumpărături cu bunica. Asemenea dorințe nu trebuie combătute și cenzurate, ci dimpotrivă. S-a constatat că fetițele antrenate în astfel de activități devin bune gospodine, mame harnice, iar băieții, buni gospodari. Firește, vom antrena copiii la activități casnice, ținînd seama de sex, de vîrstă, de posibilitățile lor fizice; să dozăm rațional asemenea ocupații pentru ca să nu-i suprasolicităm. Și mai ales să nu uităm a-i aprecia pentru efortul depus, a le arăta valoarea practică a muncii lor.

Și în privința modalității de hrănire a copilului sînt cerințe de ordin educativ, a căror ignorare îi poate prejudicia sănătatea fizică și chiar morală, poate dăuna atmosferei generale din familie. Unele mame sînt veșnic alarmate în legătură cu regimul alimentar al copilului. Nu odată le vezi frămîntîndu-se: „Ce să mai pregătesc azi ca să mîncînce și Săndel?”, „De unde să cumpăr roșii în ianuarie, că dorește Dănuț?” etc. Să evităm astfel de exagerări, îngrijindu-ne în primul rînd de modul în care pregătim hrana, de valoarea ei nutritivă. Se cere o atitudine hotărîtă și consecventă, fără „a intra în panică”, atunci cînd copilul, capricios sau sătul, refuză mîncarea. Să nu recurgem la artificii pentru stimularea apetitului (povești, promisiuni, amenințarea, uneori bătaia).

Unele mame au creat celor mici obișnuințe și deprinderi proaste și în ce privește somnul. De aceea, copiii lor nu vor să adoarmă decît legănați, alții mîncîncă noaptea; iar dacă nu le sînt satisfăcute aceste capricii, încep să plîngă, deranjînd somnul celorlalți. După aceasta vine a doua greșală educativă a părinților: dezarmarea în fața plînsului micului tiran. Și așa, mama și tata își sacrifică nopțile, luîndu-și mereu angajamentul de a renunța la concesiile, dar continuînd să crească un copil capricios și mofturos.

Precum se știe, Jocul este un fel de școală care-l pregătește pe copil pentru viață, pentru muncă, pentru învățatură. Pentru a-i spori efectul educativ e bine să-l supraveghem și, în limita posibilităților, chiar să ne antrenăm în desfășurarea lui. Să alegem jucăriile potrivite vîrstei, înclinațiilor, puterii de înțelegere, intereselor copilului.

În primii șapte ani de viață ai copilului, munca educativă va pune accent și pe dezvoltarea limbajului. Părinții vor avea grijă să contribuie la dezvoltarea vocabularului nu ca simpli auditori, ca elemente pasive care înregistrează cu emoție fiecare

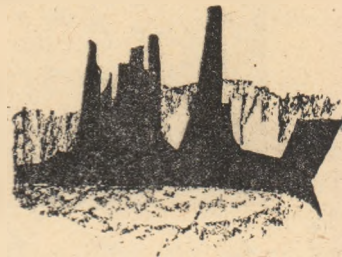

cuvînt nou rostit de copil. Ei trebuie să favorizeze dezvoltarea vocabularului, să acorde o atenție deosebită felului cum vorbesc ei înșiși, deoarece cuvintele folosite de ei vor intra definitiv în vocabularul copiilor.

Asist. univ. ANGELA BREBAN
Institutul pedagogic
de 3 ani din Baia Mare

IDEALUL ÎN VIAȚĂ

A avea și a urmări cu perseverență un ideal în viață înseamnă bucuria pe care ți-o dă o zi luminoasă de primăvară. Ca și soarele, idealul te însuflețește pînă la adînci bătrîneți și constituie piatra de temelie a succeselor tale. De aceea, ca părinte și ca educator, cred că suprema realizare este să știi să îndrumi și să canalizezi toate însușirile morale și intelectuale ale unui adolescent spre un țel suprem în viață.

Cunoașterea de către părinți și școală a posibilităților reale ale înclinațiilor și aptitudinilor copilului în vederea cultivării lor pînă cînd acesta, la vîrsta adolescenței, capătă conștiința propriei sale valori și sigur pe aripile sale poate să-și ia zborul din cuibul cald al celor ce l-au educat, este de o capitală însemnătate.

Arta educației constă tocmai în a reuși să sesizezi la timp linia de mișcare, orientarea și rostul copilului sortit să-l crești, să-l formezi și să-l instruiști.

Într-o măsură mai mică sau mai mare, omul a fost și va rămîne un permanent Faust a lui Goethe care năzuiește spre ceva, căci fiecare din noi urmărîm să realizăm în viață un ideal, un țel, un scop.

Se pune problema dacă e bine sau nu ca idealul să și-l făurească tineretul singur, sau dacă trebuie să intervină societatea și să-i fixeze un obiectiv de atins în avîntul său spre mai bine. Faptele ne arată că la încolțirea și îmbobocirea unui ideal în mintea adolescentului, mediul social joacă un rol determinant. Dacă societatea determină în bună măsură orientarea spre anumite profesii, ea are datoria de a-i oferi individului toate condițiile de desăvîrșire a țelurilor spre care vrem să dirijăm tineretul. Zadarnică ar fi de pildă munca noastră teoretică printre elevi, sfătuindu-i să devină viitori inventatori, dacă practic, statul n-ar construi zeci de laboratoare și n-ar sprijini munca de cercetare științifică. Pentru a obține succese în problema formării idealurilor în mintea celor tineri, statul nostru socialist face toate eforturile și sacrificiile materiale spre a depista și valorifica nu numai zăcămintele miniere, dar și comorile spirituale aflate în stare latentă în rîndurile tineretului și, în funcție de ele, stimulează făurirea de idealuri.

Tineretii, acestei primăveri a vieții, îi stă bine, ca și pomilor acoperiți de flori, să fie animată de cît mai multe idealuri. Cele în care tineretul va crede cu toată convingerea și la înfăptuirea cărora va munci cu tot elanul și cu toată dăruirea de sine, vor rodi cu prisosință.

Prof. ION I. HURDUBETIU
Cîmpulung-Muscel

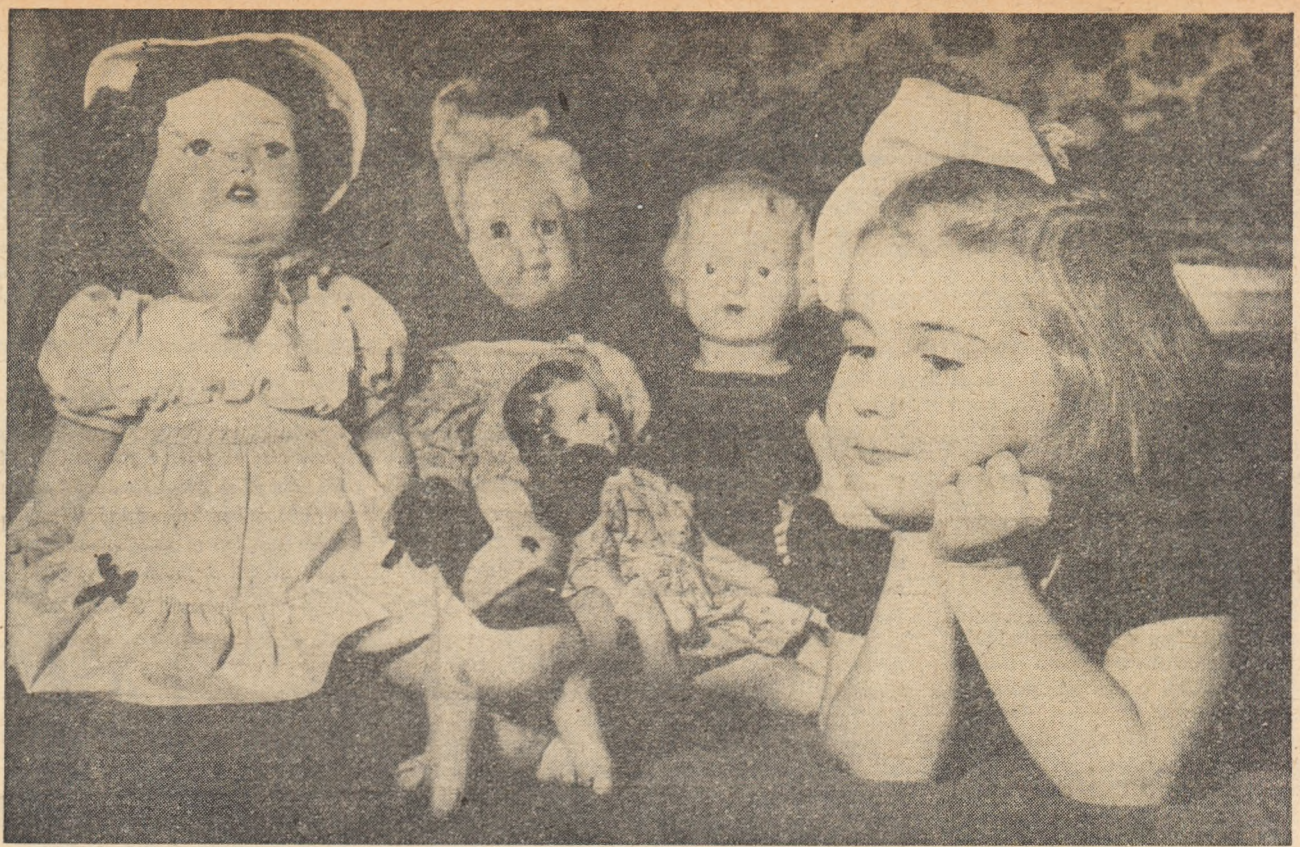

Foto NICU VASILE

DE CE NU-S EU „CEL MIC“?

— Un copilăș cu care să mă joc! repeta bucuroasă fetița.

A dezamăgit-o, din prima clipă, apariția păpușei vii, înfășate, pe care ea nu avea voie să pună mâna. Cum, această mogildeață este fratele ei? Fratele ei, cu care i se promitea că va merge la plimbare, că va face căsuțe de nisip și se va juca frumos?

— Rodica, tu ești mare! — îi spuneam adeseori. Fii cuminte, nu țipa, că doarme băiatul! Uitam că are abia trei ani și îi vorbeam răstit, ca unui om care pricepe totul.

— Mămico, mi-e somn.

— Așteaptă, draga mea, tu ești mare. Mai întâi să-l înfăș pe frățiorul cel mic, să-i dau să mănince, să-l culc și pe urmă am grijă și de tine...! Ceilalți membri ai familiei se interesau tot numai de el: „A mîncat băiatul?“... „Doarme băiatul?“... „Ce mai face cel mic?“...

— Mămico, de unde l-ai adus pe frățiorul „cel mic?“ m-a întreat într-o zi fetița.

— De la spital!

— Mămico, nu ți-l primește înapoi?!

Era primul protest vizibil la adresa noii prezențe.

— Rodico, dar tu nu voiai un copilăș cu care să te joci?

— Da, dar unul mare, mare ca mine. Pe frățiorul cel mic nu-mi dai voie să pun mâna!

Nu m-am sesizat, încă, atunci. Urmăream cu interes evoluția băiatului. Ajunsese să meargă de-a bușilea. Îl urmăream cu plăcere, comentînd în fața fetiței cît este de drăgălaș. Fetița simțea și ea nevoia de a fi privită și admirată. Fusese pînă mai ieri centrul atenției tuturor. Am strigat la ea atunci cînd am văzut-o că se tîrăște de-a bușilea în urma frățiorului ei, din dorința de a ne atrage atenția.

— În loc să-l înveți să meargă ca lumea, în picioare, te tîrăști și tu ca el?

Și uite așa, pentru fetița, care era și ea la vîrsta drăgălășeniilor, noi nu aveam niciodată vreun cuvînt de admirație, de aprobare.

— Încet! Încet! Ajută-l pe frățiorul tău să se ridice! Ce faci? Nu cumva tu l-ai împins?

Curînd a ajuns să-l trîntească, să-l bată, să se uite la el cu răutate, strigîndu-i furioasă: „Mic și prost“! Acum, vrînd-nevrînd, era luată în seamă. Trebuia să fie luată în seamă! Feream băiețelul de furiile ei. Și copilul, cît de mult o iubea, cum se apropia de ea să-i mîngîie obrăjorii, cum încerca să-i apuce mînuța! Ea îl împingea furioasă, rîzînd cu satisfacție atunci cînd reușea să-l trîntească de-a binelea.

— Vezi cît de rea e Rodica și ce bun este cel mic! încerca bunicul să explice noile relații. Trebuie dată la grădiniță, este o sălbatică! Să fie învățată cum să se poarte cu copiii! continuă bunicul...

O dată urechea mea a prins o întrebare a fetiței:

— Mămico, eu nu mai sînt „cel mic“! De ce nu-s și eu „cel mic“?

M-a distrat pentru moment această întrebare. Tîlcul i l-am înțeles doar mai tîrziu, cînd am început să surprind în ochii fetiței mele adeseori o scînteie de durere. Am început să mă îngrijoresc: oare nu creșteam doi copii care se vor pizmui mereu? Doi copii, porniți unul împotriva celui-lalt?

Hotărît lucru: trebuia să ne împărțim grija și atențiile între cei doi copii. S-o facem pe fetiță să simtă că o iubim la fel ca pe cel mic, căci pînă acum ea simțise numai necazurile și strigătele noastre, abătute din senin asupra ei. Trebuia s-o ajutăm să se dezvolte normal, conștientă de ceea ce știe și poate la vîrsta ei, dornică să-și ajute frățiorul.

Adevărat: ea este „cea mare“... și aveam pretenții mai mari de la dînsa. Dar aceste cuvinte trebuiau formulate cu tact, cu grija de a nu-i răni sufletul, de a nu o îndepărta de fratele ei. Am găsit cu greu tonul just, acela pe care îl foloseam cînd o aveam doar pe ea.

Am început să mă interesez de preocupările ei, să mă ocup de înclinațiile ei. Și cît de mult îi plăcea să deseneze!... Nu observasem asta niciodată pînă acum. L-am dat deseori prilejul să deseneze, să coloreze. Ba mai mult, luam pe băiețel la o parte, și-i dădeam jucării pe măsura lui, pentru a o lăsa să „lucreze“ în liniște. Trebuia învățat și el să-i respecte activitatea.

— Tu ești mai mare, știi mai multe — spuneam fetiței — trebuie să-l înveți și pe el ce știi tu!

— Vîno, vîno la mine Dănuț! — am auzit-o într-o zi. Uite, ți-am desenat o minge!

Băiețelul o privea cu uimită admirație. Iar ea simțea că-i mai mare, că știe mai multe decît el. Și devenea generoasă și bună.

— Fetița mamei, ajută-mă să-l îmbrac pe „cel mic“. Dă-mi tu ghetuțele, adu-mi din dulap salopeta și ciorapii!

Pînă acum mămica îi striga să n-o încurce cînd umbla cu „cel mic“. Iată, acum mămica parcă e alta; îi cere s-o ajute. Ce repede și ce bucuroasă aleargă fetița să aducă hăinuțele „celui mic“!

Ce bucurie am simțit cînd am auzit-o mai zilele trecute spunînd:

— Îi dau eu să mănince, doar eu sînt „cea mare“!

Prof. LOLITA ADLER

În cadrul acestei rubrici au fost trecute în revistă — pînă în prezent — o seamă de discuri, în măsură a fi utilizate în procesul de învățămînt. Cuprinzînd fie creații muzicale de diverse genuri (simfonice, de cameră, folclorice etc.), fie lucrări literare (versuri, proză, basme, piese de teatru etc.), discurile acestea pot servi cu folos la ilustrarea practică a multor lecții de muzică sau de limba

română, în funcție de spiritul de inițiativă al cadrelor didactice.

DISCUL — MANUAL DE ȘCOALĂ

ma" de George Coșbuc, „Sergentul" de Vasile Alecsandri).

Tot pentru clasa a V-a s-a pregătit și un disc de educație muzicală, cuprinzînd lucrări ce corespund nivelului de înțelegere, în formă, al elevilor de vîrstă respectivă: cîntece de masă și pionierești („Republică măreață vatră" de Ion Chirescu, „Te cînt partid" de Mircea Neagu, „În tabără" de Alex. Pașcanu), melodii în stil popular („Secerișul" de D.G. Kiriac, „Foicică galbenă" de Gheorghe Cucu), piese corale și orchestrale clasice de mare accesibilitate (Orlando di Lasso, Händel, Bach, Mozart, Beethoven etc.), precum și Rapsodia I de George Enescu. În felul acesta, se creează bazele unei culturi muzicale chemate să cunoască o dezvoltare treptată pe parcursul anilor de școală următori.

Versurile lui Eminescu și Alecsandri constituie o preocupare permanentă a elevilor din diferitele clase ale școlii. Nimic mai firesc ca un număr de discuri să prezinte recitări din operele celor doi clasici ai poeziei române, în interpretări destinate să servească drept model. Un prim disc „Eminescu" prilejuiește audierea vocii de neuitat a lui Mihail Sadoveanu (în „Sara pe deal", „Revedere", „Atît de fragedă"), alături de glasurile unor actori ca Irina Răchițeanu („O, rămi!", „Ce te legeni codrule"), G. Ionescu-Gion („Scrisoarea a II-a", „Criticilor mei"), Gheorghe Cozorici („Împărat și proleta", „Junii corupți"), Dinu Ianculescu („Epigonii", „Freamăt de codru") etc. Al doilea disc dedicat poeziei lui Eminescu prezintă două din lucrările sale capitale („Luceafărul" și „Scrisoarea a III-a") în versiuni dramatizate, la realizarea cărora și-au dat concursul George Calboreanu, Ion Caramitru, Dinu Ianculescu, Magda Popovici, Rodica Suciu, Ludovic Antal și alții.

Există însă și discuri care — destinate în mod special școlilor — se încadrează în categoria materialului didactic propriu-zis. Unele din acestea au fost amintite cu prilejul prezentării discurilor pentru studiul limbilor străine (revista „Colocvii" nr. 2/1966, articolul „Discul poliglot"). Conceptele de către Editura didactică și pedagogică în colaborare cu „Electrecord", discurile de acest fel vin în sprijinul elevilor care studiază limba engleză, franceză, germană sau rusă în diferitele clase ale școlii de 12 ani (pînă în prezent au apărut discuri pentru clasele VI—X, urmînd ca, în continuare, să fie cuprinse și celelalte clase).

Din opera poetică a lui Vasile Alecsandri au fost selecționate pentru disc cîteva din creațiile sale cele mai reprezentative: „Dan, căpitan de plai" (în lectură dramatizată, cu George Calboreanu, Gina Petrini, N. Gr. Bălănescu, Dinu Ianculescu, G. Ionescu-Gion), „Odă ostașilor români", „Peneș curcanul", „Concert în luncă", „Malul Siretului" etc.

Pentru anul 1967 este prevăzută editarea unei serii de noi discuri pentru școli, ca urmare a extinderii colaborării între „Electrecord" și Editura didactică și pedagogică. Pentru început, „beneficiarii" vor fi elevii de clasa a V-a, cărora li se pregătesc discuri pentru orele de limba română și de muzică. Astfel, un prim disc va cuprinde ilustrații ale manualului de limba română de Aura Bedeleanu, Florin Popescu și Ion Popescu. O seamă de lucrări literare prevăzute în manual vor fi întregite pe disc în lectura unor actori bucureșteni de frunte ca Ștefan Ciobotărașu („Pupăza din tei" de Ion Creangă), Octavian Cotescu (fragment din „Domnu' Trandafir" de Mihail Sadoveanu, „Cîntec pentru patrie" de Otilia Cazimir), Dinu Ianculescu („Freamăt de codru" de Mihail Eminescu), Gina Petrini („În zi de August" de Ion Brad), Ludovic Antal („Partidului" de George Lesnea, „Ma-

Toate acestea reprezintă începutul unei activități editoriale bogate, ce urmărește să pună treptat la dispoziția învățămîntului un repertoriu cît mai substanțial de discuri de diferite genuri, dedicate elevilor de toate vîrstele, de la preșcolari pînă la cei aflați în pragul examenului de bacalaureat. Este de așteptat ca atît profesorii, cît și elevii, să folosească din plin acest material didactic modern, corespunzînd evoluției actuale a tehnicii.

E. ELIAN

Recomandări de cărți pe vîrste școlare

Basme, povestiri, schițe, reportaje

4—6 ani

FRAȚII GRIMM: **Motanul încălțat** (prelucrare). Ilustrații de Deak lon, 25 p. Preț: 5 lei. Ed. tineretului

E de prisos să amintim subiectul unuia din cele mai cunoscute și îndrăgite basme ale copilăriei. Albumul recent editat de Ed. tineretului redă un text prescurtat al acestui basm, însoțit de bogate ilustrații, viu colorate, pline de mișcare.

8—12 ani

CHARLES PERRAULT: **Povești cu vrăjitori și zîne**. În românește de Sarina Cassvan. Ilustrații de Geta Brătescu, 103 p. Preț: 9,25 lei. Ed. tineretului.

Cartea cuprinde pe lîngă cele mai cunoscute basme ale lui Charles Perrault care ne-au încîntat copilăria (**Scufița roșie**, **Degețel**, **Cenușareasa**) și altele mai puțin cunoscute, ca: **Lupul cel alb și ciuboțele roșii**, **Neisprăvitul**, **Uriașul Periferigerilerimini**, **Mîncăciosul**, **Măgărita** etc. Lectura lor va îmbogăți imaginația copiilor, îi va ajuta să deosebească mai clar binele de rău. Ilustrații fine, spirituale.

12—16 ani

ROMULUS BĂRBULESCU: **Simbamuenni**, Colecția „Clubul tinerilor" (seria 6,7) 118 p. Preț: 3 lei, Ed. tineretului.

O carte de aventuri al cărei erou principal este negrul Hamadi — adevărat simbol al Africii luptătoare. El urmărește prin lupta lui să facă cunoscută lumii civilizate o mare cultură milenară, ferind-o astfel de aventurierii care vor să tragă foloase personale de pe urma descoperirii comorilor de artă veche. În acțiunea lui, Hamadi este ajutat de doi tineri etnografi români, porniți și ei să descopere civilizația de la Toba-Ciu. Povestirea este antrenantă, instructivă, educativă.

I. L. CARAGIALE: **Momente și schițe**. Prefată de Zoe Dumitrescu-Buşulenga. Ilustrațiile de Constantin Baciu, 137 p. Preț: 16 lei, Ed. tineretului.

Volumul cuprinde 20 de schițe de Caragiale, cele mai multe prezentînd educația și școala de altădată. Rîzînd de felul în care erau crescuți în trecut copiii, în unele familii burgheze, de răsfațul și încurajarea de către părinți și educatori a purtărilor rele, a lenei și obrăzniciei, cititorii se vor feri să semene cu unii eroi din aceste schițe, ca d-l Goe, sau ca Ionel din schița Vizită.

Ediție frumos tipărită, în condiții grafice deosebite, cu ilustrații artistice, sugestive care însă nu sînt destul de clare și de potrivite copiilor cărora se adresează.

14—17 ani

ION RAHOVEANU: **Între cetăți și riuri**. Colecția „Patria noastră", 116 p. Preț 4,25 lei. Ed. tineretului.

Volu de reportaje care prezintă una din cele mai pitorești și mai bogate regiuni ale țării: Hunedoara. Frumusețile ei naturale, cetățile istorice și cetatea siderurgiei, beneficiază de o prezentare amănunțită, revelatoare. Autorul se oprește îndeosebi asupra urmelor istorice ale vechii civilizații dace precum și asupra peisajului industrial al Hunedoarei, dezvăluind dincolo de aparențe semnificațiile legăturii adînci dintre faptele trecute ale oamenilor și cele prezente. Îmbogățește cunoștințele geografice și istorice ale cititorilor, le dezvoltă sentimentul dragostei de țară.

ZORINA REGMAN

MICA BIBLIOGRAFIE „COLOCVII"

ȘCÎNTEIA

Între modern și extravagant — anchetă socială de Sergiu Fărcășan — 4.12.1966

Autoritate și sensibilitate — de Dorina Rădulescu — 5.12.1966

V-ați uitat în apele adînci ale vieții familiei Dv? — anchetă socială de Vasile Băran — 6.12.1966

Copilul unie — de prof. dr. docent M. Cajal — 13.12.1966

Psihologia vacanței — de Petre Pușcașiu — 19.12.1966

Școala personalității — de Paul Diaconescu — 28.12.1966

CONTEMPORANUL

Profesorul creator de școală — de Conf. Dr. Ion Chiricuță — 2. 12. 1966

Contribuții la sociologia educațională — de Prof. Dr. V. Țircovnicu — 16.12. 1966

Șeful clasei — anchetă realizată de Alina Popovici și M. Iorgulescu — 23. 12. 1966

ȘCÎNTEIA TINERETULUI

Ce fel de elev ești? — de Măireta Vidrașcu — 3.12.1966

Dialectica cunoștințelor predate în liceu — de Acad. Caius Iacob — 20.12. 1966

Arta de a învăța frumosul — masă rotundă realizată de Ion Rusu — 29.12: 1966

TRIBUNA

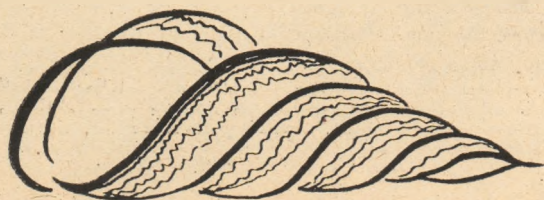
Probleme pedagogice în presa tranșilvăneană — de Teodor Gal — 4.12. 1966

Educația estetică — de Mircea Zăciu — 15.12. 1966

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Calitatea de elev obligă — de O. Buzescu — 2.12. 1966

Căile de dezvoltare a interesului pentru învățatură — de M. Robea — 23.12.1966

V-ați pregătit pentru profesiunea de părinte?

În „Scînteia” din 10 și 11 decembrie 1966, Constantin Radovici și G. Dima semnează o interesantă anchetă socială. Interpretările și concluziile, implicațiile morale, psihologice și sociale ale cazurilor relatate în anchetă aparțin conf. univ. Ursula Șchiopu. Pornind de la ideea că nobila misiune de părinte se învață, autorii aduc în fața cititorilor impresionante și semnificative documente sociale prin care își propun să demonstreze că familia este mediul natural cu cele mai multe resurse educative. „În familie se însușesc valorile fundamentale ale omenirii ca cinstea, respectul față de om, modestia, responsabilitatea, înalte sentimente civice” etc. De atmosfera din familie, de aspectul și evoluția relațiilor dintre membrii acestui grup social depind: conduita morală a viitorului cetățean, atitudinea lui față de societate, față de muncă, echilibrul sufletesc, noblețea spirituală, capacitatea lui de a se descurca pozitiv în situații critice, fiind folositor epocii sale.

Interpretarea din punct de vedere psihologic, social și educativ a faptelor prezentate în anchetă, este făcută la un înalt nivel științific, cu spirit de răspundere, cu pasiune și căldură, demonstrându-se că „nu poți educa absolut pe nimeni în mod real și deplin dacă nu-l cunoști”. De aici decurge necesitatea unei colaborări permanente între părinți și copii, colaborare bazată pe cunoaștere reciprocă, pe încredere și sinceritate absolută. Fiecare fapt petrecut în familie, oricât de neînsemnat în aparență, își are semnificația sa, rolul său pozitiv sau negativ în formarea copilului. „Părinții trăiesc adesea doar spectacolul zilnic al creșterii copilului și imaginea de viitor, neglijând faptul-că fiecare moment al întâlnirii cu copilul este un moment de influență”. Se atrage atenția asupra responsabilității deosebite a părinților, asupra faptului că fiecare gest al lor, fiecare vorbă, fiecare privire, pot determina reacțiile cele mai neașteptate în sufletul deosebit de receptiv al copilului, influențând dezvoltarea sa.

Autorii anchetei aduc în discuție problema deosebit de importantă a familiei ca mediu în care copilul își formează prima imagine despre muncă, mediu în care se realizează trecerea tînarului de la joc la activitatea productivă conștientă, activitate specifică existenței umane. De tactul pedagogic al părinților, de propria lor atitudine față de muncă, depinde reacția viitoare a tînarului pus în fața producției de bunuri materiale și spirituale. Sînt părinți care, dintr-o greșită înțelegere a relațiilor dintre ei și copii, își feresc copilul de orice efort, de orice neplăcere, satisfăcîndu-i toate dorințele. În felul acesta, copilul trăiește „cu bilet de favoare” și cu timpul, în sistemul lui de gîndire se formează mentalitatea privilegiatului, insensibilitatea față de munca părinților. Copiii care nu cunosc preocupările profesionale ale părinților lor, bucuriile, necazurile și eforturile legate de producție, își formează o imagine incompletă despre lume intrînd în viață nepregătiți. A-l obișnui pe copil cu greutățile și cu satisfacțiile muncii, înseamnă a-l face părtaș la toate bucuriile și dificultățile prin care trec părinții și a-i solicita permanent ajutorul în viața de familie.

Sînt părinți care motivează că nu pot să-și educe copiii pentru că sînt depășiți de aceștia în cunoștințe. Comentatorul aduce în această problemă exemple strălucite din istoria culturii noastre: părinții lui Brîncuși, Arghezi, Creangă, erau țărani fără prea multă știință de carte, însă înzestrați cu o mare forță educativă generată de experiența de viață. „Părinții posedă cea mai înaltă școală: experiența vieții. Mesajul lor educativ este unic și de o incommensurabilă măreție”.

„PRELUDIU”

Din cînd în cînd, „Scînteia tineretului” publică o pagină cultural-științifică destinată elevilor și intitulată sugestiv „Preludiu”. În numerele apărute pînă acum au fost publicate lucrări originale ale școlărilor din diferite colțuri ale țării (poezii, povestiri, desene), amintiri din viața scriitorilor, note despre revistele unor licee, din experiența cenaclurilor școlare, evocări, materiale care constituie un sprijin serios dat activității creatoare a elevilor. Așteptat cu deosebit interes de către tinerii cititori, „Preludiu” încearcă să suplinească lipsa unei reviste a elevilor care să stimuleze, să îndrumeze și să popularizeze activitatea acestora, știut fiind că pentru fiecare creator, anii de școală, anii contactului cu marea creație a înaintașilor au fost de fapt și anii primelor încercări originale, ai primilor pași către activitatea viitoare. Apariția unei astfel de reviste, care să oglindească în paginile ei căutările avîntate ale elevilor se face din ce în ce mai necesară.

PRESTIGIUL MANUALULUI ȘCOLAR

În „Contemporanul” din 16 decembrie 1966, George Munteanu aduce din nou în discuție mereu dezbătuta problemă a manualelor școlare. Manualul școlar, arată autorul, „concretizează, direct sau nu, stadiul în care se află școala și potențialul ei creator, mișcarea culturală și științifică la un moment anume”. Pornind de la ideea că „manualul este înainte de toate o carte cu particularitatea unei mari răspîndiri și a unei intense înrîuriri asupra conștiințelor în formare”, autorul se ocupă în mod exclusiv de aspectul exterior al manualelor, sugerînd specialiștilor o mai mare varietate în confecționarea copertelor, o atenție deosebită acordată desenelor, graficelor, cărților, o preocupare permanentă pentru înlăturarea monotoniei, a cenușului, a lipsei de gust în ceea ce privește forma sub care se prezintă un manual. „Ideal vorbind, încheie autorul, — manualul — trebuie să-l intereseze și să-i facă în orice caz plăcere chiar și unuia care nu mai are legătură cu școala”

ELENA BALTAG

ION ROMAN:

„VORBIȚI MAI BINE, SCRIEȚI MAI BINE ROMÂNEȘTE”

„Vorbii mai bine, scrieți mai bine românește”, iată o carte după a cărei lectură simți un substanțial progres intelectual în domeniul pe care titulatura lucrării îl anunță.

Descătușat de rigorile unui tratat de limbă sau ortografie românească, autorul lucrării, folosind un plan liber de tratare, își lărgiște aria tematică a cărții, prin includerea unor capitole de corespondență, stilistică, critică și oratorie; căci oratoria nu e numai o artă ci și o știință, pe cît de utilă în zilele noastre, pe atît de neglijată într-un tratat de specialitate. Tratatul acestei științe este făcută gradat, pornind de la aspectul istoric al oratoriei, în acest sens citîndu-l pe Demostene, și actualizînd prin exemple pline de viață, legendara poveste a oratorului atenian.

Pornind de la ideea că limba literară trebuie să fie limba tuturor, și după ce definește detaliat această noțiune, autorul lucrării arată aportul pe care trebuie să-l aducă oamenii de cultură, alături de milioanele de cetățeni, pentru o evoluție naturală a limbii, pentru îmbunătățirea vocabularului și a puterii de exprimare a acesteia.

O incursiune în etimologia unor cuvinte ca și un glosar de expresii și locuțiuni străine, cu circulația internațională, preluate exact din limba respectivă, pentru definirea corectă a unor noțiuni, pledează documentar pentru susținerea ideii enunțate.

Ilustrarea termenilor de citire și scriere corectă este dată prin citirea unor noțiuni de morfologie, sintaxă și ortografie, atrăgînd atenția cititorului asupra celor mai frecvente încălcări de la normele acestora, prin exemple simplificative.

Rolul topicii și efectele neglijării ordinei cuvintelor sau propozițiilor într-o frază sînt exemplificate prin construcții umoristice, ce stîrnesc uneori zîmbetul cititorului. Iată un asemenea exemplu citat de autor, ca o consecință a neglijării noțiunilor de topică: „Sandale pentru doamne din material plastic” (corect: „Sandale din material plastic pentru doamne”).

Un întreg capitol este rezervat modului de redactare a unor corespondențe oficiale, familiare și de presă, în limitele unor noțiuni obligatorii de stilistică și etică. Succinte recomandări, dar binevenite, ce se dau „tinerelor condeie” ca și unele recomandări de selecționare și citire a cărților, alcătuiesc încheierea unei interesante și atractive cărți.

ION AGRIPINA

DICȚIONAR PSIHO-PEDAGOGIC

Începînd din acest număr, revista „Colocvii” deschide o nouă rubrică, intitulată „Dicționar psiho-pedagogic”, destinată mai ales cititorilor care nu au o pregătire pedagogică specială. În cadrul ei vom explica sensul unor termeni folosiți mai des în literatura pedagogică și în lucrările de psihologie a copilului.

● Pedagogie

(Gr. *paidagogia*, din *pais*, *paidos*, copil, și *agogē*, conducere, îndrumare)

Pedagogia este știința care studiază procesul de educare, legile și principiile pe baza cărora se desfășoară acest proces, metodele și formele de organizare a lui.

● Educație

(Lat. *educatio*, din *educare*, a crește (un copil), a educa, a învăța pe altul)

Educația ca obiect al pedagogiei este un fenomen social prin care generația, tînră își însușește — sub îndrumarea generației adulte — zestrea culturală a omenirii știința, experiența de muncă necesară pentru viață. Menționăm că educația s-a făcut în toate timpurile, dar scopul, conținutul și metodele folosite s-au schimbat de la o orînduire socială la alta.

Noțiunea de educație se folosește în două sensuri. În sens mai larg prin educație înțelegem ansamblul de măsuri aplicate în mod constant și sistematic pentru pregătirea și formarea multilaterală a omului, pentru dezvoltarea însușirilor lui intelectuale, morale și fizice. În sens mai restrîns, prin educație înțelegem influențele care duc la formarea, caracterului, a conștiinței și conduitei cetățenești a tinerilor.

Educația vizează și acțiunea de *reeducare*, adică de transformare a conștiinței prin înlăturarea trăsăturilor negative din caracterul și conduita oamenilor.

● Instrucție

(Lat. *instructio*, din *instruire*, a pregăti, a deprinde, a învăța)

Instrucția, în înțeles pedagogic, este procesul prin care elevii, sub îndrumarea profesorilor, își însușesc cunoștințele ce contribuie la formarea concepției științifice despre lume, dobîndînd priceperi și deprinderi de muncă fizică și intelectuală.

Instrucția și educația se desfășoară într-o strînsă unitate. Bunăoară, la lecție, nu se realizează numai un proces instructiv, de transmitere a cunoștințelor, ci și unul educativ, de formare a caracterului elevilor, de cultivare a sentimentelor alese, a atitudinilor creatoare etc.

Factorii care contribuie la instruirea și educarea tinerei generații sînt școala, familia, organizațiile de tineret etc.

● Învățămînt

(Lat. *invitiare*, din a învăța + sufixul — (ă), mînt. Menționăm că spre deosebire de pedagogie, educație, instrucție care sînt neologisme intrate la noi prin filiație franceză, cuvîntul a învăța face parte din fondul latin original al limbii române).

Învățămîntul este ansamblul activității de instruire și de educare a generației tinere, organizat pe unități școlare, în care pregătirea are loc sub conducerea învățătorilor și profesorilor.

CU BERNARD CLAVEL

Bernard Clavel s-a născut în 1923 la Lons-le-Saunier. Odată terminat războiul pe care l-a făcut ca ostaș, Bernard Clavel începe să scrie în tăcere, fără să încerce să facă prea mult zgomot nici în jurul lui, nici în jurul cărților sale. În 1958, însă, volumul „Pirații Rhonului”, încununat cu premiul Paris-Lyon, atrage atenția asupra lui. De aci încolo, critica literară și marele public încep să-l urmărească cu multă atenție pe acest scriitor care, an de an, își îmbogățește opera, cu o continuitate remarcabilă. „Spaniolul”, romanul căruia i s-a atribuit premiul Eugène Le Roy în 1959, face ca numele lui Clavel să devină familiar. El publică apoi „Călătoria tatălui”, povestea simplă și frumoasă a unui părinte care pornește să-și caute fata prin marele oraș Lyon. După aceea, scrie o trilogie „Marea răbdare”, jumătate confesie, jumătate reverie, în care relatează istoria vieții lui, din anii copilăriei pînă la maturitate.

La 44 de ani, Clavel are o operă bogată, el fiind autorul a zece cărți, dintre care două: „Trăznetul lui Dumnezeu” și „Călătoria tatălui” au fost transpuse pe ecran.

Dintre romanele lui, „Malataverne” ne-a reținut îndeosebi atenția. De ce? Din cauza subiectului, care tratează una din problemele îngrijorătoare pe care o ridică nu numai tineretul din Franța, ci și tineretul din întreaga lume occidentală.

— Romanul dvs. reprezintă o întrebare pusă societății și celor care o reprezintă?

— Exact. În cartea mea adulții se îndepărtează, se străinează de Robert. Robert strigă și urlă în deșert. Dar dacă așa se întâmplă în cartea mea, este fiindcă așa se întâmplă și în viață. Altfel, la ce bun să scrii romane?

— Romanul dvs. are la bază un fapt real?

— Aveam doisprezece ani. Pe vremea aceea niște tineri de șaptesprezece, optsprezece ani, săvîrșiseră un omor într-o fermă situată în apropiere de Lons-le-Saunier. Or eu îi cunoșteam pe băieții aceia. Povestea aceasta a rămas adînc întipărită în mintea mea. Trebuia ca într-o zi să iasă la lumină. Atunci am scris „Malataverne”.

— Ce v-a reținut însă atenția în acest fapt divers, ca să vă determine să scrieți, peste ani, un roman?

— Faptul că asasinii erau fiii unor oameni de treabă. Eu nu cred în existența răului. Cred în existența greșelilor, a lipsurilor educative, a lipsurilor sociale. Asasinii „absoluți” — ca să spunem așa — sînt bolnavi. La acest grad, nu mai există probleme.

— Dvs. considerați că omul nu poate fi rău?

— Da! Dacă-i rău, atunci e bolnav. Vă repet: aceasta-i altă problemă, care aparține psihiatrului și nu romancierului!

Despre:

- ROLUL FAMILIEI ȘI AL SOCIETĂȚII ÎN FORMAREA TINERETULUI;
- NOILE RAPORTURI DINTRE PĂRINȚI ȘI COPII;
- AUTORITATEA PĂRINȚILOR ÎN EDUCAREA TINERETULUI • REEDUCAREA TINERILOR DELICVENȚI

— În această perspectivă cum trebuie rezumat romanul „Malataverne”?

— Simplu. „Malataverne” se reduce la o întrebare anodină: cum să-l judecăm pe Robert? Astfel trebuie înțeleasă cartea mea. Oamenii cărora le place atît de mult să vorbească despre problema tineretului și mai ales despre răspunderile acestui tineret, ar trebui să-și pună mult mai deseori întrebarea pe care eu am ridicat-o în romanul meu: cine-i vinovat? Copiii sînt prea adeseori singuri pe lume. În aceste condiții, avem noi oare dreptul să-i condamnăm, atunci cînd au făcut un pas greșit? Și, fără să am aerul că vreau să epatez „galeria”, îmi însușesc și eu ultimele cuvinte ale lui Perry, din romanul lui Truman Capote, înainte de a muri spînzurat: „Poate că acești copii ar fi putut aduce ceva lumii”...

— Sînteți așadar pentru reeducarea și nu pentru condamnarea tineretului delicvent?

— Firește! Eu am încredere în tineret.

— Optimismul dvs. nu se află în contradicție cu creșterea delicvenței juvenile?

— Pînă acum, în țările capitaliste nu s-a făcut aproape nimic spre a se remedia răul. Dimpotrivă, există suficiente date care ne arată că tineretul este lăsat la voia întâmplării, deși se vorbește atît de mult despre tineret. În primul rînd, familia, în multe cazuri, este inexistentă. Ea demisionează în fața tînrului. El, la plecare, nu-i nici bun, nici rău: familia și societatea vor face din el ceea ce vor deveni. La plecare, familia e prima răspunzătoare. Ea nu ascultă cu destulă atenție, cuvintele cîntecelor care se cîntă acum. Și e păcat!

— Despre ce cîntece vorbiți?

— De pildă, un cîntec al lui Bob Dylan, în care se spune: „Voi, tați și mame din toate țările, nu mai criticați... căci n-ați înțeles nimic: copiii voștri nu se mai află sub autoritatea voastră. Pe drumurile voastre vechi, pavajul s-a stricat. Mergeți pe altele noi, sau rămîneți ascunși. Căci lumea s-a schimbat.” Acest strigăt de revoltă al tinerilor răsună în multe țări din apus.

— Într-o anchetă recentă se observă că cel puțin jumătate dintre tineri, delicvenți sau nu, se plîng de lipsa de autoritate a părinților lor. Credeți îndreptățită plîngerea?

— Da, dar această noțiune de autoritate nu poate fi în nici un caz sinonimă cu biciul sau cu pedepsele corporale. Nu biciul va rezolva vreodată ceva, ci doar autoritatea reală a adultului. Tînrul, cînd se află în contact cu un adult, educator sau nu (la urma urmelor toți adulții sîntem educatori

tinerilor) trebuie să simtă că acești educatori nu vor deveni niciodată complicii tuturor violențelor pe care le va săvîrși el. Altfel, tînrul se va lăsa dus de această violență și părinții vor demisiona din ce în ce mai mult.

— Totuși nu vi se pare curios, că această plîngere se produce într-un moment cînd între părinți și copii există alte raporturi decît cele dinainte de război?

— Da, e adevărat, între părinți și copii au apărut elementele unei noi „chimii” a moravurilor. Între ei s-au stabilit raporturi prietenești, camaraderești, adică raporturile firești care ar trebui să existe între ei. Copiii au nevoie de ajutor și de protecție. Au nevoie să aibă încredere. Și cine altul i le-ar putea acorda dacă nu tatăl lor? Acesta-i fondul esențial al raporturilor tată-fiu. „Tatăl meu a fost totdeauna un aliat de-al meu”, îmi mărturisea un profesor de 35 de ani. „Cînd eram mic era un aliat spre a-mi înlesni accesul la starea adultă. Fiecare atenție a tatălui meu era ca o mîină întinsă spre a mă face să mă urc o treaptă a drumului care duce spre perioada adolescenței. Ori de cîte ori am avut nevoie de această mîină, el mi-a întins-o. Tatăl meu este acela care a dat nota „la” a vieții mele. N-aș vrea să mor fără să-i semăn.”

Dar pe lîngă semenea părinți, sînt mulți alții care nu-și înțeleg rolul, nu-și înțeleg copiii și nici nu se străduiesc să-i înțeleagă și să-i apropie! Pentru că mama poartă mini-jupe, iar tatăl pîrul pe frunte, părinții se consideră moderni și deci, plini de înțelegeră față de copiii lor. Uitînd prea adeseori, că numai înfățișarea lor exterioară este modernă, dar că în privința mentalității și mai ales a educației, ei se inspiră, mai departe, din repertoriul clasic al comediei lui Terențiu și Molière, unde părinții nu se prea ocupă de copiii lor sau, atunci cînd o fac, o fac doar în funcție de interesele lor.

Rezultatul? Răspunsul la această întrebare ni-l dă un „beatnik” de 22 de ani, pe care l-am cunoscut întîmplător. Mirat că nu face nimic, l-am întrebat: „— De ce trăiești ca un „beatnik”? Știi ce mi-a răspuns? „Ca să-l necăjesc pe tata... Tatăl meu n-a vrut niciodată să mă lase liber. N-am avut niciodată dreptul să am o altă părere decît a lui! În tot timpul copilăriei și adolescenței mele, fiecare frază a tatălui meu începea așa: „Îți interzic să faci cutare sau cutare lucru...” Nu era vorba de ceva rău, dar de ceva care lui îi displacea. Observațiile începeau cu: „Un om ca lumea poartă întotdeauna o cravată” și sfîrșeau cu „ai să urmezi Politehnica”, deși eu nu puteam suferi matematicile și-mi plăcea pictura. Eu însă cred că nu-i un motiv să n-ai gusturile tale, numai fiindcă ești copil sau adolescent. Sînt fiul tatălui meu, dar nu sînt dublura lui... N-am venit pe lume ca să înfăptuiesc visurile tatălui meu, ci să le am pe ale mele proprii.”

Interviu realizat de
PAUL B. MARIAN

UMOR

130 DE CUVINTE PE MINUT

Scriitorul Anatole France angajînd o tînăra stenografă, a întrebă-o dacă stenografiază într-adevăr așa de bine cum se spunea. Fata a răspuns:

— Da, maestre. Stenografiez o sută treizeci de cuvinte pe minut.

— Vai, exclamă scriitorul. Dar de unde să scot, fetițo, toate cuvintele astea într-un ritm atît de rapid?

DEGETUL IGNIFUG

Vestitul chimist Bunsen, din cauza multelor sale experiențe cu acizi, felurite alte substanțe și cu flacăra, ajunsese să aibă mîinile rezistente la foc. O dată, explicînd studenților săi structura și modul de funcționare a unei lămpi de curînd inventate, Bunsen își băgă degetul arătător în flacăra și zise liniștit:

— Așadar, aici, în zona unde se află acum degetul meu, temperatura este de aproximativ 300 de grade...

PENELE

Victor Hugo trecea frontiera Prusiei. Întrebă de jandarmul de la graniță cu ce se ocupă, marelui poet francez zise:

— Scriu.
— Te-am întrebă, zise jandarmul, cu ce-ți câștigi existența!

— Cu pana, zise Victor Hugo.

Jandarmul notă la rubrica respectivă: „Hugo, negustor de pene.”

• Cît de mare e un miliard?

Puteți să dați un răspuns exact. Un miliard de monede a cîte un leu înseamnă 20 garnituri de tren, din 50 de vagoane fiecare. Dar dacă socotim în bancnote de cîte o sută de lei, alcătuim o... bibliotecă din 100.000 de volume a cîte o sută de pagini.

• Cîte cuvinte are Divina Comedie?

Nu mai numătați, deoarece această operație neobișnuită și senzațională a efectuat-o o instalație electronică a Institutului științific de literatură și artă din Pisa. Rezultatul: Dante a folosit în Divina Comedie 101.499 de cuvinte.

• Toponimie românească în... Țara de Foc

Da, în Țara de Foc există cîteva locuri botezate cu nume românești! Ele au fost date de către exploratorul român Iuliu Popper. Aceste toponimice sînt: Capul Sinaia, riul Ureche, riul Rosetti etc. Toate hărțile Țării de Foc le consemnează exact și ele sînt astfel ecouri românești, cum s-ar zice, peste șapte mări și țări.

• Botanica și Matusalem

Cel mai bătrîn arbore din lume se află în Australia. El este un macrozamier care a împlinit respectabila vîrstă de 12 milenii! În ciuda vîrstei, n-a crescut cine știe ce înalt. Are abia șase metri înălțime.

• Învățați geografia

Nu Everestul e muntele cel mai înalt din lume. Acest lucru a fost stabilit măsurîndu-se muntele Machim Pomra din masivul tibetan. Altitudinea lui depășește 9 kilometri.

• Nu mai întîrziem la școală

Ceasurile atomice puse la punct și realizate pînă în prezent „merg” cu o precizie fantastică, absolut fără precedent. Abaterea maximă a unui astfel de ceasornic este numai de o secundă la o sută de ani.

• Contor Geiger... natural

S-a observat că șoarecii și șobolanii iradiați cu raze X o iau la goană imediat ce sînt expuși din nou unei iradiere.

Oncologii care au remarcat această reacție nu au stabilit încă mecanismul care pune în funcțiune acest al șaselea simț. Un lucru e sigur și anume că omului îi lipsește o astfel de sensibilitate.

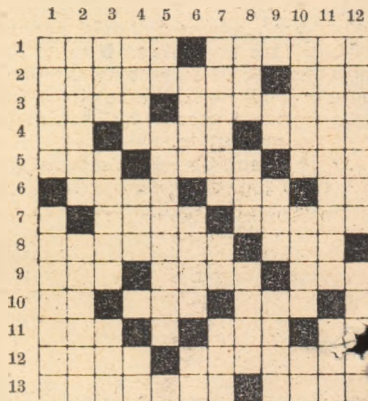
• Și totuși, alcoolul nu este un medicament

Foarte mulți bolnavi de gripă afirmă că se fac din nou sănătoși bînd cîte un litru de vin fierț, dres de obicei cu diferite ingrediente: piper, cuișoare etc. Profesorul Lépine de la Institutul Pasteur a restabilit adevărul curat, afirmînd că alcoolul (fie el cald sau rece, cu piper sau fără) mărește de fapt sensibilitatea organismului față de virusii gripali.

Așa dar, nu confundați restaurantul cu policlinica.

ORIZONTAL: 1. Aluneuș — Bloc de piatră cărat de ghețari. 2. Masa uriașă și dăvalnică de zăpadă — Iarna cînd zilele se scurtează, vino mai devreme. 3. Cărunt — Ieșită din iarnă. 4. Tund... la capete! — A picat „Peisaj de iarnă cu scene de patinaj” — Viteji (fig.). 5. Accia — Soția lui Osiris — Apoi (reg.). 6. Lăsașe de țîlpiei pe zăpadă — Calitatea de-a atrage — Erbiu. 7. De dorit iarna! — Trag săniile în regiunile polare. 8. Zăpezi — Cît mai închise iarna. 9. Portretist olandez (n. 1588) — Tin de cald iarna — Atmosferă (abr.). 10. La git! — Un soi de marmeladă — Țesătură orientală. 11. Și așa mai departe (abr). — Frig mare — Textilă. 12. Dus de vînt — Munți de... zăpadă. 13. Purtările glaciale ale iernii! — Chemarea munților.

VERTICAL: 1. Folosită la săniuș — A îngheța. 2. Autorul poeziei „Iarna la Tomis” (nemulțumit de asprimea iernilor de pe malurile Pontului Euxin) — Autorul romanței „Ne-am despărțit în zi de iarnă grea”. 3. Cîmp semănat — Trăgător cu arcul — Norvegia în... ghețurile Antarcticii! 4. Riu în Italia — Dat gata... la șah — La strănut. 5. La început de iarnă! — Se poartă cu blană naturală (dim.). 6. Insulă în arhipelagul indonezian — Pîrtie — Gome! 7. Poet sovietic, autorul poeziei „Vînturi, vînturi pline de zăpadă” — Din libișir! — Ca lupul. 8. Scump — Băutura de... vară! — Troian vestit. 9. Naz! — Îngheață iarna — Bulgării de zăpadă în mina cuiva! 10. Îngheață singele în vino! — Poet român, autorul poeziei „Ninge” — Unu — unu. 11. Înghețat de frig — Prefix de egalitate. 12. Încălzesc iarna, dar se folosesc și vara — Poet român, autorul poeziilor „Florile ucise de ger” și „Senin de iarnă”

ÎN TRAMVAI

Desen de GH. CHIRIAC

AXIOTI N. TEODOR

poșta redacției

Gh. Duncan — Timișoara. Materialul trimis de dv. „Personalitatea educatorului văzută din banca de elev” pornește de la o idee deosebit de frumoasă și interesantă. Într-adevăr, de cele mai multe ori atitudinea elevului față de un obiect de studiu depinde de sentimentele pe care le are față de profesorul care predă acest obiect. Dar aceste afirmații generale nu sînt concretizate în materialul trimis, cu toate că ați prezentat în mod copios desfășurarea anchetei. Ar fi fost necesar să apară mai evidentă poziția dumneavoastră teoretică, interpretarea mai personală a răspunsurilor primite și o mai mare varietate în relevarea unora dintre răspunsuri. De asemenea, am fi dorit la acest material bogat o mai bună valorificare pe plan educativ și pedagogic. Prea schematic, studiul oglindește, în mare, calitățile pe care trebuie să le posede, un bun educator pentru a fi iubit și stimat de către elevii săi, dar mai util ar fi fost să citați din răspunsurile elevilor fapte deosebite care i-au apropiat sau îndepărtat de un profesor. Aceste fapte ar fi constituit un bun exemplu pentru toți educatorii. Nu putem publica acest studiu, dar vă rugăm să ne trimiteți articole izvorâte din experiența personală la clasă.

Prof. Al. Nanu — Pitești. Articolul „Despre modernizarea predării limbii franceze”, prețios prin observațiile pe care le faceți cu privire la mijloacele audio-vizuale folosite în școli, ca și prin unele propuneri pe care le sugerați, nu intră în profilul revistei noastre. Considerațiile dumneavoastră privesc exclusiv metodologia predării limbii franceze. Adresați-vă „Revistei de pedagogie” sau „Gazetei Învățămîntului”, pentru care experiența dumneavoastră în folosirea acestor mijloace ar fi utilă. În ce privește discurile „Să vorbim franțuzește” scoase de Editura științifică (6 discuri pe format mic), ele se adresează oamenilor maturi. Observațiile dumneavoastră asupra textelor acestor discuri, deci, nu sînt la obiect. Pentru școlari, Electrecord, în colaborare cu Ministerul Învățămîntului, a editat discuri speciale, pe clase, ținînd seama de manualele și programele școlare. Vă așteptăm cu materiale privind probleme de educație.

Prof. I.S. Ghelase, — București. Repetăm, în nădejdea că vor citi și alții: *manuscritele nepublicate* nu se înapoiază. În același timp vă comunicăm că revista noastră nu se ocupă de manualele școlare, așa încît adresați-vă, pentru publi-

carea articolului dumneavoastră, „Gazetei Învățămîntului” sau „Revistei de pedagogie”.

Prof. Maței N. Eleonora, Beclean-Dej. Vă mulțumim, urările dv. ne-au procurat satisfacție, dar din păcate, nu și materialul sosit odată cu ele, la redacție. Lăsînd la o parte unele opinii confuze, exprimări aluzive („rețete” care ar exista, „legi obiective” care ar lipsi în materie de dezvoltare a noii societăți), un subiect ca acela pe care-l abordați — formarea noii conștiințe la elevi — ar fi fost pe cît de interesant pe atît de bine-venit. Dar numai după ce ar fi însumat cîteva condiții, dintre care subliniem pe cea mai importantă: să nu fi fost o pledoarie de principiu (principiile formării noii conștiințe sînt unanime și pretutindeni în țară cunoscute și recunoscute, dv. nefăcînd decît să le confirmați fără a le augmînta inedit conținutul), ci să fi oglindit ceea ce face pentru formarea noii conștiințe școala din Beclean, dv. personal, sau alte cadre ale ei.

„Ca profesoară de limba română, timp de 21 de ani, i-am privit pe elevii mei ca pe un alt-ego al meu, în devenire. Gîndurile mele, dragostea mea de țară, lupta mea pentru viață și pentru popor, am căutat să devin bun al lor și cînd inima mea a sîngerat, nu m-am putut stăpîni să nu plîng. Cînd ziarele din 1961 anunțau moartea lui M. Sadoveanu, a celui mai de seamă român, care a întrecut pe cronicarii noștri, pe sociologii și prozatorii noștri, prin mentala sa operă, cu care arătam lumii întregi ce însușire are poporul român prin acest reprezentant al lui, în orele mele de limba română a străbătut o concepție nouă despre viață.” (sublinierea noastră). Am citat acest pasaj, nu cu intenția de a învedera frumusețea credo-ului dv. profesional, ci pentru că ne oferă prilejul să constatăm că exprimarea trăirii acute a unei emoții duce adesea la afirmații care, pentru cel ce le face cel puțin, nu par să mai reclame și o justificare „la rece”. Or, cînd cineva își propune să demonstreze practic nu numai motivele, ci și modul de finalizare a unei acțiuni educative, rigoarea științifică a tratării nu poate fi înlocuită cu astfel de stări emoționale, după cum, nici trăirea emoției, nici transferul ei asupra auditorilor nu pot fi confundate cu „o concepție nouă despre viață”.

Deci, ca și rîndul trecut, cursivitatea expunerii, mobilitatea înlăuntririi ideilor vă recomandăm (evident, cu acest amendament și de-acum înainte ca pe un bine-venit corespondent al revistei noastre.

CUPRINS:

- VALERIU PUȘCARIU:
Carpații Maramureșului și obcinele Bucovinei
- PETRE DRĂGOIESCU:
Părinți buni și părinți vitregi
- SORIN STATI:
Cultură umanistică și cultură lingvistică
- F. FIȘCHBEIN:
Climatul educativ în familie
- RADU DAN NICOLAE:
Bucuria de a fi mamă
- MONICA MACOVEI:
Autoportrete dintr-o consfătuire
- N. MOHOREA
- F. ROȘIANU:
Orizontul cultural al tinerilor
- ION BUTNARU:
Tînărul din hol
- LUCIA ATANASESCU:
Lacrimile copiilor
- PANTELIMON GOLU:
Educația voinței în familie
- VERONICA PORUMBACU:
Un prag, cîțiva descăli și cîteva amintiri
- ANTON TABACHIU:
Mihail Ralea despre educația socială
- H. CULEA
Carențele familiei și efectele lor asupra unor minori
- ROMULUS VULPESCU:
Cîntecul lui Roland
- EMILIA CĂLDĂRARU:
Notele din catalog și de acasă
- MARIETA GHIVIRIGĂ:
Dar vina mea?
- TUDOR GHERMAN:
Despre sociabilitatea elevului
- PETRU VINTILĂ:
Despre politețe
- C. PUFAN:
Spiritu de imitație
- LOLITA ADLER:
Dece nu-s eu „cel mic”?
- E. ELIAN:
Discul, manual de școală
- PAUL B. MARIAN:
Cu Bernard Clavel despre:
rolul familiei și al societății în formarea tineretului; noile raporturi dintre părinți și copii; autoritatea părinților în educarea tineretului; reeducarea tinerilor delicvenți.
- PAGINI SCRISE DE CITITORI, COLOCVII CU CITITORII, COMENTARII, CRONICI, DICȚIONAR PSIHO — PEDAGOGIC, RECOMANDĂRI DE CĂRȚI PE VÎRSTE ȘCOLARE, MICA BIBLIOGRAFIE COLOCVII, ENCICLOPEDIE DE BUZUNAR, POȘTA REDACȚIEI, PUBLICITATE
- Reproduceri după lucrări de: N. TONITZA, N. HILOHI, AL. ȚIPOIA, DORIO LAZĂR, I. MURARIU, FLORICA IOAN, BABA CONSTANTIN, SCHOBEL, DANIELA, CORNELIA DANET, ION VLAD, GH. CHIRIAC, OLGA CIZEK
- Fotografii de: Dan Grigorescu, Nicu Vasile, Gh. Vintilă, M. Popescu

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, Inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TATIANA CAZACU-SLAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN, vice-președintă a Sfatului popular regional Cluj; GH. DIACONU, dir. Școlii profesionale „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copil nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Școlii pedagogice, Bacău; I. MATEI, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA TIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; PETRU VINTILĂ, (redactor șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentare grafică de
CONSTANTIN
BIVOLARU

O surpriză plăcută:

Radioreceptorul portabil – Electronica S 631 – T. este îmbrăcat într-o husă de piele și are 6 transistoare, 2 diode cu germaniu și o antenă interioară de ferită permițând audierea emisiunilor din gamele de unde lungi și unde medii.

SE VINDE ȘI CU PLATA ÎN RATE

Se poate procura de la magazinele universale și de specialitate ale cooperativelor de consum.

CITITORII

PRIMIȚI LA DOMICILIU

Cărțile care vă interesează adresându-vă în scris
Librăriei Centrale a cooperăției de consum,

„CARTEA PRIN POȘTĂ”

Str. Sergent Nușu nr. 8-12
Raionul V. I. Lenin, București

Lucrările apărute se livrează imediat, iar
cele aflate sub tipar, la câteva zile după apariție.

IMPORTANT

Secția „Discul prin poștă” din cadrul librăriei
vă poate expedia cu promptitudine discurile solici-
tate.

Pentru a cunoaște cărțile apărute și în curs
de apariție, precum și titlurile discurilor înregis-
trate de „Electrecord”, librăria vă trimite – GRA-
TUIT – la cerere, liste bibliografice, prospecte și
cataloge.

